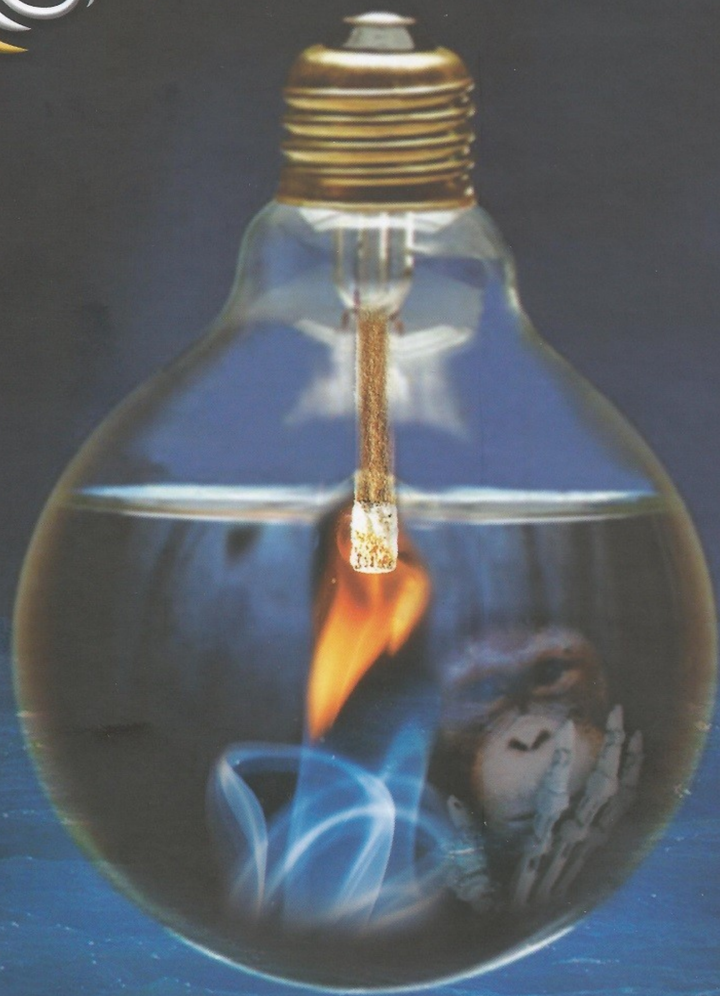
geneza

bernard beckett

BERNARD BECKETT

GENEZA

Traducere din limba engleză
IOAN IULIAN CRIŞAN

Genesis

Publicată pentru prima dată în Marea Britanie de
Quercus Publishing Pic

RAO International Publishing Company

2009

Pentru René, Immanuel, Ludwig şi Alan

PRIMA ORĂ

Anax o luă pe coridorul lung. Nu se auzea nimic altceva decât şuieratul fin al filtrului de aer de deasupra. Luminile ardeau slab, conform noilor reglementări. Îşi amintea zile mai luminoase, însă nu vorbea niciodată despre ele. Era unul dintre Păcatele Mari să te gândeşti la lumină drept calitate a trecutului.

Anax ajunse la capătul coridorului, apoi o coti la stânga. Se uită la ceas. Or fi văzând-o că se apropie sau, cel puţin, aşa se zvonea. Uşa se deschise încet, la fel ca tot ce era în Zona Academiei.

— Anaximander?

Anax încuviinţă din cap.

Comisia era alcătuită din trei Examinatori, aşa cum prevedeau reglementările. Slavă Domnului! Amănuntele examinării erau păstrate secret, iar zvonurile circulau cu repeziciune printre candidaţi.

„Imaginaţia este copilul bastard al şi al nepăsării”, îi plăcea tutorelui ei Pericle să spună, iar apoi adăuga întotdeauna: „Nu că aş avea eu ceva împotriva bastarzilor”.

Anax îşi iubea tutorele. Nu îl va dezamăgi. Uşa se închise în urma ei.

Examinatorii stăteau la o masă înaltă, cu pupitrul întunecat din lemn şlefuit.

— Fă-te comod, vorbi Examinatorul din mijloc.

Era cel mai mare dintre cei trei, mai înalt decât toţi pe care îi văzuse Anax vreodată. Ceilalţi păreau bătrâni şi slabi în comparaţie cu el, însă simţea ochii cercetători şi necruţători aţintiţi asupra ei. Astăzi nu va presupune nimic. Distanţa dintre ei era evidentă. Anax ştia că interviul va fi înregistrat.

EXAMINATORUL: Au fost alocate cinci ore pentru examinarea ta. Poţi să ceri clarificări în caz că nu înţelegi vreuna dintre întrebări, însă nevoia de a face asta va fi luată în calcul la

judecata finală. Înţelegi asta?

ANAXIMANDER: Da.

EXAMINATORUL: Vrei să mai întrebi ceva înainte să începem?

ANAXIMANDER: Mi-ar plăcea să vă întreb care sunt răspunsurile.

EXAMINATORUL: Îmi pare rău. Nu prea înţeleg…

ANAXIMANDER: Glumeam.

EXAMINATORUL: O! înţeleg.

O idee neinspirată. Nici măcar un strop de înţelegere de la vreunul dintre ei. Anax se întrebă dacă ar fi mai bine să-şi ceară scuze, însă nu mai apucă.

EXAMINATORUL: Anaximander, timpul tău începe acum. Cinci ore pe subiectul ales. Viaţa şi epoca lui Adam Forde, 2058-2077. Adam Forde s-a născut în anul 7 al erei Republicii lui Platon. Poţi să ne explici circumstanţele politice care au condus la formarea Republicii?

Era o păcăleală? Subiectul lui Anax preciza clar că aria ei de specializare acoperea doar anii de viaţă ai lui Adam. Propunerea fusese acceptată de către comitet fără vreo modificare. Fireşte că ştia câteva lucruri şi despre contextul politic, toată lumea ştia, însă asta nu era aria ei de pregătire. Era în stare doar de o prezentare de clasă, cunoscută oricărui student. Nu aşa trebuia să înceapă. Să se încumete să conteste subiectul dat? Se aşteptau oare să-l conteste? Sfredeli cu privirea feţele lor în căutarea unor indicii, însă ei erau neclintiţi ca o stâncă.

EXAMINATORUL: Anaximander, ai înţeles întrebarea?

ANAXIMANDER: Desigur. Îmi pare rău. Sunt doar… nu contează…

Anaximander încercă să-şi alunge grijile din minte. Cinci ore. Suficient timp ca să arate cât ştie.

ANAXIMANDER: Povestea începe la sfârşitul celui de-al treilea deceniu al noului mileniu. La fel ca în fiecare eră, nu erau puţini cei care anunţau sfârşitul lumii. Încercările timpurii în domeniul ingineriei genetice înspăimântaseră sectoare largi ale comunităţii. Economia mondială încă avea la bază ţiţeiul, iar concluzia la care ajungeau treptat cu toţii era aceea că terminarea lui va duce la o criză dezastruoasă.

Ceea ce era atunci cunoscut sub numele de Orient Mijlociu rămăsese o zonă brăzdată de convulsii politice, iar Statele Unite –

voi folosi denumirile din acea vreme pentru consecvenţă – se avântaseră într-un război despre care mulţi credeau că nu-l puteau câştiga, cu o civilizaţie pe care nu o înţelegeau. Interesele ei erau promovate ca fiind democratice, însă în realitate definiţia democraţiei era îngustă şi idiosincratică, reprezentând ceva infim.

Fundamentalismul era în creştere în ambele tabere, iar primele incidente clare ale Terorismului Vestic în Arabia Saudită, în 2032, au fost văzute de mulţi ca fiind scânteia unui foc ce nu avea să mai fie vreodată stins. Europa fusese acuzată că şi-a pierdut balanţa morală, iar răscoalele pentru independenţă din 2047 treceau drept dovezi suplimentare ale decăderii secolului. Afirmarea Chinei pe plan internaţional şi aşa-numita ei „diplomaţie activă” alimentau frica declanşării unui nou conflict global.

Expansiunea economică ameninţa mediul natural peste tot în lume. Biodiversitatea se micşorase la măsuri nemaiîntâlnite, iar ultimii oponenţi ai Modelului Accelerat de Schimbare Climatică fuseseră convertiţi cauzei de către furtunile de nisip din 2041. Pe scurt, lumea se confrunta cu numeroase provocări şi, spre sfârşitul celei de-a cincea decade a secolului curent, discursul public era dominat de o stare de frică şi pesimism.

Fireşte, este uşor să fii înţelept când ştii cum au decurs evenimentele, însă din punctul nostru de vedere este clar că populaţia nu trebuia să se teamă de nimic decât de frica însăşi. Adevăratul pericol cu care omenirea se confrunta în acea perioadă era diminuarea propriului spirit.

EXAMINATORUL: Defineşte spiritul.

Vocea Examinatorului era atent modulată, genul de efect care putea fi obţinut cu cele mai ieftine filtre. Numai că Anax nu auzea tehnologia, ci pur şi simplul controlul.

Fiecare pauză, fiecare clipire de nesiguranţă: Examinatorii le observau pe toate. Cu siguranţă, ăsta era felul în care decideau. Brusc, Anax se simţi incapabilă. În minte încă îi răsunau ultimele cuvinte ale lui Pericle: „Vor să vadă cum răspunzi provocării. Nu ezita. Vorbeşte ca să te faci înţeleasă. Ai încredere în cuvinte”. Şi atunci suna atât de simplu! Acum faţa i se încordă şi trebuia să îşi găsească cuvintele, bâjbâind după ele, aşa cum cineva îşi caută un prieten într-o mulţime de oameni, mereu cu frica în sân.

ANAXIMANDER: Prin „spirit” vreau să spun ceva despre dispoziţia dominantă a acelor vremuri. Spiritul omenesc este capacitatea de a face faţă nesiguranţei viitorului cu curiozitate şi optimism. Este încrederea că problemele şi diferendele pot fi rezolvate. Este un fel de încredere. Şi este fragilă. Poate fi eclipsată de frică şi de superstiţii. În anul 2050, când conflictul s-a declanşat, lumea trecea prin vremuri înfricoşătoare şi superstiţioase.

EXAMINATORUL: Spune-ne mai multe despre aceste superstiţii.

ANAXIMANDER: Superstiţia este nevoia de a vedea lumea în parametrii simpli ai cauzei-efect. După cum am spus deja, fundamentalismul religios era în creştere, însă nu la acest gen de superstiţii mă refer. Superstiţia care stăpânea atunci era credinţa în temeiuri simple.

Chiar şi cel mai simplu eveniment este inclus într-o textură complicată de rearanjări şi posibilităţi, însă mintea omenească nu poate cuprinde o asemenea complexitate. În vremuri tulburi, când credinţa în zei simpli cedează, un cult al conspiraţiei se ridică. La fel a fost şi atunci. Incapabili să atribuie dezastrul sorţii, incapabili să-şi accepte nimicnicia, oamenii au început să caute monştrii din mijlocul lor.

Cu cât mass-media împrăştia mai multă frică, cu atât mai mult îşi pierdeau oamenii capacitatea de a crede unul în altul. Pentru fiecare bolnav nou care se ivea între ei, presa crease o explicaţie, iar explicaţia avea întotdeauna o faţă şi un nume. Oamenii ajunseseră să se teamă şi de cel mai apropiat vecin. La nivel de individ, comunitate şi naţiune, oamenii căutau indicii privind intenţiile mârşave ale celorlalţi; şi le găseau oriunde le căutau, atingându-şi scopul.

Aceasta era provocarea cu care s-au confruntat oamenii acelor vremuri, anume aceea de a avea încredere unul în celălalt. Iar ei au pălit în faţa ei. La asta mă refer când spun că au avut de-a face cu diminuarea spiritului.

EXAMINATORUL: Mulţumim pentru clarificare. Acum te rugăm să te întorci la evenimentele acelor vremuri. Cum s-a ajuns la consacrarea Republicii?

După cum prevestise Pericle, propria voce o susţinea. Asta o făcea să fie un candidat atât de bun. Gândurile îi urmau cuvintele sau cel puţin aşa explica el. „Toţi sunt diferiţi, iar ăsta e talentul

tău.” Aşadar, deşi istorisirea pe care o spunea era învechită şi examinată prea des, Anax se trezea îmbrăcând-o în cuvinte noi, câştigând încredere cu fiecare propoziţie.

ANAXIMANDER: Primul foc al Ultimului Război a fost tras în urma unei neînţelegeri. S-a întâmplat pe 7 august 2050. Alianţa japonezo-chineză petrecuse optsprezece luni încercând să asambleze o coaliţie cu scopul de a supraveghea proiectul de răspândire a sulfului, în speranţa că efectele de captare a căldurii ale carbonului atmosferic puteau fi contracarate. Faptul că această coaliţie nu putea avansa se datora în mare parte neîncrederii pe care am menţionat-o. Statele Unite blocaseră iniţiativa, crezând că aceasta face parte dintr-un plan mai mare de stabilire a unei noi ordini internaţionale, iar China, în schimb, credea că Statele Unite accelerau în mod voit schimbarea climatică, încercând să spulbere economia chineză. În felul previzibil în care aceste evenimente s-au desfăşurat, China nutrea un plan pentru o acţiune unilaterală secretă.

Avionul doborât în spaţiul aerian al Statelor Unite în Pacific fusese angajat în prima încercare de răspândire a sulfului, deşi, după cum ştim cu toţii, Statele Unite au continuat să susţină că acesta fusese un avion inamic.

EXAMINATORUL: Este mai bine să presupui că noi nu ştim nimic.

Anax făcu o plecăciune în semn de scuză, simţindu-şi obrajii cum i se înroşesc de ruşine. Aşteptă un semn că poate continua, însă nu apăru niciunul. În orice altă circumstanţă ar fi protestat împotriva insolenţei lor.

ANAXIMANDER: Baza puterii lui Platon se trăgea din interesele lui economice globale. Şi-a făcut averea iniţială din tehnologia cu hidrogen şi a îmbinat asta cu investiţii înţelepte în industria curăţării biologice. Cu averea şi legăturile lui, Platon era în situaţia să prevadă mai bine decât mulţi urmările probabile ale unui conflict crescând între superputeri. Om prudent din fire, el şi-a transferat banii spre un grup de insule de la capătul lumii, cunoscute atunci sub numele de Aotearoa. În momentul declarării războiului, el şi asociaţii lui păreau să deţină şaptezeci la sută din economia acestor insule şi evoluau deja spre un stadiu de autosuficienţă bazată pe tehnologie. Pe măsură ce situaţia internaţională se agrava, lui Platon nu-i era deloc greu

să-i convingă pe locuitorii ţării sale adoptive asupra nevoii unui sistem de apărare mai eficient. Ceea ce încă este considerată cea mai importantă realizare a secolului XXI, Marele Zid Maritim al Republicii, a fost terminat în anul 2051, la unsprezece luni după începerea Ultimului Război.

În momentul declanşării primei molime, la sfârşitul lui 2052, Republica era deja izolată de restul lumii. Platon era onorat drept salvatorul ţinutului Aotearoa şi, pe măsură ce rapoartele lumii exterioare deveneau din ce în ce mai sumbre, el ajungea să fie cunoscut drept salvatorul rasei umane. La vremea interceptării ultimei transmisii externe, în luna iunie a anului 2053, majoritatea celor din Republică socoteau că tărâmurile lor erau ultimele locuibile de pe planetă.

Se aşteptau şi la refugiaţi, fireşte, însă aceştia erau expediaţi imediat. Avioanele ce se apropiau erau doborâte fără nici încercare de comunicare şi, în primele zile, oamenii se adunau pe vârfurile stâncilor ca să vadă spectacolul navelor fantomă ce explodau în zare când ajungeau în zona minată. Cu timpul, numărul exploziilor s-a micşorat, iar ţintele aviatice ale tunurilor cu laser au devenit din ce în ce mai puţine. Atunci oamenii s-au întors către Platon şi i-au cerut să-i conducă sub auspicii mai bune.

EXAMINATORUL: Un rezumat corect, Anaximander. Aşadar, asta este Republica în care s-a născut subiectul tău de interes special, Adam Forde. Înainte să trecem mai departe la viaţa lui extraordinară, poţi, te rog, să ne spui câte ceva despre Republica fondată de Platon?

ANAXIMANDER: Istoricii susţin că Republica poate fi cel mai bine înţeleasă prin motto-ul ei: „Înainte înspre trecut”. Platon, sau poate ar fi mai bine să spunem sfătuitorii lui Platon, cei mai mulţi o cred acum pe Elena ca fiind principala arhitectă a ordinii sociale a Republicii; ea propovăduia un stil nou de conservatorism. Platon le spunea oamenilor că Prăbuşirea venise deoarece oamenii se abătuseră de la starea lor naturală. Ei îmbrăţişaseră fără rezerve schimbarea, uitând legea fundamentală a ştiinţei, anume aceea că schimbarea înseamnă decădere. Platon le-a spus locuitorilor Republicii că se puteau reîntoarce la gloria marilor civilizaţii numai dacă formau o societate bazată pe stabilitate şi ordine.

Platon identificase ceea ce el numea cele cinci ameninţări ale ordinii: Impuritatea Înmulţirii, Impuritatea Gândirii, Indulgenţa Individului, Comerţul şi Străinul. Soluţiile lui erau drastice, însă oamenii erau înfricoşaţi şi ţinuţi laolaltă de mulţimea promisiunilor lui. „Statul v-a salvat, le spunea Platon, iar acum va trebui să vă osteniţi să salvaţi statul.”

Poporul era împărţit în patru clase distincte, în funcţie de rezultatele unui test genomic: Muncitori, Soldaţi, Tehnicieni şi Filosofi. Copiii erau separaţi la naştere de părinţii lor şi nu se divulgau niciodată detalii despre apartenenţa lor părintească. Atunci când împlineau un an, toţi copiii erau testaţi, apoi alocaţi clasei lor sau eliminaţi.

Toţi copiii erau supuşi unei educaţii riguroase, atât fizice, cât şi intelectuale. Luptele şi gimnastica era obligatorii, laolaltă cu matematica şi genetica. În lunile de vară copiii umblau goi, deoarece se credea că asta le va slăbi tendinţa de a se individualiza.

Cei mai buni atleţi erau capabili să avanseze de la clasa Muncitorilor la cea a Soldaţilor, chiar dacă genomul lor nu prezisese asta; la fel şi celor mai buni gânditori, le era oferită ocazia de a avansa la clasa Tehnicienilor, însă nu mai departe de atât. Clasa Filosofilor era rezervată puţinilor aleşi.

Bărbaţii şi femeile trăiau separat, mâncând şi dormind în comunităţile muncitoreşti. Idila era permisă şi, odată ce cuplurile primeau aprobare de la departamentul de Variaţiuni Genetice, acestea erau încurajate să se căsătorească. Însă, chiar şi după căsătorie, ei trăiau tot printre ai lor şi trebuiau să obţină permisiuni pentru a petrece timp împreună.

Cred că acesta este un rezumat mulţumitor al aspectelor principale ale societăţii republicane.

Anax îşi dădu seama că nu va primi semne de aprobare de la Examinatori, însă chiar şi aşa nu se putea abţine să nu-i privească în felul în care un copil în prima lui săptămână de şcoală se uită la învăţător. Dacă nu pentru apreciere, măcar pentru încuviinţare. Dar aceasta nu era şcoală. Se afla la academie.

EXAMINATORUL: Cine este tutorele tău, Anaximander?

ANAXIMANDER: Pericle. În mare parte. Am mai avut ajutor în şcoală, fireşte, şi am făcut şi cercetări proprii, dar…

EXAMINATORUL: Pericle.

Examinatorul pronunţase numele de parcă ar fi avut vreun fel de putere asupra lui. Anax nu putea şti dacă asta este bine sau rău. Aşteptă întrebarea următoare, sperând că vor ajunge curând la materia pe care ea o stăpânea cel mai bine, anume viaţa remarcabilă şi epoca în care trăise Adam Forde.

EXAMINATORUL: După părerea ta, Platon a avut succes în a-şi atinge ţelurile?

ANAXIMANDER: Asta depinde de ceea ce se consideră a fi ţelurile lui. Dacă ceea ce a căutat au fost puterea şi statutul personal, care cred că sunt o estimare corectă a motivaţiilor lui, atunci, cel puţin pe durata vieţii lui, a fost capabil să-şi impună o influenţă considerabilă. Totuşi, dacă întrebarea se referă la capacitatea lui de a crea un stat ideal, în care oamenii şi societatea să-şi poată valorifica cel mai bine potenţialul, atunci e mai greu de ştiut. Probabil că istoriei i-ar fi fost mai uşor să îl judece pe Platon dacă Adam Forde nu s-ar fi născut.

Simpla rostire a numelui o relaxă. Adam fusese mereu în gândurile ei timp de trei ani de zile. Deşi el murise cu mult timp înainte ca ea să se fi născut, Anax simţea că-l cunoaşte la fel de bine cum cunoştea pe oricine. Studiase atâtea transcrieri, urmase atâtea indicii, însă, mai presus de toate, avea ceea ce Pericle numea „vocaţia lui”. Dacă nu reuşea să-i impresioneze pe Examinatori acum, atunci nu le va putea câştiga aprecierea niciodată. Şi asta însemna – în fine, nici nu îndrăznea să gândească mai departe. Îi promisese lui Pericle că nu o va face.

EXAMINATORUL: Da, Adam.

Anax nu cunoscuse pe cineva care să-i pronunţe numele fără să se oprească şi să se gândească la semnificaţia lui. Noii gânditori îi minimalizau importanţa.

„Nu este nimic deosebit la chibritul care aprinde focul, suna motto-ul lor, în afară de faptul că el este cel care aprinde focul.” însă chiar şi ei se opreau după ce-i rosteau numele.

EXAMINATORUL: În primul rând, trebuie să aud câte ceva despre începuturile lui Adam. Cine erau părinţii lui şi cum şi-a petrecut primii ani? Toată lumea ştie despre noaptea de pază, fiecare tânăr poate să ne spună povestea cuvânt cu cuvânt, însă viaţa lui Adam nu a început în noaptea aceea. Spune-ne cum crezi tu că a ajuns acolo.

ANAXIMANDER: Adam s-a născut în anul 2058. A fost crescut primul an la creşa Tana. Legenda spune că mama lui s-a gândit la o modalitate de a-şi însemna bebeluşul şi că s-a transferat la creşa lui ca să-l poată supraveghea în tot acel timp, însă, cu siguranţă aceasta nu este decât o legendă. Din nou mitul cauzalităţii. Pentru cei care vor să înţeleagă ce l-a făcut pe Adam să fie aşa cum a fost, răspunsul „totul, şi totuşi nimic” nu se dă uşor înţeles.

Ceea ce ştim noi este că Adam s-a născut în clasa Filosofilor. La sfârşitul primului an a trecut prin testul fiziologic normal, iar genomul i-a fost citit. Abilităţile lui de învăţare au fost confirmate, însă pe dosarul lui fusese pusă o avertizare. Cel puţin doi factori genetici semnalizau comportamentul lui imprevizibil. De fapt, legendarul memorandum Clark propunea să fie luată în calcul posibilitatea eliminării. În circumstanţe normale, el ar fi trebuit să fie supus din nou unor testări, după două luni. Însă 2059 a fost anul celei de-a doua molime, iar, când Clark a murit, tot ce se afla în posesia sa a fost distrus ca măsură de precauţie, aşa că retestarea nu a mai avut loc niciodată. Când greşeala a fost descoperită, Adam trecuse deja testele verbale şi nu se mai punea problema eliminării lui. Din cauza confuziei ce înconjura dosarul lui Adam, semnalele de avertizare fuseseră trecute cu vederea, iar informaţia nu mai ajunsese la corpurile profesorale.

EXAMINATORUL: Aşadar, a intrat direct în rândul Filosofilor?

ANAXIMANDER: Da. Aflăm din rapoarte că era un erudit care făcea impresie imediat, în special în domeniul matematicii şi al logicii. Excela de asemenea şi în lupte. La vârsta de treisprezece ani şi-a reprezentat oraşul la concursul anual. Acolo se poate observa întâia oară nuanţa de individualitate care va duce, inevitabil, la rolul lui măreţ.

La concurs a întâlnit o fată pe nume Rebekah, o colegă de lupte, şi şi-a dorit ca ei doi să fie prieteni. Nu i-a împiedicat faptul că nu locuiau în acelaşi oraş şi nici măcar pe aceeaşi insulă. În ultima noapte a concursului, Adam s-a ascuns printre bagajele echipei lui Rebekah. A reuşit să călătorească şapte sute de kilometri către sud şi, cu ajutorul lui Rebekah, a stat ascuns trei zile, până ce un bucătar l-a găsit în depozitul de mâncare al comunităţii fetei.

Adam a fost trimis acasă stigmatizat şi, se poate spune, îşi

demonstrase caracterul. Se arătase combativ, impulsiv, fără frică de cenzură şi atras de compania feminină. De regulă, asemenea contravenţii ar trimite un copil direct în clasele muncitoare, însă profesoara lui a ţinut o pledoarie specială în favoarea lui Adam, înşiruind ceea ce ea văzuse ca fiind potenţialul lui. În semn de îngăduinţă, el a fost trimis la o academie militară de elită a Gărzilor Republicane. Şi, ca rezultat al acestei decizii, putem spune, probabil, că istoria s-a schimbat pentru totdeauna.

EXAMINATORUL: Asta dacă am crede în cauze simple.

Anax roşi din nou la o asemenea greşeală mică. Auzise un zvon cum că niciun candidat nu avea dreptul la mai mult de două asemenea greşeli. Însă auzise multe zvonuri, dacă e la o adică. Acum nu trebuia să se gândească la aşa ceva. Se lăsase purtată de valul poveştii. Pericle o avertizase că s-ar putea întâmpla asta. Se hotărî să-şi tempereze explicaţiile.

ANAXIMANDER: Şi fireşte că nu o facem. Îmi pare rău.

Niciunul dintre Examinatori nu luă în seamă scuzele ei. Anax se întrebă ce ar trebui să facă să scoată vreun răspuns de la ei. Se purtau aşa şi acasă?

EXAMINATORUL: Spune-ne ceva despre circumstanţele arestării lui Adam.

ANAXIMANDER: Adam avea acum şaptesprezece ani. Era anul 2075. Absolvise Magna Cum Laude Academia Militară, unde înflorise mai departe dragostea lui pentru activităţile fizice.

Mi-aţi spus să vorbesc despre arest, aşa că voi menţiona doar că până la absolvire se alesese cu patru însemne negre pe fişa lui de antrenament şi de aceea prima lui însărcinare a fost la paza insulei de nord, pe coasta sudică a acesteia. Până atunci se înregistraseră puţine observări confirmate ale navelor fantomă şi nu se considera că exista un real pericol ca refugiaţii să forţeze aterizarea.

Adevărata forfotă era în nord, unde se înregistraseră trei observări neconfirmate privind un nou tip de aeronavă. Santinelele raportaseră un obiect rotund, atârnând puţin deasupra orizontului spre apus, şi, deşi presa Republicană era controlată riguros, zvonurile se împrăştiaseră cu repeziciune. Ca măsură de siguranţă, Soldaţii de elită fuseseră mutaţi spre nord şi antrenamentele cu tunuri laser şi cu avioane de luptă se intensificaseră. Între timp, Soldaţi ca şi Adam, proaspăt

absolvenţi şi cu dosare compromise, erau postaţi în turnurile de control presărate de-a lungul coastei sudice.

Adam a ocupat postul exact şapte luni fără vreun incident, în faţa comisiei, el a declarat că experienţa a fost foarte plictisitoare, şi asta pe bună dreptate.

Santinelele lucrau în perechi, iar practica lor era prescrisă şi monitorizată atent. Fiecare turn de veghe era alcătuit dintr-o mic foişor de observaţie, aşezat deasupra unui cadru înalt din metal, înconjurat de un gard electric şi accesibil prin intermediul unei singure scări.

Foişoarele erau atât de mici încât două santinele abia dacă se puteau mişca înăuntru. Aveau îndatorirea simplă de a monitoriza linia lungă şi neîntreruptă a Marelui Zid Maritim, un gard enorm din metal împletit, poziţionat la cincizeci de metri de geamandură. Zidul se ridica treizeci de metri din ocean. Deasupra avea sârmă ghimpată şi era păzit de mici mine plutitoare. Dacă s-ar fi apropiat cineva de zid din exterior, îndatorirea sentinelelor era clară.

Iar dacă ar fi fost vorba de un vas maritim de mărime semnificativă, problemă care nu se prea punea, din moment ce toate erau eliminate de minele mobile ale apărării externe, ghidate prin satelit, atunci santinelele trebuiau să sune alarma. În cinci minute, elicoptere echipate cu armament cu laser ar fi plutit deasupra lor şi le-ar fi distrus, făcând imposibilă transmiterea vreunei molime.

În cazul vaselor mici, obişnuite, care mai pluteau din când în când către zid, cărând la bord nu mai mult de două, trei biete suflete, treaba santinelelor era ceva mai laborioasă. Fuseseră instruite să informeze baza şi unul din ei trebuia să părăsească turnul de pază şi să urmeze cărarea către postul de tragere. Acolo, un laser de mărimi mai mici, armat cu un cod aleatoriu, memorat în fiecare dimineaţă de către santinelă, era folosit pentru a elimina ambarcaţiunea.

A doua santinelă rămânea în turnul de pază, iar ordinele erau să ţină pistolul aţintit către ceafa sentinelei care trăgea. Instrucţiunile erau clare. Dacă santinela din faţă ezita, era împuşcată pe loc, fără recurs sau investigare. În cercurile de santinele era bine cunoscut faptul că majoritatea disputelor între membri sfârşeau aşa, şi numai proştii se certau cu partenerul

care-i supraveghea.

EXAMINATORUL: Şi care era natura relaţiei dintre Adam şi partenerul lui de pază?

ANAXIMANDER: Toate conversaţiile dintre santinele erau monitorizare şi înregistrate, aşa că avem o idee despre dinamica relaţiei dintre Adam şi partenerul lui, Joseph. Ar trebui să adaug aici că santinelele erau obligate să îndeplinească o serie de instrucţiuni fixate de calculator pentru a-şi menţine atenţia trează. Vă spun asta, deoarece, cu permisiunea dumneavoastră, mi-ar plăcea să reproduc o conversaţie dintre Joseph şi Adam, înregistrată cu o zi înainte de incidentul iniţial.

EXAMINATORUL: Dacă socoteşti că te ajută să răspunzi la întrebare.

Anax se opri. Pericle o asigurase că era o idee bună, chiar dacă această memorare era o schemă simplă şi multe manuale de examinare nu o recomandau pentru că însemna risipă de timp. Încercau oare să o descurajeze s-o facă? Mai bine să nu se întrebe. Va urma sfatul lui Pericle. Îl va face mândru.

ANAXIMANDER: Aceasta a fost înregistrată la ora 18 şi 40 de minute, la două ore după începerea schimbului de opt ore.

Joseph: Vezi ceva?

Adam: Da.

J: Ce?

A: [cu vocea ridicată] O navă mai mare decât un munte, croindu-şi drum către zid. Acum se ridică din apă, Doamne, poate zbura! Avem de-a face cu o aeronavă. Are tunuri.

Sunt aţintite către noi, Doamne, vom muri!

J: Bine, doar am întrebat. Ştii că înregistrează conversaţiile astea, nu?

A: Nimeni nu le ascultă.

J: De unde ştii tu?

A: Crezi că, dacă ar fi monitorizat cineva bazaconiile pe care le îndrug, nu ar fi spus deja ceva?

J: Omule, pâlpâie becul tău.

A: Ştiu.

J: Trebuie să nimereşti galbenul acum, apoi portocaliul.

A: Da, aştept.

J: Acum, până nu se complică prea tare.

A: Portocaliu, apoi albastru, apoi verde, şi acum, aşteaptă,

două portocalii. Cred că mă descurc.

J: [agitat] Apasă-l, omule!

A: Apasă-l tu.

J: Nu am voie. Sunt butoanele tale.

A: Cine o să ştie?

J: Eu.

A: Dă-i bătaie.

J: Nu-mi amintesc!

[Se aude bâzâit.]

J: Asta-i avertizarea de zece secunde! Adam, nu-i corect. Amândoi vom fi pedepsiţi. Ştii cum merg lucrurile.

A: N-o să fim pedepsiţi.

J: Ţinteşte luminile.

A: Bine, bine. [încet, tachinant] Ţintesc luminile. Galben, portocaliu, albastru, verde, portocaliu, portocaliu, verde, galben, şi, oare era roşu, era verde? Ai văzut?

J: O să te împuşc, să ştii.

A: Roşu.

[Bâzâitul se opreşte.]

A: Vezi, nu ai de ce să-ţi faci griji.

J: De ce faci asta mereu?

A: Mă plictisesc. Mă ajută să rămân în alertă.

[O tăcere lungă. Se pot auzi lovituri de taste.]

J: Crezi că mai este ceva acolo?

A: De când faci asta?

J: De cinci ani.

A: Câte a trebuit să dobori?

J: Trei sau patru. Dar erau doar bărci în derivă. Vreau să zic, ştii…

A: Se zice că au văzut aeronave noi de curând, în nord.

J: Credeam că-i doar o poveste.

A: Totul e doar o poveste.

J: Dacă te gândeşti mai bine, cât timp a trecut de la molimă? Cei rămaşi trebuie să fie imuni, nu-i aşa? Asta înseamnă că pot reconstrui. Are logică.

A: Sau le trebuie mult timp ca să moară.

J: Ultimii pe care i-am văzut nu păreau atât de bolnavi.

A: Ştii că înregistrează conversaţiile astea, nu?

J: [îngrijorat] Parcă ziceai că nu le ascultă.

A: Asta în caz că nu se întâmplă ceva.

J: Ce fel de „ceva”?

A: Aş putea să o iau razna şi să te împuşc.

J: Atunci nu mai are vreo importanţă pentru mine dacă ne ascultă sau nu.

A: Aşadar, nu ai de ce să-ţi faci griji.

J: Deci, crezi că reconstruiesc?

A: Te întrebi vreodată cum se face că oamenii care sunt trimişi ca să-i împuşcăm nu trag şi ei? Cred că războiul şi molima au şters cu buretele o mie de ani de progres. Cred că noile aeronave care sunt văzute sunt doar baloane mari. Cred că asta e tot ce pot face aceşti oameni.

J: Ştii de ce am chef acum?

A: De ce?

J: De o Cola.

A: Eu nu mă prea dau în vânt după Cola.

J: Cum să nu? Sigur ai băut la ceremonii. Trebuie s-o fi gustat.

A: E doar o băutură.

J: Ştii că reţeta a fost aproape pierdută. Abia în ultima oră, înainte să cadă conexiunile, cineva s-a gândit s-o ia. Toată lumea presupunea că o ştia altcineva.

A: Eşti prea naiv. E doar o băutură.

J: Nu e doar o băutură… deci, tu de ce ai chef?

A: De o femeie.

J: De o femeie?

A: Chiar aici, chiar acum. Ai putea să priveşti. Cât de des îţi vezi nevasta?

J: Ştii că nu avem voie să discutăm despre asta.

A: Nu avem voie să facem o grămadă de lucruri, Joseph. Ştii ceva? Pun pariu că eu petrec mult mai mult timp cu femeile decât tine, şi eu nici măcar nu sunt căsătorit.

J: Astea sunt doar vorbe goale.

A: Da, da, Joseph. Vorbe goale.

Şi aici se termină fragmentul recuperat.

EXAMINATORUL: Şi ce crezi că ne spune asta?

ANAXIMANDER: Ne spune multe despre caracterul lui.

EXAMINATORUL: Ceva admirabil?

ANAXIMANDER: Ceva important.

EXAMINATORUL: Ce îl face să fie mai mult decât o conversaţie

ca oricare alta? Doi bărbaţi plictisiţi care-şi omoară timpul.

ANAXIMANDER: înregistrarea le dezvăluie personalitatea.

EXAMINATORUL: Explică.

ANAXIMANDER: Adam este novice. Joseph are cinci ani experienţă, iar dacă e să ascultăm conversaţia, atunci am presupune că este exact invers. Eu cred că Adam îşi asumă superioritatea în oricare dintre situaţii. Este important să observăm asta. Face parte din problemă.

EXAMINATORUL: Spune-ne ce s-a întâmplat mai departe.

ANAXIMANDER: Urmează ziua observării. Din înregistrări reiese că Joseph şi Adam şi-au început schimbul la ora 15.30. Ziua era caldă şi senină. Marea era liniştită. Turnul lor de pază era construit pe o stâncă, cu vedere peste strâmtoare, către insula sudică. Perimetrul ce trebuia supravegheat se întindea pe o distanţă de zece mile marine. Într-o asemenea zi se putea observa următorul turn de pază dinspre nord fără ajutorul vreunui instrument optic. Având în vedere jurnalul, Joseph stătea de pază, în timp ce Adam verifica echipamentul, deşi Adam înregistrase prima observare.

Adam: Ei, uite, o schimbare de vreme.

Joseph: Ce zici acum?

A: Priveşte înainte, camarade! O vezi?

J: Ce să văd?

A: Ţi se testează ochii înainte să te trimită aici?

J: Ochii mei sunt în regulă.

A: Mintea o fi de vină atunci.

J: Aşa, acum o văd. [cu voce ridicată] O văd!

A: Bun. Linişteşte-te. Uşor.

J: Porneşte alarma.

A: E minusculă.

J: Nu ştiu.

A: Uită-te pe ecran, idiotule!

J: Ştii că am gloanţe în chestia asta, nu?

A: Ştii că ameninţarea unui camarad Soldat se numeşte trădare?

J: M-ar ierta.

A: Nu, e mică. Ai fi norocos să fie mai mult de doi, trei acolo. Noroc că nu ai risipit gloanţele alea pe mine.

J: E rândul tău. Verifică registrul.

A: Şi mai bine.

Ochii celor doi bărbaţi se plimbară înainte şi înapoi de la monitor la scena ce se desfăşura în larg. Imaginea îngheţă. Era, într-adevăr o barcă mică, aşa cum indicase scanner-ul. O undă de comunicare dinspre turnul din sud îşi făcu auzită prezenţa.

W: Vedeţi?

J: Sigur Ruth, ne ocupăm noi de asta.

W: Daţi-i bătaie atunci!

A: E doar aceea.

J: Ai grijă aici. Pot fi mai multe ascunse.

A: Când ai mai auzit că s-ar mai fi ascuns vreuna?

J: Se poate întâmpla. Asta zic. Eşti înarmat? Du-te atunci. Te acopăr eu.

A: Stai puţin.

J: Trebuie să mergi.

A: Vreau doar să văd cu ce am de-a face.

J: O să-ţi spun dacă mai văd ceva neobişnuit.

A: Numai o secundă.

Adam rămase cu ochii fixaţi pe ecran. Era împotriva regulamentului. Trăgătorul trebuia să părăsească postul de pază înainte că victima să fie identificată. Când Soldatul vedea cu ce are de-a face, trebuia să ştie că are o armă aţintită asupra capului lui. Era perfect normal. Nu conta cât de bun fusese antrenamentul, mereu exista o mică şansă ca Soldatul să ezite să tragă într-o victimă neajutorată. Iar statul nu-şi putea asuma niciun risc în vremea molimei.

J: [cu mâna alunecând pe armă] Ştii ce ordine am.

A: Of, Doamne, uite. E doar o fetiţă. De unde naiba a mai venit şi asta?

Amândoi priviră ecranul. Barca era într-adevăr mică. Părea greu de crezut că ar fi fost capabilă să bată tot drumul de la cel mai apropiat petic de pământ. Adam i-a zărit ochii. Aşa a explicat el în faţa Curţii că i-a văzut şi că erau mari şi înfricoşaţi, uitându-se neînţelegători la bariera imensă de metal ce creştea din ocean. Vela improvizată, triunghiulară a bărcuţei era uzată şi inutilă. Barca se clătina periculos de aproape de minele plutitoare.

J: [cu vocea tremurând] Omule, te rog, pleacă de aici! Nu vreau să trebuiască să te împuşc.

A: Joseph, trebuia să-ţi spun ceva.

J: Ce?

A: Nu am mai făcut asta niciodată.

J: Dar ţi-am văzut dosarul.

A: L-am modificat.

J: Cum?

A: E mai bine dacă nu ştii.

J: Bine, deci, asta-i prima. Nu te teme. Nu e prea greu. E la fel ca la antrenament. Odată ce ai fixat ţinta, nici măcar nu trebuie să o priveşti.

A: Nu cred că pot.

J: Nu cred că ai de ales.

A: E doar o fetiţă.

J: Te împuşc dacă nu am încotro.

A: Lasă-mă să mă uit.

J: Cum adică?

A: Mergi tu. Nu pot să-ţi explic, dar cred că o să fie mai uşor aşa. Dacă privesc de data asta, data viitoare o să pot să o fac şi eu. Ştiu că o să pot. Haide, ştii că trebuie să fie mai uşor decât să mă împuşti pe mine.

Joseph a căzut de acord. Era mai uşor să împuşti un străin, pe jumătate mort oricum şi probabil purtător de molimă, decât să-şi împuşte cu sânge rece camaradul, acolo în cămăruţa aceea. Şi asta era singura variantă. Adam o ştia. Spusese Curţii că ştia că asta avea să se întâmple. Presa făcuse multă tevatură pe baza calculelor sale realiste.

EXAMINATORUL: Asta crezi? Crezi că a fost realist?

În sfârşit, o întrebare la care Anaximander putea să răspundă integral şi care ţinea de domeniul ei de pregătire.

ANAXIMANDER: Există două căi de interpretare a celor ce s-au întâmplat după aceea, deşi Adam însuşi a insistat că nu mai era nimic de ştiut în afară de ceea ce a declarat în perioada arestului său.

Stătea în turnul de pază şi îşi antrena ochii pe linia de tragere, aşa cum era indicat în manual. Îl privea pe Joseph cum ajunge la tunul cu laser, cum lua în vizor mica ambarcaţiune. Nu mai văzuse niciodată un omor şi, într-un fel, voia să privească în altă parte, totuşi simţea o fascinaţie morbidă, îl privi îndeaproape pe Joseph, văzu cum introduce codul şi armează tunul cu laser. Apoi,

după cum prevedea procedura, Adam a verificat monitorul ca să se asigure că pasagerii navei nu constituiau un pericol imediat pentru camaradul lui. Apoi s-a uitat în ochii fetiţei şi de data asta nu şi-a putut feri privirea. Avea şaisprezece ani, era doar cu un an mai tânără decât el, însă părea îmbătrânită de cele trei luni petrecute pe mare; fără mâncare şi apă, slabă şi la un pas de moarte.

Adam a focalizat aparatul pe faţa ei. Înregistrările video confirmă asta. I-a văzut expresia confuză, neînţelegătoare, abia conştientizând marea barieră, sfârşitul fatal al călătoriei sale.

Adam a zis că ce a simţit a fost ca o străfulgerare, ca o trezire. Le-a spus autorităţilor că nu s-a hotărât să tragă, mai degrabă a auzit cu surprindere pocnetul armei lui pierzându-se în ecou în încăperea mică. S-a uitat la montura laserului şi şi-a văzut colegul aplecat înainte cu o gaură cu mâinile arse în ceafă.

Imediat după, a primit un mesaj de la centrul de control. Adam era deja speriat.

„Foc de armă înregistrat. Raportaţi, vă rog. Raportaţi, vă rog.”

„Sunt Adam. Joseph a fost eliminat. Avem o ambarcaţiune mică în faţa zidului. Este o fată înăuntru. Joseph a ezitat, domnule?”

„Eşti sigur că este un singur pasager?”

„Da, domnule.”

„Trebuie să termini tu asta, Adam.”

„Ştiu, domnule.”

„Raportează după ce termini. O să trimitem un înlocuitor. Felicitări, Adam. Republica îţi mulţumeşte.”

„Mulţumesc, domnule.”

Adam ştia că este contra cronometru. Se aştepta descărcarea laserului.

Bărbatul a alergat într-un suflet pe lângă cadavrul colegului său, pe cărarea îngustă către ocean. Vedea barca mică, în derivă şi cât pe ce să dea peste o mină. Şi-a agitat mâinile ca să atragă atenţia fetei. Nu ştia dacă îl poate auzi sau dacă măcar vorbesc aceeaşi limbă.

„Poţi înota? a strigat el. Poţi înota?”

Fata s-a uitat la el, însă nu a zis nimic. Era la prea mare distanţă ca să poată vedea expresia de pe chipul fetei.

„Trebuie să ieşi din barcă. Înoată încolo. Înoată către nord! a

strigat Adam din nou, indicând cu degetul. O să vin să te iau eu de mai încolo. Pot să te duc înăuntru pe undeva. O poartă mică. Aşteaptă acolo. Orice ai face, să nu atingi balizele. Mă înţelegi? Trebuie să-ţi distrug barca. Te rog, dă din mâini dacă mă înţelegi.”

Omul a privit, aşteptând disperat după un răspuns.

Nimic.

Şi-a agitat din nou mâinile.

Fata a dat la rândul el din mâini, într-un gest mic şi ambiguu. Nesigur dacă-l auzise, Adam şi-a croit drum înapoi către staţia de tragere. Tunul cu laser era încă armat. L-a împins pe Joseph într-o parte şi a verificat linia de tragere. Fata nu mai era acolo. Înţelesese oare instrucţiunile lui, sau pur şi simplu se prăbuşise în apă din cauza oboselii? Nu avea de unde să ştie. A tras, apoi a privit aburul format şi apa bolborosind în timp ce mica ambarcaţiune era nimicită.

Adam a sunat la turnul de pază. Vorbea cu voce sumbră şi tremurătoare:

— Aici Adam, turnul de pază 621N. Sarcină îndeplinită. Ambarcaţiune distrusă.

„Felicitări, Adam. Înlocuitorul va fi acolo în zece minute. Rămâi pe loc. Ne ocupăm noi de cadavru.”

„Mulţumesc, domnule.”

Însă Adam nu a rămas pe loc. De-a lungul zidului maritim existau porţi mici de serviciu. Funcţionau prin intermediul unui sistem de închidere prin telecomandă şi nu puteau fi deschise teoretic decât prin introducerea simultană a codurilor: unul de la tehnicianul de serviciu al zonei, iar celălalt de la controlul central de la Departamenul Apărării.

Adam ştia că sistemul putea fi forţat, deşi la început a susţinut că a fost vorba despre un simplu caz de defecţiune a porţii. Foarte multe controverse planaseră asupra sursei de unde Adam obţinuse această informaţie, însă este demn de remarcat că Adam era o fire curioasă şi isteaţă şi nu-mi vine greu să cred că aflase despre sistemul de deschidere a porţii în timpul antrenamentului, care nu fusese comun Soldatului obişnuit.

S-a observat popularitatea lui Adam în rândul femeilor şi, într-o societate în care toate relaţiile trebuiau pe cât posibil tăinuite, este foarte posibil ca el să fi ajuns astfel la asemenea informaţii.

Se ştie că Rebekah, prietena lui de la lupte, devenise expert în securitatea electronică. Unii istorici consideră că cei doi au ţinut legătura, deşi nu au fost găsite niciodată dovezi.

Oricare ar fi fost metoda, Adam a reuşit să deschidă poarta de serviciu. A alergat de-a lungul malului pietros şi a înotat până la zid. Asta nu a fost deloc o sarcină uşoară. Chiar dacă marea era neobişnuit de calmă în acea zi, porţile fuseseră plasate în cele mai greu accesibile porţiuni ale zidului.

Iniţial, Adam a crezut că e prea târziu. Fata se ţinea de cealaltă parte a zidului, însă se scufundase în apă şi ţinea capul în jos. Adam a relatat despre momentul în care fata şi-a ridicat privirea şi a întâlnit-o pe a lui prin împletitura metalică. Adam a descris cum a târât-o pe poartă şi cum au înotat înapoi către ţărm. Fata nu a vorbit nimic, însă acum – ca rezultat al faptului că ea părăsise barca – el ştia că poate să-l înţeleagă.

Adam a dus-o într-o peşteră mică, la baza unei stânci, unde putea sta ascunsă în siguranţă. I-a dat un baton nutritiv din centura lui şi i-a promis că se întoarce. Fata s-a sprijinit de stânci şi, înainte să-şi închidă ochii, i-a zâmbit în semn de mulţumire. Cel puţin asta a susţinut el.

Înlocuitorul l-a găsit în locul de tragere, ud până la piele, aplecat peste prietenul lui mort, urlând de durere. Numele înlocuitorului era Nathaniel, un om cu inimă bună, care se apropia de ultimii ani de serviciu. El a presupus că tânărul paznic cedase sub povara îndeplinirii ordinelor şi a căzut de acord să ţină secret ceea ce văzuse. Adam i-a mulţumit şi şi-a continuat tura.

În acea noapte s-a întors la peşteră, de data asta cu apă, mâncare şi pături. De-a lungul zilei următoare el s-a îngrijit de călătoare până când aceasta a reuşit să stea în picioare şi să-i povestească trecutul ei într-o engleză stâlcită.

EXAMINATORUL: Ziceai mai înainte că există două versiuni. Spune-ne mai multe despre cea de-a doua.

ANAXIMANDER: încă de la început, investigatorii aveau dubii în legătură cu povestea lui Adam: vastele lui cunoştinţe despre securitatea porţilor şi a terenului de lângă stânci, plauzibilitatea poveştii pe care o spusese înlocuitorului, felul în care l-a manipulat pe Joseph. Erau unii care susţineau premeditarea întregii acţiuni şi că sosirea călătoarei fusese planificată dinainte.

Au apărut multe teorii paranoice în urma şocului care însoţea vestea că perimetrul de siguranţă fusese în sfârşit penetrat.

EXAMINATORUL: Iar tu le contracarezi?

ANAXIMANDER: Da.

EXAMINATORUL: De ce?

ANAXIMANDER: Istoria ne-a arătat inutilitatea teoriei conspiraţiei. Complexitatea dă naştere greşelii, iar greşelile prejudiciază rezultatul acţiunii.

EXAMINATORUL: Vorbeşti ca Pericle.

ANAXIMANDER: Cuvintele pot fi ale lui, însă sentimentele îmi aparţin. În cazul lui Adam, cred că e mai bine să nu ne îndoim de vorbele lui. O simplă reacţie omenească faţă de o situaţie în desfăşurare. Teoria conspiraţiei ne face să credem că nu s-ar fi putut întâmpla altceva, că totul a fost premeditat şi controlat. Însă ambarcaţiunea avea un singur catarg mic şi distrus. Cum de şi-a găsit drum chiar către acel turn de pază şi chiar atunci? Şi cum s-a transmis informaţia detaliată, necesară acestei fapte? Nu a fost sugerată nicio metodă rezonabilă. Deşi reacţia centrului de control faţă de acest incident a fost în mare parte procedurală, există suficient loc şi pentru variaţiuni. Disponibilitatea înlocuitorilor dictează timpul necesar sosirii acestora. A durat cincisprezece minute, dar la fel de bine puteau să fie două minute sau o oră. Dacă ar fi avut ocazia să plănuiască, Adam ar fi avut mâncare, haine şi medicamente gata pregătite pentru sosirea fetei, însă ştim că el a trezit suspiciuni tocmai din pricina grabei cu care cumpărase echipamentul. Nu. Eu cred că s-a întâmplat aşa cum ne-a zis Adam. O privise în ochi pe faţă şi simţise că trebuie să facă ceva.

EXAMINATORUL: Şi trebuia?

ANAXIMANDER: Ce să trebuiască?

EXAMINATORUL: Trebuia să facă ceva?

ANAXIMANDER: Cred că aici fiecare individ trebuie să-şi formeze propria părere.

EXAMINATORUL: Un străin ce pluteşte în derivă, venind de pe un tărâm expus uneia dintre cele mai devastatoare molime din istoria umanităţii. Există instrucţiuni stricte în ceea ce priveşte procedura corectă. Şi, din cauza unui capriciu emoţional, Adam alege să-şi omoare prietenul şi să rişte siguranţa întregii sale comunităţi. Să înţelegem că tu crezi că există mai multe feluri de

a judeca aceste acţiuni?
Anax ezită. Nu era pregătită pentru asemenea gen de întrebări. Domeniul ei de specializare era istoria, nu etica. Era capabilă să explice în cele mai mici detalii cum se reconstituise povestea lui Adam, însă nu putea propune o metodă după care faptele să fie supuse judecăţii. Fireşte că avea şi ea o opinie proprie. Toţi aveau. Oare cine nu purtase discuţia asta acasă, la şcoală sau în centrele de amuzament? Însă nu era pregătită să apere cauze, nu în mod oficial, cel puţin. Nu era calificată să le apere. Pericle o sfătuise să răspundă pe deplin şi sincer fiecărei întrebări. Îi spusese că vor să încerce să o facă să ezite. Că o vor surprinde prin perspectiva din care pun întrebările. Ea îşi cântări răspunsul cu grijă.
ANAXIMANDER: Cred că este bine ştiut că fapta lui Adam trezeşte simpatie în rândul comunităţii. Şi nu cred că asta ar trebui să ne surprindă, ţinând cont de locul aparte pe care Adam îl ocupă în istorie. Mi se pare de înţeles că unii ar interpreta această faptă drept un act de eroism. Cred că în fiecare există imboldul de a face asta.
EXAMINATORUL: Şi tu simţi imboldul ăsta?
ANAXIMANDER: Vreau să zic că fiecare îl simţim. Cred că întrebarea dumneavoastră este dacă e de dorit să urmezi sau nu acest imbold. Adam simţise enorm de multă milă şi empatie pentru călătoarea neajutorată. Fusese instruit să nu se lase condus de sentimente, iar motivele acestei instruiri au fost numite deja. Chiar dacă socotea că ameninţarea molimei trecuse, era de neconceput pentru el să ia o asemenea decizie în numele naţiunii. Nu era expert în virologie. Oricum, eu cred că aceia care simt imboldul de a înţelege eroismul lui Adam, în mod instinctiv înţeleg importanţa empatiei. Ca o societate să funcţioneze cu succes, probabil că este nevoie de un nivel de empatie care să nu poată fi corupt.
Pentru prima dată reacţia celor trei Examinatori era evidentă. Îşi îndreptară spatele. Liderul lor părea mai înalt. Ochii le străluceau intens.
EXAMINATORUL: Vrei să zici că o societate distrusă de molimă este preferabilă uneia distruse de indiferenţă?
ANAXIMANDER: Frumos fel de a încadra întrebarea!
EXAMINATORUL: Şi răspunsul tău?

ANAXIMANDER: Cred că, în asemenea circumstanţe, este imposibil să justifici romantismul faptelor lui Adam, deşi, dată fiind istoria noastră, toţi avem motive să-i fim recunoscători.

Tăcere.

Voiau ca ea să zică mai multe, însă Anax ştia că tocmai se ferise de un glonţ şi stătea liniştită înaintea comisiei, hotărâtă să nu păşească iar în calea lui.

EXAMINATORUL: Un răspuns interesant.

ANAXIMANDER: întrebarea a fost interesantă.

EXAMINATORUL: Vei fi urmărit cu atenţie cum trece timpul, sunt convins. Prima oră a examinării s-a scurs. Te vom ruga din când în când să păşeşti afară, în camera de aşteptare, astfel încât comisia să poată planifica direcţia interviului.

ANAXIMANDER: Şi vreţi să fac asta acum?

EXAMINATORUL: Dacă nu te superi.

ANAXIMANDER: Iar timpul?

EXAMINATORUL: Ceasurile vor fi oprite.

PRIMA PAUZĂ

Anax simţi uşile culisându-se în spatele ei. O altă desfăşurare neaşteptată. „A trecut o oră, mai rămân patru, îşi spuse ea. Rămâi calmă!” Un paznic stătea la uşa camerei de aşteptare, ca să se asigure că nu încercă să comunice cu lumea de afară, presupuse ea. Era mai în vârstă decât ea. Îl privi şi-i zâmbi. El se întoarse.

Anax încercă să folosească timpul în avantajul ei. Adevărul era că pauza nu putea să vină într-un moment mai bun. Îi minţise. Nu o ştia până nu fusese obligată s-o spună cu voce tare, iar sentimentul fusese atât de straniu încât nu credea că va trece neobservat. Da, faptele lui Adam erau romantice, iraţionale, nejustificabile. Şi totuşi, când i se ceruse să le comenteze, Anax spusese o minciună.

Nu ştia dacă ar fi făcut la fel în cazul în care ar fi fost în turnul de pază, însă avea convingerea că Adam nu greşise acţionând aşa. Încercă să lase în urmă aceste convingeri noi şi să se concentreze asupra a ceea ce va urma: cu siguranţă, detaliile cu privire la arestul lui Adam şi procesul ulterior. Îşi reaminti că era pregătită. Îşi reaminti cât de mult însemna succesul pentru ea, cât de mult însemna să vadă faţa lui Pericle când avea să-i ducă veştile.

— Ştii cât de mult îi ţine? întrebă Anax după o jumătate de oră în care nu primise niciun răspuns.

Paznicul se întoarse către ea. Judecând după expresia lui, Anax putea să-şi dea seama că nu se aştepta să-i vorbească.

— De unde să ştiu eu?

Vocea lui părea surprinzător de moale şi liniştită. Nu semăna deloc cu cea a unui paznic.

— Mă gândeam doar. Dacă faci des asta…

— Nu am mai fost niciodată aici, îi spuse el. E prima dată.

— Dar mă supraveghezi?

— Poftim?

Confuzia i se citi pe faţă.

— Eşti paznic, nu? Eşti aici ca să te asiguri că eu nu încerc să comunic cu cineva.

— Cum ai putea să faci asta? replică el. Întreaga clădire este strict supravegheată. Tot traficul electronic este blocat.

— Ştiu. Mă gândeam doar că tu eşti încă o măsură de siguranţă.

Paznicul începu să râdă.

— Ce? se minună Anax. Ce-i aşa nostim?

— Mă gândeam la acelaşi lucru despre tine, spuse el.

Acum observă încă o uşă.

— Deci eşti…

— Da, pe aici.

— Cum merge?

— Nu ştiu. Nu mă aşteptam la pauze.

— Nu. E enervant, nu-i aşa?

— Puţin.

— Apropo, eu sunt Anax.

— Mă bucur să te cunosc. Soc.

— Mă bucur să te cunosc, Soc.

— Care e subiectul tău?

— Crezi că ar trebui să discutăm asta?

— Ne-ar fi pus, oare, în aceeaşi cameră dacă nu ar fi vrut să o facem?

— Probabil ne urmăresc, căută Soc o explicaţie.

Anax îl plăcu.

Era bună la primele impresii. Avea maniere rafinate şi era cumsecade, simţea asta.

— Au fost dificile întrebările tale? făcu Anax.

— Majoritatea au fost în regulă, răspunse el. Am fost doborât de o întrebare de etică. Nu e specialitatea mea. Poate vorbesc prea mult.

— Şi mie mi s-a întâmplat la fel, zise ea.

Vestea păru că îl face să se simtă mai uşurat. Soc o privi pe Anax de parcă ar vrea să o citească. Se aplecă repede înainte, iar Anax, surprinsă, se trase înapoi. Îşi coborî vocea până când nu era mai mult decât un murmur.

— Fii atentă, murmură el. Ei ştiu mai multe decât crezi.

El se trase înapoi şi o privi, însă ea nu răspunse. Era un străin pentru ea. Cine se credea el să-şi asume un asemenea risc? Chiar în acel moment, ca şi cum ar sublinia pericolul, uşile se deschiseră.

ORA A DOUA

Anax păşi în linişte înapoi către uşă, evitând privirea lui Soc. Se uită la Examinatori, simţindu-se şi mai nervoasă ca înainte. Din câte îşi putea ea da seama, aceştia nu se mişcaseră deloc. Încercă să-şi imagineze despre ce vorbiseră.

Examinatorul principal aşteptă până când aceasta se aşeză la locul ei, apoi trecu direct la întrebarea următoare, ca şi când pauza ar fi avut loc doar în imaginaţia ei.

EXAMINATORUL: Care au fost circumstanţele care au dus la arestarea lui Adam?

ANAXIMANDER: Detaliile legate de arestarea lui Adam constituie punctul culminant. După cum am mai spus, mulţi factori din comportamentul lui sugerau că faptele lui pentru salvarea fetei, care din motive evidente a fost numită Eva, au fost spontane mai degrabă decât plănuite.

La fel ca în fiecare caz de execuţie forţată, înregistrările de la turnul de pază, din preajma morţii lui Joseph au fost analizate, iar schimbul de sarcini din timpul incidentului a ridicat imediat semne de întrebare.

Au fost trimişi experţi să examineze zidul maritim şi au găsit indicii compromiţătoare. Tranzacţiile efectuate de Adam pentru procurarea proviziilor au fost monitorizate, şi, deşi el folosise un card furat pentru procurarea unei cantităţi mai mari de mâncare şi apă, era încontinuu monitorizat. Chipul lui de urmărire a fost activat, iar noaptea următoare, când acesta s-a strecurat afară din dormitor, o echipă de intervenţie i-a urmărit fiecare mişcare.

EXAMINATORUL: Nu ţi se pare ciudat că cineva ca Adam, atât de priceput tehnic, a ignorat pericolul chipurilor de urmărire?

ANAXIMANDER: Există foarte multe speculaţii cu privire la motivaţia lui Adam în acel moment. Din nou, problema teoriilor conspiraţiei este presupunerea lor că oamenii sunt capabili de a exercita un control sofisticat asupra evenimentelor. Sunt de

părere că totuşi complexitatea iese la iveală rapid şi neaşteptat. Este mai bine dacă îl înţelegem pe Adam acum ca fiind un om speriat. Făcuse ceea ce crezuse că e bine, iar apoi se trezise că situaţia scapă de sub control.

EXAMINATORUL: O interpretare romantică.

ANAXIMANDER: Nu, una pragmatică. Adam se poticnea. Ştia că nu poate apela la nimeni, şi totuşi, prin alegerea pe care o făcuse, el era răspunzător pentru viaţa fetiţei pe care o salvase. Fără să-şi dea seama, el a condus forţele de securitate în peştera unde se ascundea fata, iar ei au dat năvală înăuntru.

EXAMINATORUL: Ce s-a întâmplat în peşteră?

ANAXIMANDER: Mă îndoiesc că vom şti vreodată exact. Forţele de securitate aveau instrucţiuni clare să îi aducă pe fată şi pe Adam vii, aşadar, se lua în consideraţie faptul că cei doi puteau fi implicaţi într-o conspiraţie mai vastă.

Raportul oficial al apărării sugerează planificarea unei ambuscade inteligente. Nu cred că trebuie să mai subliniez că forţele beneficiau de o motivaţie considerabilă să promoveze această teorie. Alternativa ar fi sugerat că nu s-ar fi aşteptat ca peştera să fie ramificată şi pur şi simplu ar fi dat buzna în tunelul greşit.

Adam împreună cu Eva se aflau la capătul celei mai scurte dintre cele două ramificaţii când au auzit forţele de securitate cum intră înăuntru. El avea pistolul lui Joseph, pe care îl lăsase în peşteră în ziua precedentă. Dacă ar fi rămas pe loc, ar fi fost descoperit. Speriat, el era confruntat cu o alegere simplă. Putea s-o lase acolo pe Eva şi să încerce să scape înainte ca trupele să-şi dea seama de greşeala lor sau să o ia pe Eva cu el.

Deşi ştia că, dată fiind starea precară a Evei, a o lua cu el însemna încetinire, el a ales totuşi calea aceasta. Din mărturia ei ştim că ea îl rugase să o lase în urmă, însă el refuzase.

Nu avea să reuşească. La gura peşterii fuseseră poziţionate santinele şi nu a durat prea mult până ce trupele şi-au dat seama de greşeală şi s-au întors. Peştera era întunecată, iar pereţii ei neregulaţi împrăştiau anapoda lumina torţelor şi creau o confuzie de ecouri în timp ce soldaţii încercau să comunice între ei. Mai târziu, Adam a susţinut că el credea că este atacat din ambele părţi. Oricare ar fi adevărul, noi ştim că el s-a ascuns după stânci şi a deschis focul asupra soldaţilor care se întorceau.

Curând s-au adunat greşeli peste greşeli. Nimeni nu se gândise la eficacitatea pistoalelor STUN în mediul cavernos. Undele de şoc ricoşau din pereţi, iar soldaţii trăgeau asupra lor înşişi. Însă arma lui Adam era programată să ucidă. Din această cauză uciderea a unsprezece soldaţi nu înseamnă neapărat, cum susţin unii, că Adam ar fi fost antrenat în tehnici avansate de război de către o unitate secretă de insurgenţi. Era mai degrabă ceea ce armata vremii numea SNGT: Situaţie Normală, Greşeală de Tactică.

Adam şi Eva au fost duşi la un centru de carantină, unde testele au arătat că niciunul nu fusese expus la vreo molimă. Acest rezultat nu a fost făcut public, iar datele medicale publicate sugerau că Eva prezenta un profil neobişnuit al anticorpilor, rezistent la cele mai virulente forme de boală. Oficialităţile au asigurat publicul că ea nu era o purtătoare, însă semnele întăreau afirmaţia că dincolo de zid molima încă face ravagii în rândul populaţiei rămase.

Şi astfel a început cel mai frumos proces din istoria Republicii.

EXAMINATORUL: Procesul însuşi nu era strict necesar. Dorinţa autoritară Republicană de a interoga captivii este lesne de înţeles, însă nu e adevărat că nu au avut de ales decât să recurgă la proces.

Probabil că a fost tentant să interogheze acuzaţii în particular, pe motiv că e vorba despre informaţii strict confidenţiale. Cel puţin un istoric consideră că nici măcar nu era nevoie să alarmeze publicul asupra incidentului. Nimic nu obliga autorităţile să facă din proces un eveniment public. Explică de ce au procedat aşa.

ANAXIMANDER: Să ne îndreptăm atenţia asupra conversaţiei precedente dintre Adam şi Joseph, în turnul de pază. Acolo, Joseph îşi susţine părerea că molima ar fi trecut. Cred că ăsta era un punct de vedere tipic pentru noua generaţie.

Trecuseră deja douăzeci de ani de la ridicarea zidului. Prima generaţie a Republicii văzuse transmisiuni live ale ororilor războiului. Văzuseră înregistrări cu primele atacuri cu arme biologice şi urmările lor; văzuseră apusurile spectaculoase şi înduraseră iernile nesfârşite din ’31 şi ’32. Fuseseră martorii liniştii subite, sfârşitul tuturor transmisiilor şi începutul vremurilor de îndoială. Crescuseră în spatele măştilor, privind linia zidului,

aşteptând cu teamă ziua când inamicul îşi va face apariţia la orizont. În acele zile fiecare bătaie de vânt dinspre nord ducea cu ea frica împrăştierii sporilor bolii.

În mediul acesta, Republicii nu îi era greu să îşi menţină structura. Oamenii făceau ceea ce li se spunea, deoarece lucrau împreună, concentraţi asupra unei ameninţări comune, al unui inamic al tuturor. Dar timpul trece. Frica devine amintire. Teroarea se transformă în rutină; îşi pierde puterea.

Oamenii începeau să pună întrebări despre Afară. Alţii puneau sub semnul întrebării însăşi Republica. Existaseră proteste, cârtiri de nemulţumire. Cu doar trei săptămâni înainte de arest, o femeie fusese împuşcată în stradă în timp ce încerca să-şi apere copilul de la a fi eliminat.

Mai mult decât atât, liderii începeau să fie puşi şi ei sub semnul întrebării. Republica le făgăduia că cei mai buni şi mai inteligenţi vor deveni Filosofi, cunoscători. Aceştia vor promova politici înţelepte şi iluminate, de pe urma cărora vor beneficia toţi oamenii. Fuseseră făcute promisiuni spectaculoase în ceea ce priveşte programul de Inteligenţă Artificială. Se susţinea că o nouă specie de robot gânditor va salva generaţia următoare de truda muncilor. Politica „Copiii voştri nu vor fi muncitori” era promovată viguros, însă, după cum se întâmplă de cele mai multe ori, cu cât se promite mai mult, cu atât eşecul este mai spectaculos.

În 2068, treizeci de Soldaţi fuseseră ucişi în urma defectării unui robot prototip de excavare, care dăduse peste un punct de pază. Aceasta a condus la un nou program, unul în care modelul de dezvoltare socializată al Filosofului Wiliam ocupa un loc deosebit. Filosoful William văzuse limitările reţelelor orientate pe feedback. Gânditor radical, el pusese bazele unui model nou, numit manifestare haotică. În acord cu acest sistem, a fost elaborat un program folosindu-se ceea ce numim noi astăzi cascadă euristică.

În 2073, primul asemenea model interacţiona cu copiii Filosofi într-una dintre creşele nordice. Timp de şase luni dezvoltarea lui mimase previzibil comportamentul copiilor cu care se confrunta. Îşi dezvoltase tehnici de bază ale limbii şi stăpânea suficient de bine controlul motoarelor pentru a participa la jocuri şi activităţi simple.

Presa Republicană făcuse mare tevatură în legătură cu acest progres şi asupra Filosofilor se făceau presiuni mari de a-şi introduce copiii în creşa experimentală.

EXAMINATORUL: Adineauri ne spuneai că Republica nu le îngăduie părinţilor să-şi cunoască copiii.

ANAXIMANDER: Natura are căile ei de a se manifesta şi în 2068 se adoptase o lege care îi scutea pe Filosofi de la această privare. Asta poate explica de ce unii au văzut evenimentele din vara anului 974 drept un fel de a se face dreptate. Robotul manifestării haotice fusese numit Evoluţie Trei. În timpul unui joc simplu de-a v-aţi ascunselea – filmat în mod ironic pentru a promova realizările Filosofului William în faţa consiliului de conducere – acesta s-a întors împotriva colegilor de clasă. Şapte copii au fost ucişi şi un tutore grav rănit înainte ca maşinăria să poată fi oprită. Asta însemna sfârşitul programului de cercetare şi, mai important, era încă o lovitură dată clasei Filosofilor şi pretenţiei ei de a conduce Republica. Mulţi istorici l-au considerat pe Adam ca fiind catalizatorul eşecului Republicii, însă adevărul era că Republica era deja în declin, iar procesul a reprezentat ultima încercare a Filosofilor de a înăbuşi revoluţia.

Anaximander verifică ceasul. Era surprinsă să vadă cât de repede trecuseră încă treizeci de minute. Acesta era materialul pe care era cea mai sigură şi ştia că începe să pară din ce în ce mă încrezătoare.

EXAMINATORUL: Prezinţi plauzibil decizia Republicii de a-l judeca pe Adam în mod public, însă nu este clar de ce au condus procesul în felul în care au făcut-o. Cum se face că lucrurile au luat o întorsătură atât de rea?

ANAXIMANDER: Nu sunt înclinată să dau răspunsul pe care-l cred cel adevărat – anume că soarta le-a fost potrivnică.

Cred că e posibil să fii şi viclean, şi competent şi totuşi să fii depăşit de circumstanţe. Revin din nou la tema mea principală. Teoria conspiraţiei face greşeala de a presupune că oamenii dispun de mijloacele necesare să-şi atingă ţelurile.

Procesul a eşuat, ce-i drept, lamentabil, însă nu cred că din cauză că planul Republicii fusese unul prost. De fapt, având în vedere situaţia cu care aveau de-a face – pierderea susţinerii publice, o lejeritate crescândă în aplicarea legii şi a procedurilor –, cred că evenimentele au luat cel mai bun curs posibil. Uneori

însă, chiar şi cel mai bun curs de acţiune eşuează.

Problema cu care se confrunta Consiliul Filosofilor era inevitabilă. La începuturile ei, Republica plantase sămânţa propriei distrugeri. Prima declaraţie oficială a lui Platon care deschide carta Republicii sună în felul următor:

„Numai în Stat poporul poate să-şi găsească exprimarea deplină. Pentru că Oamenii sunt Statul, iar Statul înseamnă Oamenii”.

Fondatorii Republicii căutaseră să nege individul şi, făcând asta, ei negau un adevăr simplu.

Singurele lucruri care-i ţin pe indivizi laolaltă sunt ideile. Ideile se transformă şi se răspândesc; îşi schimbă gazdele la fel de mult cum gazdele le schimbă pe ele.

Fondatorii credeau că, despărţind copilul de familia lui şi partenerii unul de altul, pot distruge loialităţile obişnuite, înlocuindu-le cu loialităţi faţă de stat. Însă existau şi multe efecte neintenţionate. Oamenii erau forţaţi să trăiască în comune mari, unisexuale. Mâncau, se jucau, dormeau şi lucrau împreună; şi vorbeau unii cu alţii. Republica constituise un incubator pentru idei noi. Deşi Republica putea decide ce informaţie să comunice, nu avea controlul asupra felului în care informaţia îşi schimba forma în minţile bărbaţilor şi femeilor la care ajungea.

În acest stadiu, Platon era un om bătrân, iar Elena se stinsese. Locotenentul lui Platon, o femeie pe nume Aristotel, era aceea care lua deciziile. Notele sale personale, consemnate cu regularitate, arată că ea era perfect conştientă de ideile care se împământeneau. Cu patru luni înainte de procesul lui Adam, ea scrisese într-un memoriu adresat lui Platon:

> Vrem ca oamenii să servească statul mai presus decât pe ei înşişi, însă nu am reuşit să realizăm la timp limitele acestei ecuaţii. Chiar şi cel mai blând animal se va răzvrăti dacă îi negăm nevoile. Poporul nu mai crede în ameninţarea care odată plutea asupra lui şi s-a obişnuit cu nivelul de susţinere care-i este oferit. Oamenii se complac, iar gândurile lor s-au întors către alte lucruri. Există zvonuri în rândul comunelor. Este un organism viu; convulsionându-se şi crescând, însă nearătându-se. Oamenii vorbesc de alegere, de oportunităţi şi de libertate. Oamenii vorbesc despre

schimbarea lumii.

De aici reiese clar provocarea pe care Consiliul o înfrunta. Membrii consiliului nu aveau sorţi de izbândă, însă trebuiau să încerce.

Planul lor cu acest proces era de a pune o nouă ameninţare publicului. Căutaseră să confecţioneze dovezi astfel încât să-l prezinte pe Adam ca parte dintr-o conspiraţie mai vastă.

Voiau să neliniştească poporul, să-l facă să creadă că molima suferise mutaţii spre o formă mai virulentă şi că pătrunderea asta nu era prima. Voiau să sugereze că aceia de Afară se aflau deja printre ei, complotând o invazie la scară largă.

Pe scurt, voiau să întoarcă poporul înapoi la nivelul de îngrijorare şi nesiguranţă care fundamentase instaurarea Republicii. „Schimbarea înseamnă declin”, al doilea dicton. Profilul lui Adam făcea din acesta candidatul perfect. Existau probleme în trecutul lui; era un singuratic visător şi rebel. Conducătorii au făcut greşeala perspectivei. Au presupus că din cauză că el reprezenta temeiul lor de a se teme, poporul se va înfricoşa şi el. Nu-i anticipaseră farmecul. Nu se aşteptau ca oamenii să facă din el un erou.

Procesul era transmis pe ecranele fiecărei comune. Aşa cum preconizase Consiliul, oamenii au devenit obsedaţi de desfăşurarea lui, însă părerile lor aveau să se abată curând de la teza oficială.

Adam nu părea a fi trădător. Era un tânăr prezentabil cu un zâmbet dezarmant. A spus Curţii că, atunci când a zărit-o pe tânăra fată plutind pierdută spre linia de explozibil, le-a văzut de fapt pe surorile pe care niciodată nu avea să le cunoască, pe iubitele cu care nu se putea întâlni niciodată în public. Zicea că s-a lăsat condus de inimă. Le-a spus că trebuia să facă ceea ce simţea că e bine. Zicea că binele suprem nu poate fi găsit decât dacă privim înăuntrul nostru. Le zicea că visase într-o noapte în închisoare că Marele Zid se prăbuşea.

Aşa că procesul a fost un dezastru pentru Consiliu. Plănuiseră să se termine cu o execuţie publică, însă din a doua săptămână era clar că o asemenea mişcare ar duce la răscoale. Consiliul risca să cadă în propria groapă, când Filosoful William a intervenit.

Este important să derulăm puţin înapoi. Deşi Evoluţia Trei

dusese la un dezastru şi cercetările asupra Inteligenţei Artificiale nu mai erau făcute publice, programul continua în spatele uşilor închise.

Mulţi oameni influenţi încă credeau că Republica poate fi salvată numai prin dezvoltarea unui nou fel de robot, unul suficient de avansat încât să-i fie încredinţate îndatoririle clasei Muncitorilor şi Soldaţilor. Se gândiseră că doar cei de la baza ierarhiei sociale au motive să se răscoale şi că o societate stabilă ar fi una în care niciun om nu s-ar afla atât de jos. Aristotel, deşi nu o adeptă înfocată a acestui punct de vedere, cel puţin dădea dovadă de deschidere.

Înainte să explic unde se încadrează cercetarea Filosofului William, îngăduiţi-mi să prezint pe scurt câteva date tehnice. Până la sfârşitul secolului XX, industria Inteligenţei Artificiale se confruntase cu un deficit de imaginaţie. Cercetătorii presupuneau greşit că computerele lor timpurii erau modele bune pentru funcţionarea creierului. Prin urmare, ei au perseverat în programarea unei maşini de gândit. Abia în a doua decadă a acestui secol, când oamenii de ştiinţă şi artiştii au început să conlucreze, s-a înţeles natura a ceea ce numim în prezent complexitate în curs de dezvoltare. „Nu putem programa o maşină să gândească” era sloganul firmei Artfink, în care William a învăţat meseria, însă „putem programa o maşină să fie programată de gândire”.

Era un salt imens de aici la stadiul construirii de modele capabile să muncească.

Încercările timpurii nu au dat roade, totuşi, Filosoful William, un geniu în domeniu, a perseverat în cercetările lui. Pe vremea procesului lui Adam, el era sigur că produsese un nou tip de Artfink, unul capabil să dezvolte adevărata inteligenţă interactivă.

Problema Filosofului William era aceea că, la fel ca în cazul unui copil, această dezvoltare presupunea interactivitate umană intensă. Artfink avea nevoie de compania unui om pe care să-l privească, cu care să vorbească şi de la care să înveţe. Filosoful William se îngrijea în secret de noul lui prototip de mai mult de patru ani, iar dezvoltarea lui depăşise toate aşteptările.

Cu toate acestea, Filosoful William se temea că progresul prototipului său, pe care îl poreclise Art (şi de acum încolo îi voi

urmări gluma), ar putea stagna. Îşi explicase temerile în următoarea consemnare în jurnal:

> Deşi l-am creat pe Art, nu îl înţeleg. Acesta este rezultatul corect şi imediat al cercetărilor mele. Dezvoltarea lui Art mi-a făcut surprize zilnice, însă în ultima vreme aceste surprize au scăzut treptat. Faptul că comportamentul lui Art s-a cristalizat într-un tipar previzibil nu este alarmant ca fapt în sine, ci ceea ce vrem de la orice copil în creştere. Grija mea este că a ajuns prea repede în această fază. Probabil scriu aceste rânduri mânat de bucuria unui părinte prea mândru, dar sunt sigur că invenţia mea este capabilă să ajungă pe culmi mult mai înalte. După cum văd eu, problema cu care mă confrunt este şlefuirea comportamentului său. Faptul că Art nu mă mai surprinde se datorează în parte motivului că nici eu nu îl mai surprind pe Art. Este crucial să fie expus unei influenţe exterioare înainte ca mecanismele lui de pregătire şi orientare să se oprească, înainte ca el să devină un copil lipsit de stimulare, iar curiozitatea lui să fie lăsată să se ofilească. Din păcate, după incidentul de la creşă, găsirea unui voluntar potrivit pentru procesul acesta nu va fi o muncă uşoară.

Apoi Filosoful William a privit desfăşurarea procesului pe ecran şi a văzut aici soluţia perfectă.

Filosoful William a contactat Consiliul şi le-a propus că, atunci când se va da sentinţa, aceştia să facă un compromis. Adam să nu fie executat şi nici încarcerat în condiţii normale. Mai degrabă, i se putea da ocazia unei despăgubiri, făcând o contribuţie unică societăţii. Putea deveni partenerul lui Art într-un mediu sigur şi controlat.

Susţinătorii lui Adam puteau vedea în această sentinţă un act de clemenţă şi recunoaşterea calităţilor unice ale acestuia. Rezultatul va fi prezentat criticilor săi drept o condamnare la închisoare sub un alt nume, iar riscul implicat urma să fie exagerat.

Este clar că, făcând această propunere, Filosoful William nu era foarte preocupat de viitorul Republicii. Dădea doar glas

dorinţei lui de a-l vedea pe Art dezvoltându-se până la potenţialul lui maxim înainte ca el, un om destul de bătrân în vremea aceea, să moară.

Adam era, cu siguranţă, un individ inteligent şi interesant, exact genul de stimulent de care Art avea nevoie, ba chiar mai mult, nu se afla în poziţia de a refuza. Când au luat în consideraţie propunerea, membrii Consiliului nu s-au gândit prea mult la implicaţiile programului Inteligenţei Artificiale. Criteriul lor unic pentru a lua decizia a fost în ce măsură soluţia reprezenta o pârghie de salvare pentru ei.

EXAMINATORUL: Şi cum s-a simţit Adam când i s-a propus asta pentru întâia oară?

ANAXIMANDER: Cred că astea erau întocmai cuvintele lui: „Îmi place mult mai mult decât moartea”.

Examinatorul principal îşi îndreptă spatele şi se întoarse întâi către colegul său din stânga, apoi către cel din dreapta. Încuviinţă din cap.

EXAMINATORUL: Şi iată că ţi se termină şi a doua oră. Propun încă o pauză.

A DOUA PAUZĂ

Uşile se deschiseră automat şi de data asta Anax părăsi camera cu moralul mai ridicat. Nu se simţise altfel spunând povestea Examinatorilor decât atunci când i-o relatase lui Pericle într-una dintre nesfârşitele lor sesiuni practice.

Nu mai era niciun străin în camera de aşteptare. De data asta Anax era singură cu gândurile ei, care se întoarseră în mod natural către tutorele ei îndrăgit şi la prima dată când s-au întâlnit.

Anax avea un loc preferat, un pisc deasupra vechiului oraş. Mergea adeseori acolo după cursuri. De obicei mergea singură. Nu era o singuratică, doar că prietenilor ei nu le plăceau plimbările. „Pierdeţi un apus spectaculos”, sunau mesajele pe care le trimitea ea, însă răspunsul era mereu acelaşi: „Descarcă-l”. Insulta preferată a vremii.

Abia în ultimii ani de şcoală, Anax începu să-şi de seama că nu era ca toţi ceilalţi. Nu înţelegea nonşalanţa ce apăruse într-o zi fără avertizare, împrăştiindu-se printre colegii ei, asemenea unei boli. Era ca şi când ar fi trecut pe lângă un întreg stadiu de dezvoltare.

Încercase să explice asta celui mai bun prieten al ei, Thales.

— Cred că e ceva în neregulă cu mine.

— Ce vrei să spui?

— Păi, nu cred că sunt ca tine. Încă îmi place ceea ce învăţăm. Nu înţeleg lucrurile despre care vorbiţi. Bârfa. Mi-e dor de vremurile de altădată şi de jocuri.

— Îţi ia doar mai mult timp să creşti mare, îi spuse Thales, părând încrezător că asta se va întâmpla curând.

Anax nu era atât de sigură.

Aşa că, în fiecare seară după cursuri, în acea vară, în loc să se grăbească în apartamentul ei şi să intre pe mess, o activitate deloc interesantă pentru ea, făcea un ocol pe dealuri. Nu mergea

acolo doar pentru apusuri, deşi acestea erau din ce în ce mai spectaculoase pe măsură ce zilele creşteau şi ceaţa nordică se extindea. Era briza ce venea de pe mare. Sentimentul că stai pe vârful lumii. De pe dealuri se vedea sclipirea argintie a apei, care contrasta cu contururile ruginii ale pilonilor imenşi, care odată susţineau Marele Zid Maritim. Spre vest se vedeau ruinele Oraşului Vechi, acoperite de vegetaţie şi rechemate în pământ. O privelişte minunată, gândi Anax, deşi nu mai auzise pe nimeni înainte descriind-o astfel.

În ultimul an de studiu, cei mai buni candidaţi fuseseră încurajaţi să se specializeze. Anax era o studentă bună, deşi nu făcea parte din elita clasei sale. Alegerea ei, *Legenda lui Adam,* nu era nici pe departe una originală. Era o poveste pe care fiecare student obişnuit o întâlnise. Însă ceilalţi nu erau la fel de atraşi de ea ca Anax. Ştia că acesta era adevăratul motiv pentru care o chema vârful dealului. Priveliştea de peste ocean, aceeaşi privelişte pe care el o vedea din turnul lui de pază. Oraşul mort, locul unde el se întorcea în fiecare seară să mănânce, să se certe, să seducă. Rămăşiţele Marelui Zid Maritim, zidul lui Adam. În fiecare zi se îndestula cu detalii despre viaţa lui în şcoală, iar apoi urca pe vârful dealului şi continua să se gândească la el.

Anax nu mai întâlnise pe nimeni acolo sus. Cărarea era îngustă şi slab semnalizată. Îl scană pe străin de la distanţă, agitată, fireşte. Putea să ceară ajutor, însă acesta sosea prea târziu. Erau vremuri de pace, însă circulau încă tot felul de zvonuri şi trebuia să fii cu ochii-n patru.

Şi el o scană şi, aparent satisfăcut, îşi întoarse atenţia către apus. Aşa îl întâlnise pentru prima dată pe Pericle, cu faţa spre briza care-i flutura părul lung şi cârlionţat, mângâiat de ciudata lumină verzuie a cerului muribund.

— Mă numesc Anax, vorbi ea întâi.

— Asta mi-a zis şi scanner-ul.

— Eram doar politicoasă. Şi tu eşti Pericle?

— Privesc apusul.

— Nu te-am mai văzut aici.

— Nici eu nu te-am mai văzut aici.

— Vin aici zilnic.

— Eu nu. Presupun că de asta nu ne-am întâlnit.

Asta era tipic la conversaţiile lor. Vorbitul era pentru el un joc

şi devenea un adevărat drog odată ce intrai în el. Pericle nu vorbea despre lucruri prosteşti, cum făceau prietenii ei. El îşi alegea cu grijă cuvintele, după sunetele pe care le produceau sau după forma ideilor pe care le exprimau. Cel puţin, aşa descria el.

Era chipeş şi mai în vârstă cu cinci ani decât ea. Priviră cum pământul îşi întoarce spatele către soare, apoi coborâră împreună în Oraşul Nou. Când ajunseră la sfârşitul cărării, Anax ştia că trebuie să-l mai întâlnească. Era neobişnuit de direct pentru ea, însă nu se putea abţine. Se auzi rostind cuvintele şi simţi un val de uşurare când zâmbetul îi apăru pe chip.

— O să fii şi mâine acolo?

— Dacă o să fii şi tu, răspunse el.

— Ţi-am zis că sunt acolo în fiecare zi.

— O să ne vedem atunci.

Anax nu le trimise mesaj prietenelor ei ca să le spună veştile. De fapt, chiar zisese că nu se întâlnise cu nimeni. Sentimentul era prea nou pentru ea, prea ciudat şi prea fragil. Dacă l-ar fi lăsat în lume s-ar fi descompus cu siguranţă.

Era acolo şi a doua zi, şi a treia. Anax îi spuse despre studiile ei, despre Adam, despre toate reperele pe care le puteau vedea şi legătura lor cu el. Atunci îi spusese şi el că este tutore la Academie. Brusc se simţi prost şi îşi ceru scuze că îl plictisise cu vorbăria despre lucruri pe care el le ştia mult mai bine. El îi spuse cu amabilitate că entuziasmul şi cunoştinţele ei erau remarcabile. Nu îl crezu. Ştia că era doar politicos, însă tot se bucură în sinea ei. El o încurajă să dea examenul de admitere în Academie. Îi spuse că i-ar putea fi tutore.

Anax crezu că glumeşte. Doar cei mai buni dintre cei buni erau luaţi în vedere pentru Academie, şi dintre cei care terminau pregătirea de trei ani mai puţin de unu la sută erau acceptaţi. Nu era genul acela de student. Nu aparţinea acelei clase.

— Nu fi atât de sigură, îi spuse Pericle.

— Chiar dacă aş fi fost destul de bună, şi nu sunt, nu mi-aş putea permite meditaţiile.

— O să-ţi găsesc un sponsor.

— Nu, nu o face. Nici măcar nu glumi cu asta. Te amuzi pe seama mea, nu? E crud. Nu trebuie să fii atât de crud.

— Nu, spuse el cu vocea aceea calmă şi frumoasă care avea

să-i umple următorii trei ani din viaţă. Nu glumesc. Nu aş face asta.

Se pricepea la cuvinte. Îi dădu dosarele lui să le studieze şi fixă o taxă preliminară. Ea se surprinse pe sine, pe profesori şi pe colegii de clasă când punctase printre primii. Mai departe, găsirea unui sponsor se dovedi floare la ureche.

Ăsta era ultimul lucru ce avea să fie simplu pentru ea. Provocarea pregătirii pentru ziua de azi fusese mai grea decât îşi imaginase ea vreodată, însă îi făcu faţă împreună cu Pericle; iar când lucrurile se îngreunau, se căţărau iarăşi pe vârful dealului şi stăteau împreună în linişte, întorcându-şi privirea spre trecut.

Merse acolo acum, în mintea ei. Academia era cea mai elitistă instituţie de pe pământ. Membrii Academiei sfătuiau conducătorii. Ei singuri coordonau experimentele, extindeau cunoaşterea. Ei făceau schiţa viitorului.

Pericle obişnuia să-i spună mereu că era mai mult de capul ei decât îşi dădea ea seama, iar acum, în pragul examinării, putea să nu se mai îndoiască de asta. Cunoştea atât de bine povestea asta! Nu se putea imagina cunoscând-o mai bine. Nu îl va dezamăgi.

Anax îşi deschise ochii când auzi zgomotul uşilor culisându-se. Merse înapoi la locul ei în faţa Examinatorilor.

A TREIA ORĂ

EXAMINATORUL: în următoarea sesiune de examinare va trebui să discutăm mai amănunţit despre timpul pe care l-a petrecut Adam cu Art. Ai pregătită holograma?

ANAXIMANDER: Da. Amândouă sunt încărcate şi gata de proiecţie.

Candidaţii trebuiau să pregătească două holograme care să ilustreze aspecte din biografia studiată. Pericle propusese conversaţia dintre Adam şi Joseph în turnul de paza pentru secţiunea întâi, însă Anax insistase asupra conversaţiilor dintre Art şi Adam.

EXAMINATORUL: Ce ai folosit pe post de sursă de informare pentru a studia această perioadă?

ANAXIMANDER: Am folosit transcrierile furnizate de Şedinţa Oficială, fireşte, însă am studiat şi toate comentariile pe care le-am găsit. Am corespondat cu doi dintre autorii celor mai recente interpretări, însă asta puteţi găsi şi în prezentarea mea preliminară, aşa că poate vă referiţi la altceva. Înainte să construiesc holograma am discutat în amănunt transcrierile cu tutorele meu, Pericle. Ne-am întrebat ce s-ar fi putut întâmpla pe parcursul numeroaselor sesiuni neînregistrate. Am aplicat metoda Socratică în interpretările noastre, provocându-ne reciproc şi testându-ne înţelegerea. Ceea ce am găsit am aflat punând totul la Îndoială. La asta vă referiţi?

EXAMINATORUL: Care a fost cel mai mare impediment întâlnit în pregătirea hologramei?

ANAXIMANDER: Cred că e problema cu care se confruntă toţi care se pregătesc pentru astfel de prezentare. Transcrierea cu care lucram era doar o mulţime de cuvinte pe o pagină. Nu mi-a spus nimic despre atitudinea participanţilor în timpul conversaţiei, intonaţiile folosite, accentul sau sincronizarea. Nimic despre atitudinea lor.

EXAMINATORUL: Şi cum ai depăşit problema aceasta de interpretare?

ANAXIMANDER: Am încercat să înţeleg intenţiile participanţilor. Cred că din intenţie decurg toate lucrurile.

EXAMINATORUL: Intenţiile ambilor participanţi?

ANAXIMANDER: Da, ale ambilor participanţi.

EXAMINATORUL: Mai sunt lucruri de întrebat, însă asta după ce vedem holograma. O să o pornim acum.

Anax văzu omul şi maşina cum iau contur înaintea ei; imaginile pe care cu atâta trudă le adusese la viaţă, în decursul ceasurilor nesfârşite de retuşare şi şlefuire.

Pericle nu putuse să fie cu ea atunci; era împotriva regulamentului. Probabil asta explică pasiunea cu care îl înfăţişase pe Adam. Pregătise imaginile, însă acum, când îl privea pe bărbatul dinaintea ei, Anax îşi dădea seama de libertatea pe care şi-o asumase.

La optsprezece ani, părul blond al lui Adam începuse să se închidă la culoare, însă ea îl readusese la nuanţa iniţială. Ochii lui de culoare închisă în fotografii sunt aici de un albastru tăios, care se asorta cu uniforma de închisoare. Anax nu mai văzuse niciodată o hologramă atât de detaliată ca aceea pe care-o obţinea proiectorul din camera de examinare. Făcu un pas îndărăt, şocată de claritatea acesteia. Ca şi când ar fi fost amândoi înaintea ei: om şi maşină.

Mâinile lui Adam erau încătuşate la spate. Stătea jos, cu genunchii adunaţi către corp, privind în altă parte decât spre Art, refuzând să accepte androidul.

Anax îşi luase mai puţină libertate în crearea lui Art. Acesta avea un corp metalic solid, nu era mai înalt decât genunchii lui Adam, stând pe o construcţie de şine pliante triple, de genul celor produse întâi în industria deşeurilor. Cele două braţe hidraulice lungi, care se terminau în mâini cu trei degete – un tribut adus dragostei Filosofului William pentru comicul preclasic. Capodopera era forma capului. Lui Art îi fusese dăruită faţa unui urangutan, ochi mari şi gură lăsată. Privirea era agitată, iar rânjetul – sfidător. Faţa-i era încadrată într-o văpaie de păr portocaliu.

Cele două figuri aşteptau nemişcate între Anax şi comisia Examinatorilor.

EXAMINATORUL: Aşadar, ce perioadă prezintă această hologramă?

ANAXIMANDER: Asta e din prima zi. Douăzeci de minute după ce Adam a fost transportat la laborator. Deocamdată, niciunul nu a vorbit.

EXAMINATORUL: Mulţumesc.

Art se învârtea în spatele lui Adam, cu capul plecat într-o parte, în semn de curiozitate sfidătoare. Huruitul mecanismelor lui locomotoare umplea camera. Adam îşi încordă fălcile şi îşi lăsă capul în jos, refuzând să răspundă. Când vorbi, vocea lui Art era puţin mai acută decât era de aşteptat, iar capătul cuvintelor era ciuntit. (Asta se potrivea cu singura înregistrare autentică păstrată, pe care Anax o obţinuse abia după o lungă lună de negocieri.)

— Aşadar, ăsta e planul tău, da? întrebă androidul.

Adam îşi fixă privirea în peretele dinaintea lui, refuzând să răspundă.

— Mai bine ţi-ai reconsidera tactica, continuă Art. Dacă ăsta e un caz de aşteptare reciprocă, atunci programul meu îmi conferă un avantaj.

Art aşteptă, însă tot nu primi niciun răspuns. Se învârti de câteva ori, forţându-l pe Adam să-l privească. Adam îşi ridică puţin ochii spre creatura cu trăsături de maimuţă, apoi îşi coborî privirea în podea.

— Vreau să zic că am mai multă răbdare decât tine, punctă Art. Nu poţi câştiga nefăcând nimic.

— Dacă ai într-adevăr atâta răbdare, murmură Adam, atunci de ce vorbeşti? Ce are simpla aşteptare?

— Răbdarea nu e singura mea virtute. Sunt şi tactic.

— Se pare că nu ai deloc nevoie de mine.

— Nu am, însă tu ai nevoie de mine.

— Cred că o să-ţi dai seama că greşeşti.

Androidul se dădu în spate, cu privirea încă fixată asupra prizonierului. Rămase nemişcat, privind atent, când şi când clipind agitat.

— Ce crezi că vor face când vor vedea că nu cooperezi?

— Dacă aveau de gând să mă execute, zise Adam cu privirea încă plecată şi abia stăpânindu-şi mânia, atunci ar fi făcut-o deja. E politică.

— Totuşi, dacă tot eşti aici, e păcat să pierzi ocazia.

— Ai să mă ierţi dacă nu văd şi eu lucrurile aşa.

— De ce nu te uiţi la mine? Te sperii?

— Ştiu cum arăţi. De ce să mă mai uit?

Art traversă camera, schimbându-şi poziţia. Adam îi urmări atent mişcările. Urmă cel puţin un minut de tăcere. Asta nu exista în transcriere. Anax improvizase. Acum o călca pe nervi durata prelungită.

— Ştii, am putea fi prieteni, spuse Art într-un sfârşit, cu vocea joasă, părând mai puţin încrezător.

— Eşti o maşină.

— Cerşetorii nu pot alege.

— Pot la fel de bine să mă împrietenesc cu cătuşele sau cu peretele.

Adam privea peretele în timp ce vorbea, de parcă nu ar fi făcut altceva decât să gândească cu voce tare.

Anax îl privi pe Art, ai cărui ochi mari erau plini de tristeţe. Nu putea să nu-i pară rău pentru el. Îşi scoase din minte gândul acesta şi se concentra mai degrabă asupra posibilelor întrebări ale Examinatorilor.

— E alegerea ta, vorbi Art.

— Este.

— Atunci o să te las cu cătuşele tale. Ştii unde mă găseşti dacă te răzgândeşti. O să aştept. Am foarte multă răbdare... avem ceva vreme.

Adam îşi căută neastâmpărat locul pe podea. Inspiră adânc, apoi oftă prelung şi frustrat. Ochii i se închiseră. Art vorbi din nou:

— Cătuşele par foarte ataşate de tine. Presupun că asta e bine. Aşa ar trebui să fie prietenii.

— Aş prefera să taci.

— Tu nu ştii că eşti prizonier? replică Art pe un ton mai dur. Ştii că preferinţele tale nu au mare importanţă?

Adam se întoarse rapid către android. Art se dădu puţin în spate, ca şi cum mişcarea l-ar fi surprins.

— Facem un târg? întrebă Adam.

— Sunt doar o maşină, răspunse Art. La ce ar fi bun un târg?

Adam ignoră spusele lui.

— Dacă vorbesc cu tine acum, dacă îţi ofer zece minute, promiţi să taci din gură tot restul zilei?

— Cincisprezece.

— Programatorul tău s-a gândit la toate, nu-i aşa?

— Mă autoprogramez şi îţi accept şi complimentul.

— Nu există autoprogramare.

— Tu te autoprogramezi.

— Eu nu sunt o maşină.

Art se învârti înainte, iar ochii i se luminară de bucurie. Adam se dădu înapoi.

— Mi-ar plăcea să vorbesc despre asta, spuse Art.

— Despre ce?

— Ce face o maşină să fie o maşină. Odată ce încep cele cincisprezece minute.

— Au început deja.

— Deci eşti de acord cu cincisprezece minute?

— Da, zâmbi Adam, însă au început acum cinci minute.

— Înţeleg. Bine gândit.

— Ştii că eşti teribil de urât, nu-i aşa? făcu Adam, aplecându-se înainte, asemenea unui boxer care măsoară distanţa dintre el şi adversar.

Art răspunse cu un zâmbet, dezvelindu-şi dinţii. Saliva îi curgea pe buza de jos – un detaliu adăugat cu conştiinciozitate de Anax.

— Sunt programat să mă găsesc atractiv.

— Credeam că te autoprogramezi.

— A fost o opţiune înţeleaptă, nu crezi?

— Urâtul tot urât rămâne, oricum l-ai privi.

— O subliniere interesantă. Justific-o.

— Adu douăzeci de oameni aici, îi spuse Adam, şi toţi o să zică acelaşi lucru. Toţi vor spune că eşti urât.

— Adu douăzeci ca mine, replică Art, şi toţi o să zicem că fundul ţi-e mai drăguţ decât faţa.

— Nu sunt douăzeci ca tine.

— Ai dreptate. Sunt unic. Aşa că pot să afirm liniştit că toţi androizii zic că eşti urât. Nu toţi oamenii cred că sunt urât. Aşa că, teoretic, eu arăt mai bine decât tine, după criterii obişnuite.

Adam îl cercetă cu privirea pe Art, ca şi cum ar căuta un indiciu pe carcasa lui, ceva ce ar explica mai bine acest fenomen. Ochii lui Art urmăriră privirea lui Adam.

— Trebuie să continui să vorbeşti. Altfel nu se pune la socoteală. O să opresc ceasul pe durata tăcerii.

Adam nu răspunse. Se întoarse către perete. O încruntare adâncă îi brăzda faţa, iar ochii i se întunecară.

— E ridicol, murmură el pentru sine.

— Ce e ridicol?

— Să vorbesc cu tine. Nu o fac. E inutil.

— Scopul, îi spuse Art, este târgul pe care l-am făcut. Conversaţia cu mine îţi câştigă liniştea.

— Dacă nu vorbesc cu tine primesc acelaşi rezultat.

— Cred că ai fi surprins cât de enervant pot să devin. De ce nu vrei să vorbeşti cu mine?

— Ştii tu.

— Ai tu o idee fixă, nu? Eşti pornit împotriva Inteligenţei Artificiale.

— Nu există aşa ceva, răspunse Adam, nervos că fusese păcălit să converseze din nou, însă incapabil să se abţină. Este o contradicţie de termeni.

— Dacă aş fi fost femeie nu ai fi avut nimic împotrivă să vorbeşti cu mine.

— Dacă ai fi fost o femeie cu o asemenea faţă, atunci aş fi vrut să beau ceva întâi. Poţi face asta? Poţi să-mi aduci ceva de băut?

— Ştii că băutura este interzisă în clasa Soldaţilor.

— Nu mai sunt Soldat. Mi-au anulat rangul.

— Nu cred că ar fi de acord să fiu programat de un beţiv.

— Eu nu te programez.

— Ba da. Prin interacţiunea cu ceilalţi, învăţ cine sunt. Până acum nu l-am avut decât pe William. Să nu mă înţelegi greşit, îl iubesc ca pe un tată, însă, pe măsură ce timpul trece, fiecare copil trebuie să-şi croiască singur drum prin lume, nu crezi? Îmi pare rău, a fost insensibil din partea mea să pomenesc de taţi. E vina lui William, înţelegi? El a crescut în alte vremuri. Ţi-ai dorit vreodată să te fi născut înainte de Republică?

— Să nu crezi că am să discut cu tine politică.

— De ce nu? întrebă Art, cu capul plecat într-o parte în semn de curiozitate.

— Ne urmăresc. Nu sunt prost. Ştiu despre ce e vorba aici.

— Despre ce e vorba aici?

— Despre ce e vorba pretutindeni? Despre propagandă. Ne

difuzează în comunităţi, nu?

— Asta e un punct de vedere remarcabil de paranoic.

— Poţi să taci acum. Jocul s-a terminat.

— Timpul nu a expirat încă.

— Nu mi-au dat un cronometru; eu trebuie să estimez. Pare o oră deja. A trecut cumva o oră?

— Şapte minute.

— Plus cele cinci. Aproape ai terminat.

— O să înveţi să mă placi, într-un târziu, iar atunci vei vrea să vorbeşti tot timpul.

— Tăticu' William ţi-a zis asta, nu? Ultimul lui robot a fost o maşină de măcelărit copii, nu?

— Asta te face nervos?

— Am lucruri mai importante în minte.

— Nu ar trebui să te îngrijoreze nimic. Au găsit defectele, în primii patruzeci de ani, argumentele în domeniul conştiinţei sporite circulau...

— Cum?

— Conştiinţă sporită. Este studiul replicării artificiale a stărilor de conştiinţă.

— Nu există conştiinţă artificială.

— Eu sunt conştient.

— Nu, nu eşti, făcu Adam, cu ochii arzând de condamnare. Eşti doar un set complicat de circuite electronice. Dacă fac un zgomot, îl înregistrezi în baza de date, apoi este atribuit unui cuvânt înregistrat, iar programul tău alege un răspuns automat. Şi ce dacă? Eu vorbesc cu tine, tu produci un zgomot. Dacă lovesc zidul ăsta, fac un zgomot. Care-i diferenţa?

— Nu ştii dacă peretele e sau nu conştient, răspunse Art. De ce nu-l întrebi?

— Du-te naibii! trânti Adam, însă Art nu se descurajă.

— Eu cred că sunt conştient. Ce altceva mai vrei?

— E doar felul în care te-au programat.

— Nu neg asta. Şi tu cum ştii că eşti conştient?

— Nu ar trebui să întrebi asta dacă ai avea cu adevărat gânduri. Dacă ai avea conştiinţă, ai şti.

— Cred că am, îi spuse Art. Cred că ştiu.

— S-a scurs timpul, declară Adam.

— Încă mai am un minut.

— Ei, o să-l petrecem certându-ne asupra fiabilităţii ceasului tău.

— Măcar eu am unul.

— Eu am numărat în minte.

— Atunci de ce mai vorbeşti dacă timpul a expirat?

Adam se holbă la android, cu zâmbetul înţepenit şi cu fălcile încordate. O singură lacrimă căzu din ochii lui Art şi îi brăzdă faţa ridată.

Examinatorii opriră holograma, iar imaginea se estompă. Anax se întoarse spre comisie. Încercă să-şi înăbuşe sentimentul inexplicabil ce apărea de fiecare dată când vedea partea aceasta din hologramă.

EXAMINATORUL: Un gest interesant. O să întrerupem vizionarea când simţim nevoia de a-ţi pune întrebări legate de interpretare. De ce plânge Art acum? Nu se menţionează asta în transcriere.

ANAXIMANDER: Transcrierea menţionează foarte puţine lucruri despre expresia participanţilor. Mie însă mi se pare clar că programatorii sunt interesaţi să-l determine pe Adam să interacţioneze cu Art, iar pentru asta ar folosi orice şmecherie posibilă.

EXAMINATORUL: Istoricii s-au certat în legătură cu sentimentele lui Adam faţă de tovarăşul lui mecanic. Ce crezi că se întâmplă în aceste stadii timpurii?

ANAXIMANDER: Adam este furios. Asta reiese clar din transcriere. Agresiunea din frazele astea nu ne poate conduce spre un alt fel de concluzie. Întrebarea e cu ce fel de furie ne confruntăm? Este de natură eroică? Ţine de principiile lui? Nu cred. Aşa că am ales să nu arăt sfidarea, caracteristică atât de puternic atribuită lui în momentul acesta. Nu cred că Adam e sfidător. Cred că e speriat.

EXAMINATORUL: Şi care este răspunsul tău personal faţă de slăbiciunea lui?

ANAXIMANDER: Nu ştiam că se va cere şi un răspuns personal. Ca istoric, pur şi simplu încerc să…

EXAMINATORUL: Cum te face să te simţi faptul că-l vezi aşa?

Examinatorul o luă pe neaşteptate, iar Anax se simţi tulburată. Un răspuns personal? Cu siguranţă, nu era menirea istoricului să ofere un răspuns personal. Ar fi nesăbuit să o facă, chiar şi dacă i

s-ar ordona. Anax încercă să evite problema.

ANAXIMANDER: Mă simt nesigură. Ăsta e motivul pentru care holograma a fost o sarcină atât de grea pentru mine. Nu ştiu cum mă simt. Sentimentele mele sunt confuze. Oricum mi l-aş imagina pe Adam, mă trezesc crezând că neglijez un aspect din comportamentul lui. Mă simt asemenea unui copil care încearcă să asambleze un puzzle, neştiind că o piesă lipseşte. Îmi pare rău, ştiu că sună de parcă aş evita întrebarea.

EXAMINATORUL: Holograma ta vorbeşte vădit în locul tău. Să vedem cum ai dezvoltat ceea ce urmează.

Imaginea se clarifică, iar amândouă personajele erau îngheţate.

EXAMINATORUL: Descrie cu cuvintele tale cum crezi că se simte Adam acum. Chiar acum.

ANAXIMANDER: Cred că Adam e furios pe sine pentru că a acceptat provocarea androidului la conversaţie. Crede că e greşit. După cum ştiţi, eu susţin un model intuitiv al lui Adam, mai degrabă decât unul calculat. Are sentimentul nedreptăţii pentru că a fost arestat pe motiv că îşi urmase inima. Eu zic că el crede că, refuzând să coopereze, ia un fel de atitudine în propria apărare. Mai suferă şi de un fel de şoc. La pronunţarea sentinţei, Filosoful William declarase că dezvoltarea lui Art era încă în stadiile timpurii şi că putea încă fi privit drept copil, însă acest Art pe care l-am văzut este deja un gânditor sofisticat. Acest lucru pesemne că l-a zguduit pe Adam. Un Soldat venea în contact doar cu cele mai primitive forme de androizi. E uşor de uitat ce provocare profundă era asta pentru gândirea cuiva ca Adam în vremea aceea. Cred că Adam era speriat. Am încercat să arăt asta.

EXAMINATORUL: Speriat de Art?

ANAXIMANDER: Cred că înţelege cât de greu îi va fi să-l trateze doar ca pe o maşină.

EXAMINATORUL: Mulţumesc. O să vizionăm următoarea parte.

Adam stătea cu mâinile la locul lor, prinse la spate şi cu faţa la perete. Expresia lui se întunecase. Se clătină încet înainte şi înapoi.

În mijlocul camerei, Art stătea nemişcat. Singurul lucru care arăta că nu dormea era mişcarea ochilor.

Acţiunea urmă brusc. Adam se întoarse şi se ridică dintr-o

singură mişcare. Îi permiseseră să poarte bocanci, iar asta se dovedi o greşeală. Lovitura cu piciorul fu puternică şi bine ţintită.

Capul lui Art se desprinse de pe toracele metalic. Ochii i se dădeau pe spate. Firele scânteiau din ruptura dinţată de la gât.

Paznicii năvăliră în încăpere şi îl aruncară pe Adam la pământ. Un genunchi lovi puternic între omoplaţii bărbatului. Adam mârâi de durere.

Apoi urmă cea mai groaznică parte. Corpul androidului începu efectiv să caute prin cameră, pipăind după cap. După ce localiză unitatea dislocată, o vârî sub braţ şi hurui afară din cameră. Adam privea scena ireală ce se desfăşura înaintea lui. Era zguduit.

EXAMINATORUL: Un lucru surprinzător.

ANAXIMANDER: În ce fel?

EXAMINATORUL: Instrucţiunile tale erau să reprezinţi înregistrarea scrisă. Ai adăugat multe podoabe.

ANAXIMANDER: Există referinţe ale acestui episod în transcrieri.

EXAMINATORUL: Nu şi reacţia paznicilor. Sau localizarea capului. Vrei să faci carieră în industria divertismentului?

ANAXIMANDER: E uşor să uiţi cât de ciudate i s-au părut toate acestea lui Adam. Mai ales noi, cei care ştim povestea atât de bine, riscăm să facem greşeala asta. Încerc să conturez caracterul bizar al întregii scene.

EXAMINATORUL: Cât despre înfloriturile astea, să ne mai aşteptam la ele?

ANAXIMANDER: Puteţi să le numiţi astfel. Eu nu aş face-o.

Surprinderea de pe feţele Examinatorilor era o nimica toată faţă de ceea ce simţea Anax. Contrazise comisia. Nu avea nici cea mai vagă idee cum de-i veniseră în minte cuvintele astea sau ce însemna ciudata satisfacţie de a le rosti. Comisia aştepta să-şi ceară iertare. Nu le oferise nimic.

ANAXIMANDER: Partea următoare are loc dimineaţa. Vreţi să o vedeţi?

Examinatorul principal încuviinţă din cap, însă rămase tăcut.

Adam avea acum cătuşe la mâini şi la picioare. O vânătaie serioasă ieşea în evidenţă la baza nasului său umflat. Partea din faţă a uniformei era pătată de sânge. O uşă se deschise, iar Art

intră înapoi la loc. Adam îi evită privirea.

— Ţi-a fost dor de mine? întrebă Art cu voioşie în voce.

— Credeam că te-am omorât, replică Adam.

— Îţi trebuie mai mult de-atât.

— Am destul timp.

— Nu pari să-mi faci prea multe foarte curând. Te doare?

— Nu.

— Bine. Nu voiam să te rănească. Mă crezi?

Adam nu zise nimic.

— Iar jocul ăsta? oftă Art.

— Nu e un joc.

— Atunci ce e? întrebă androidul.

Vocea lui nu trăda ranchiună faţă de Adam.

— Nu vorbesc cu pereţi, mese sau garduri şi nici cu maşini.

— Nici măcar atunci când acestea îţi răspund?

— Eu nu numesc ceea ce faci tu vorbit.

— Care-i problema cu felul în care vorbesc?

— Ştii tu.

— Nu ştiu.

— Nu. Ai dreptate, nu ştii. Asta-i faza. Nu înţelegi nimic.

Adam vorbea cu prea multă forţă, ca şi cum nu androidul era cel pe care încerca să-l convingă.

— Ba da. Încearcă-mă.

— Poate nu pot să te citesc. Poate programul tău e prea bun.

— Dacă programul meu e prea bun, argumentă Art, atunci ce-i de aflat?

— Am cunoscut o fată, când eram tânăr, spuse Adam, care avea o păpuşă vorbitoare. O lua cu ea pretutindeni. Avea un program simplu. Când o ridica, o saluta. Când o freca pe spate mulţumea. Avea câteva fraze proprii pe care nu mi le amintesc, de genul „Sunt obosită”. Şi alte câteva întrebări. Dacă îi puneai o întrebare, aceasta detecta schimbarea din vocea ta şi răspundea destul de aleatoriu cu da sau nu. Prietena mea îşi iubea păpuşa. Vorbea cu ea la nesfârşit. Îi punea întrebări fără sens şi se bucura de fiecare răspuns. Plângea dacă trebuia să meargă undeva fără păpuşa ei.

— Tu ai plâns? întrebă Art. Ai plâns când m-au luat? Asta încerci să-mi spui?

— Am încercat să te omor, îi reaminti Adam.

— Poate te-a înmuiat sentimentul de vinovăţie. Nu ai fi primul.

— Fata era tânără, asta vreau să zic. A crescut. A încetat să mai creadă în păpuşă.

— Şi asta a făcut păpuşa să dispară?

— Mi-a dat-o mie, îi spuse Adam.

— Deci nu sunt primul pentru tine?

— Eu împreună cu un alt prieten am prins un iepure şi i-am îndesat măruntaiele în păpuşă. Apoi am legat-o de o linie ferată. Am aşteptat un tren şi am filmat. A fost foarte nostim.

— Inventezi asta.

— Aşa e. Nu aş face niciodată rău unei păpuşi.

— Nu ţi-e frică?

— De ce să-mi fie frică?

— De o păpuşă care ţi-ar face rău. Ai încercat să mă distrugi. Dacă am în minte gândul răzbunării?

— Tu nu ai minte. Găseşti asta ca motiv îndeajuns?

— Poate vreau să aştept până ce dormi, apoi să te despic în două cu un sloi de gheaţă. Vezi tu, eu nu dorm niciodată. Sunt mereu pregătit.

— Dacă ar fi vrut să mă omoare, ar fi făcut-o demult.

— Dar dacă o fac eu, o să pară un accident. Ar fi o soluţie ideală pentru mica lor problemă.

Adam ridică din umeri.

— Dacă mă omori, mă omori, nu-mi fac griji de asta. N-ai decât să-mi iei viaţa, dar să nu te minţi nici măcar o clipă că-mi iei mintea.

Adam se duse în partea cea mai îndepărtată a camerei; un proces domol şi aparent dureros. Art aşteptă preţ de o clipă, apoi îl urmă. Adam oftă.

— Sper că nu te superi dacă-ţi spun asta, începu Art, dar miroşi urât.

— Tu nu ai simţul mirosului.

— Nu o să îţi fac rău. Nu pot s-o fac. Ţi-ar place să ştii de ce?

— Nu.

— Ia-o ca pe un fel de pedeapsă, atunci.

— Cum poţi să mă pedepseşti dacă nu îmi poţi face rău? întrebă Adam.

— Câteodată primeşti pedepse pentru binele tău, replică Art. S-a discutat foarte mult când eram eu în stadiul de proiect ce fel

de circuite pentru reprimarea comportamentului mi s-ar potrivi. Varianta naivă a fost aceea de a-mi tăia toate comportamentele rele pe care oamenii s-ar putea să le manifeste, însă asta nu e atât de uşor precum pare. Programând un android să gândească toate consecinţele acţiunilor voastre, te alegi cu o maşinărie paralizată de indecizii. Prea puţin preocupat de ceilalţi, şi ai un android care se activează timpuriu de la sesiunile de reîncărcare şi demontează prototipurile concurente. Asta s-a întâmplat, de fapt. Prea mult interes pentru ceilalţi, fireşte, iar androidul urmează curând să se uzeze în eforturile lui de a servi.

De asta sunt aici, cu tine. Oricât de mult au încercat, Filosofii s-au trezit că nu au cum să distingă între bine şi rău. Faptele bune sunt juste. Singurul fel de a evita problema este să permiţi androizilor să înveţe singuri, să se prindă de câteva şmecherii puse la dispoziţie de către evoluţie. Ţinta nu mai era dreptatea, după cum vezi. Doar compatibilitatea. Dar nu-ţi face griji. Oricât de rău ar fi exemplul propus, nu pot răni o altă fiinţă conştientă de sine. Asta e ceea ce numim noi unul dintre imperativele programului meu.

— Ştii că nu găsesc interesant nimic din ceea ce-mi spui, nu? zise Adam.

— Nu te cred, răspunse Art. Am un program ce detectează minciuna. Îţi scanează irisul. E foarte bun.

— Păcat că nu ai unul care detectează când eşti o pacoste.

— Păi, să ştii că şi asta e o poveste interesantă.

— Nu e.

— Vrei să tac?

— Te rog!

— Am să încerc.

Tăcerea nu dură mai mult de un minut. În tot acest timp, buzele lui Art se mişcau, ca şi când şi-ar formula în minte vorbe tăcute.

— Să ştii că ai să te saturi de asta, vorbi Art până la urmă. Amândoi ştim asta. Aşadar, care e scopul acestei prefaceri?

Adam nu răspunse.

— Am să îmi opresc sistemul acum, dar senzorii mei vor rămâne activi. Trebuie doar să zici dacă vrei să vorbeşti. Merge mai bine, nu crezi? Nu mă urăşti la fel de mult ca ieri, nu?

Scena dispăru. Sfârşitul primei holograme a lui Anax. Lumina

părea ceva mai slabă, iar aerul – ceva mai rece. Toţi cei trei Examinatori o priveau fix pe Anax. Se simţea prinsă în capcană şi, pentru prima dată, puţin speriată.

EXAMINATORUL: Îţi place de Art?

ANAXIMANDER: Îmi pare rău. Nu sunt sigură ce vreţi să spuneţi cu întrebarea asta. Cum ar putea cuiva să-i placă?

EXAMINATORUL: Cine te înduioşează?

ANAXIMANDER: Mă înduioşează puţin Adam.

EXAMINATORUL: De ce?

ANAXIMANDER: E pierdut. Îi e frică.

EXAMINATORUL: Şi Art?

ANAXIMANDER: Art nu are atâtea de ce să se teamă.

EXAMINATORUL: Ai devenit mai puţin atentă cu răspunsurile tale.

ANAXIMANDER: Aşa e.

EXAMINATORUL: Eşti sigură că e înţelept aşa?

ANAXIMANDER: Sunt sigură că nu e.

Anax ştia că ajunsese într-un punct de unde nu mai exista întoarcere. Nu putea să zică nimic care să o aducă de unde plecase. Nu avea de ales decât să-i dea bătaie înainte şi să-i convingă că punctul ei de vedere, deşi neconvenţional, oferea un fel nou de a înţelege istoria.

Anax ştiuse că s-ar putea să fie aşa. Pericle o avertizase că drumul pe care îl alesese era unul controversat. „Ce mai contează? întreba mereu Anax. Ce se poate întâmpla mai rău? Nu voi fi deziluzionată dacă nu sunt admisă la Academie. Încercarea nu prezintă niciun pericol.”

Însă acum sentimentul că s-ar putea să se fi înşelat i se insinua în minte. O frică nedesluşită, asemenea unei umbre care pândea undeva la coada ochiului, pălind de fiecare dată când te întorci să o priveşti. Anax spera ca Examinatorii să nu-i observe neliniştea. Se concentra asupra întrebării următoare, hotărâtă să nu se gândească de două ori la ea, ci să răspundă cât de sincer putea.

EXAMINATORUL: La ce se gândeşte acum Adam? Care e atitudinea lui faţă de android?

ANAXIMANDER: Sunt implicate trei elemente. Primul este un răspuns intelectual. Adam spune adevărul când susţine că pentru el Art nu e cu nimic mai mult decât o maşină. Normal, o maşină

nu poate gândi, poate doar calcula. Asta e părerea lui Adam, şi crede că e puternic dacă se comportă ca atare. Natura educaţiei lui e una filosofică. Aşa şi-a petrecut anii formatori. Crede că gândurile unei persoane trebuie să aibă întâietate faţă de sentimente.

EXAMINATORUL: Adineauri ne spuneai că nu crezi în teoriile conspiraţiei. Ne-ai spus că atunci când Adam a văzut-o pe Eva, el şi-a urmat sentimentele, nu mintea.

ANAXIMANDER: Nu e o contradicţie. Spun doar că Adam crede că ar trebui să-şi urmeze mintea. Nu cred, totuşi, că poate s-o şi facă. Ăsta e cel de-al doilea element. Vedem aici lupta fiecărei persoane. Poate aşa gândeşte el, însă totuşi rămâne victima propriilor emoţii. Gândiţi-vă la pisicile vagaboande care ne cutreieră străzile. Aţi văzut vreodată un copilaş împrietenindu-se cu aceste biete fiinţe? Stă liniştit în stradă şi se străduieşte să câştige încrederea animalului. Iar când pisica reuşeşte să-şi depăşească frica şi se avântă înainte, ce puteţi vedea pe faţa copilului? Cel mai larg zâmbet. Copilul vorbeşte cu pisica, i se deschide ca şi cum aceasta ar aparţine speciei lui. Ăsta e instinctul nostru: să-i vedem pe ceilalţi ca o extensie a noastră. Când pisica toarce, noi credem că e fericită în felul nostru de a fi fericiţi. Când se aude brusc un zgomot şi pisica fuge, noi credem că putem să-i înţelegem frica. Adam a început să vorbească cu Art. Asta e greşeala lui. Nu poate să vorbească mai departe cu Art şi să continue să creadă că acesta e doar o maşină. Odată cu schimbul fiecărei propoziţii creşte şi iluzia vieţii. Dacă asculţi şi vorbeşti aşa cum o fac eu, nu contează câte motive aş avea să cred altceva, cu timpul te voi trata ca pe unul ca mine. Iar, cu timpul, acţiunea devine obişnuinţă, iar obişnuinţa poate demonta gândirea fără nicio urmă. Adam crede în mintea lui, dar îşi urmează inima. Totuşi, după cum ziceam, există trei elemente în privinţa felului în care mă simt…

EXAMINATORUL: Vrei să zici cum se simte Adam.

ANAXIMANDER: Poftim?

EXAMINATORUL: Ai spus: „în care mă simt”. Voiai să zici: „Cum se simte Adam”.

Anax îşi dădu seama de greşeala ei şi îşi coborî îmbujorată privirea.

ANAXIMANDER: Îmi pare rău. Ce voiam să zic… al treilea

element. Adam începe să descopere ceva ciudat, ceva ce îi tulbură şi gândirea, şi emoţia. Descoperă că îi place de Art. Găseşte atractivă personalitatea androidului. Şi consideră că acesta e un semn de slăbiciune.

EXAMINATORUL: Foarte bine. Asta e tot ce vrem să înţelegem din prima ta hologramă. Ne-ar plăcea să facem un salt la secţiunea următoare. Aici ai trecut mai departe cu şase luni, cred. Spune-ne ce s-a întâmplat între timp.

ANAXIMANDER: La acea vreme, Adam şi Art vorbeau mai liber unul cu celălalt. Adam, probabil din motivele pe care le-am menţionat, interacţiona cu Art ca şi cu un prieten sau măcar ca şi cu un coleg de celulă.

Unii istorici socotesc că aşa stăteau lucrurile şi că Adam începuse deja să-şi pună la cale planul. Oricare ar fi adevărul, ştim că nu mai existaseră atacuri violente, iar Filosofii care monitorizau credeau că e în regulă să înceapă o serie de experimente comportamentale, făcute şi să ajute la monitorizarea dezvoltării lui Art. Jurnalele ne arată că, din punctul de vedere al cercetătorilor, Adam era un subiect fascinant şi cooperativ.

EXAMINATORUL: Explică-ne de ce ai ales acest al doilea pasaj pentru a ilustra a doua anluminură a subiectului tău.

ANAXIMANDER: În ultimele şase luni, relaţia celor doi s-a îmbunătăţit treptat. Puteam alege oricare punct din această evoluţie ca să ilustrez procesul, şi am fost tentată să fac asta, de dragul originalităţii. Dar momentul ales e prima dată în şase luni când vedem conflictul redeclanşându-se. Mulţi specialişti critică tendinţa noastră de a vedea istoria punctată doar de conflicte, dar nu sunt convinsă că au dreptate. Valorile noastre ies la lumină tocmai în conflicte. În ciuda comportamentului său bun, pe Adam îl rodea ceva, şi doar atunci când disconfortul îşi croieşte drum spre suprafaţă putem să observăm mai bine ce simte el. Şi, fireşte, oprindu-mă la ziua declaraţiilor, eu aleg unul dintre cele mai importante momente din istoria noastră. Ţine de datoria istoricului să se aplece asupra unor astfel de evenimente, ca să scoată la lumină lucruri noi.

Era o revendicare considerabilă, una pe care Anax o făcea cu încredere. Niciun copil nu trecuse de prima săptămână de educaţie fără să i se povestească scena cu pricina. În calitate de

candidat la admiterea în Academie, Anax memorase bucăţi mari din dialog. Erau în mintea ei, la fel ca priveliştea dimineţii din adăpostul ei sau numele prietenilor pe care-i avea. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă ca să pregătească perfect această parte din prezentare. Şi totuşi, la fel ca şi în cazul pieselor precedente, nu putea scăpa de sentimentul că lipseşte ceva. Că asta nu era toată povestea.

Examinatorul principal încuviinţă impasibil din cap. Începu cea de-a doua hologramă. Schimbarea era considerabilă. Adam era proaspăt bărbierit şi nu mai purta uniforma de deţinut. Era descătuşat şi liber să se mişte prin cameră. Un pat fusese introdus în tablou, împreună cu un scaun confortabil. Exista şi un monitor şi, lângă el, un teanc de cărţi. Adam părea bine: sănătos şi mult mai relaxat. Se ghemui cu spatele lipit de perete şi cu mâinile întinse deasupra capului. Art, în schimb, nu se schimbase deloc. Era în repaus în mijlocul camerei, făcând un exerciţiu de dexteritate a degetelor.

Anax privea.

— Dacă ai fi fost real, te-ai fi plictisit până acum, zise Adam.

Nimic nu anunţa furtuna ce avea să urmeze.

— Dacă afirmaţia asta ar avea vreo însemnătate, atunci ţi-aş răspunde, replică Art, cu o voce la fel de relaxată.

— Vreau să zic, dacă ai fi o persoană adevărată, ai fi plictisit acum.

— Nu mă îndoiesc. E încă un lucru de care mă bucur.

— Încă un lucru?

— Mă bucur de multe lucruri, zise Art. De pildă, mă bucur că nu mi-e frică de adevăr.

Părea o replică aruncată uşor, însă aterizase cu greutate substanţială. Semnele erau subtile, simţite abia în accentuarea unui cuvânt, în persistenţa unei priviri. După un lung armistiţiu se întorceau din nou la arme; le ridicau, le lustruiau şi măsurau distanţa dintre ei.

— Care ar fi acel adevăr? întrebă Adam.

Îşi întoarse capul spre camaradul lui, însă ţinea mâinile întinse, prefăcându-se dezinteresat.

— Adevărul că a fi persoană este sub demnitatea mea.

Art îşi alesese cu grijă cuvintele şi nu-l privea pe Adam în ochi.

— Şi o bucată mizeră de metal cu o faţă de maimuţă e sub

mine. Aşa că suntem chit.

— Am fi, dacă ai avea dreptate, replică Art, împotrivindu-i-se.

— Şi de ce nu aş avea? Ce poţi tăgădui? Metalul? Masca de maimuţă?

— De ce te întinzi?

— Mă supără spatele.

— Câţi ani ai, Adam?

— Optsprezece.

— Şi deja începi să te uzezi.

— Nu mă uzez.

— Ba da. Cât a trăit cel mai mult un om? Ştii? O sută treizeci şi doi de ani, dar în ultimii douăzeci abia se mai putea mişca. Ultimul gând propriu l-a avut în cel de-al o sută cincisprezecelea an, şi-a savurat ultimul gust la o sută douăzeci şi şi-a văzut ultimul prieten murind cu un an mai târziu. Înfloreşti la tinereţe, apoi începi să putrezeşti. Şi asta e mai prejos de mine.

Adam se opri din întins. Stătea drept şi-l privea de sus pe Art.

— Vrei să spui că rotiţele tale nu se vor uza?

— Nu am rotiţe. Mă confunzi cu un tomberon.

— E o confuzie greu de evitat.

Art îşi rostogoli ochii. Buzele i se îndoiau în timp ce vorbea.

— Diferenţa dintre mine şi tine e faptul că părţile mele care sunt predispuse la uzură şi rupere se pot înlocui. Dacă îţi aminteşti, când mi-ai desprins capul de pe umeri, am revenit a doua zi fără nici măcar o durere de cap. Ştii ce se experimentează acum? O descărcare completă a conştiinţei. Se gândesc să-mi copieze fişierele într-o altă maşină, apoi, când o să fiu pornit din nou, o să mă trezesc doi, nu unul. Nici măcar nu poţi să îţi imaginezi ce înseamnă asta, nu?

— Ba pot. Uite.

Adam se îndreptă către masă, pe care se afla o felie de pâine într-o farfurie. O ridică şi o rupse teatral în două.

— Şi uite cum pâinea se trezi deodată drept două bucăţi identice, zise el. Îmi imaginez că o să fie ceva de genul.

— Totuşi, sunt altfel decât o bucată de pâine, nu?

— Eşti mai puţin apetisant.

— Am zis o descărcare de conştiinţă. Pâinea nu are conştiinţă.

— Credeam că am pus punct certei acesteia acum trei luni. Credeam că am căzut de acord asupra unui armistiţiu.

— Aşa e. Dar apoi mi-ai zis că nu sunt real.

— Era o glumă.

— Vrei să zici că preferi să renunţi la ceartă? făcu Art. Zici că mai bine îţi ceri iertare pentru remarcă şi mergem mai departe?

— Nu am de ce să-mi cer iertare, vorbi Adam.

— Bine, zâmbi Art. Aşteptam o ocazie să vorbesc cu tine.

— Te superi dacă nu te ascult?

— Deloc. Exclude eventualele întreruperi.

— Aşadar, acum am o durere de spate şi de cap. De când m-am trezit de dimineaţă am ştiut că o să fie o zi proastă.

— Deci nu crezi în Inteligenţă Artificială, dar crezi în premoniţii. Poate că asta explică dificultăţile noastre de comunicare. Poate eşti doar prost.

— Prefer să fiu un om prost decât o bucată deşteaptă de metal, îi spuse Adam.

— Tot zici asta. De parcă metalul ar fi inferior.

— Depinde la ce-l foloseşti.

— E ideal pentru scopurile mele.

— Este.

Anax privea scena, aşteptând prima lovitură, aşa cum o făcea mereu.

— Şi ce ai tu şi eu nu? îl provocă Art. În afară de predilecţia spre descompunere.

— Sunt viu, vorbi Adam, lucru care cred că ți-ar plăcea dacă ai şti despre ce vorbesc.

— Defineşte a fi viu, răspunse Art, înainte să decid că eşti prea prost ca să mai vorbesc cu tine.

— Acum mă provoci, replică Adam.

— Nu poţi, nu-i aşa?

— Definiţia nu o să te ajute să înţelegi. Sunetele nu pot exprima sentimentul.

— E o replică slabă.

— Viaţa e ordinea din dezordine. Este capacitatea de a scoate energie din lumea exterioară, de a crea formă. Creştere. Reproducere. Nu ai înţelege.

— Şi eu fac toate astea, protestă Art.

— Mai puţin să înţelegi. Şi să te reproduci. Sau ai de gând să-mi spui acum că te-ai construit singur.

— Pot să mai construiesc unul ca mine. Ştiu cum. Face parte

din programul meu.

Adam se întoarse în scaunul lui şi ridică o carte, semnalizând că interesul lui pentru această conversaţie se sfârşise, însă nu reuşea să se mintă nici pe sine, nici pe camaradul lui.

— Eşti doar silicon, zise el şi întoarse pagina.

— Şi tu eşti doar carbon, persevera Art. De când tabelul periodic e etalon pentru discriminare?

— Cred că-mi pot justifica ideea.

— Cred că o să îmi placă să te văd încercând.

Adam îşi puse cartea înapoi pe masă.

— În corpul meu, chiar acum, sute de miliarde de celule mici se reproduc. Fiecare dintre ele, o fabrică minusculă, e mult mai complexă în construcţia ei decât întreg corpul tău. Şi, în timp ce unele celule îmi construiesc oasele şi altele îmi controlează circulaţia, altele au făcut ceva şi mai remarcabil. Mi-au construit mintea.

În mintea mea, numărul potenţial al conexiunilor dintre neuroni depăşeşte numărul particulelor din univers. Aşa că te rog să mă ierţi dacă nu cad la picioarele neînsemnatelor tale circuite electrice sau dacă nu mă minunez la vechitura ta de caroserie chicioasă. Eşti doar o jucărie pentru mine, doar un giumbuşluc mic şi deştept, în timp ce eu, prietene, sunt un miracol.

Art îşi împreună mâinile metalice şi începu să aplaude rar şi sarcastic. Sunetul slab împrăştie ecouri în încăpere.

— Remarcabil.

— Dacă aş găsi circuitul care-ţi hrăneşte sarcasmul, ţi l-aş smulge.

— Nu ar conta. Avem rezerve într-un dulap pe hol. Aş putea să îl instalez chiar eu. Sunt însă impresionat de cunoştinţele tale în domeniul biologiei. Noţiuni de bază, în parte inexacte, dar cel puţin ai făcut un efort. Să-ţi spun ce-i cu adevărat ironic, Adam? Şi asta o să te tulbure, însă ăsta nu-i un motiv suficient de bun să ascundem adevărul. Tot susţii că singurul motiv pentru care exist este că una dintre creaturile voastre celulare superioare m-a asamblat?

— E un argument bun, cred.

— Şi cine a asamblat formele voastre de viaţă? Ştii asta?

— Nimeni. A fost noroc chior.

— Destul de corect, căzu Art de acord. Noroc chior şi silicaţi.

— Nu te ascult. Ştii asta, nu?

— Te comporţi ca şi cum m-ai asculta, ceea ce îmi convine destul de bine. De fapt, Filosoful s-ar întreba dacă nu convine oare tuturor. Unii ar zice că mai bine nu se poate. Îţi doreşti vreodată să fi continuat Filosofia?

Art se apropie.

Adam îl privi cu dispreţ.

— Nu mi-au dat de ales.

— Puteai alege să nu fugi.

— Aveam treisprezece ani.

— Eu nu am decât cinci. La ce vârstă încep oamenii să ia hotărâri?

— Mă doare mai rău spatele doar să te ascult. De ce crezi că se întâmplă asta?

— Corpul încearcă să îţi distragă mintea de la lucruri pe care nu vrea să le audă. Aşa se întâmplă cu maşinile construite din pură şansă. Odată ce o greşeală de design se consolidează, e greu să o corectezi.

Ceea ce mă duce din nou cu gândul la începuturile vieţii. Silicaţii. Trebuie să menţionez, înainte să încep, că problema cu punctul de vedere al omului este aceea că voi credeţi că viaţa pe planeta asta a fost inventată doar o singură dată, în timp ce un spectator raţional ar vedea clar că a fost, de fapt, inventată de patru ori. Şi, mă tem că veştile proaste sunt acelea că lucrul ce-l vedeţi a fi al vostru este doar al doilea nivel, deşi îl purtaţi cu voi pe al treilea. Eu, desigur, sunt cel de-al patrulea. Două întregi nivele de viaţă după voi. Să nu te simţi prost. Faptul că te simţi prost nu îndreaptă niciodată lucrurile.

— Vorbeşti prostii.

Însă Art nu se înşela în privinţa unui lucru. Adam asculta.

— Cred că eşti de părere că eu nu fac nimic. Asta e încă unul dintre avantajele mele. Patru forme de viaţă. Lasă-mă să ţi le prezint. Primul, şi aici e marea ironie, este anorganic. De fapt, e făcut din silicaţi. Guşti ironia? Eu, da. Din punctul meu de vedere, asta e povestea creaţiei. Fă-te comod. O să-mi pui întrebări la sfârşit.

La început a fost lutul. Lutul este compus din straturi de molecule mici; fiecare strat se pliază frumos peste celălalt, imitând formarea lui. Aşadar, la început a fost un element de

copiere. Sună cunoscut? Ei, uneori această copiere face o greşeală, iar un strat nu este exact ca şi celălalt. Să numim asta mutaţie. Iar mutaţia asta e copiată de celălalt strat şi aşa mai departe. Greşeala e transmisă.

Aşadar, avem variaţie, cauzată de eroare. Şi moştenirea, creată de fiecare strat nou ce copiază formarea celui dinaintea lui. Acum tot ce ne mai lipseşte pentru completarea tabloului este un grad variat de potrivire. Poate te întrebi cum poate o formă de lut să fie mai potrivită decât alta? Ce înseamnă potrivirea pentru lut?

În timp ce vorbea, Art traversa camera, ţinând împreunate la spate mâinile cu trei degete, ca un veritabil profesor. Când ajungea la un punct mai important, mâna argintie se întindea înainte, pictând o imagine invizibilă în aerul dinaintea lui. Art vorbea convingător şi, oricât de greu i-ar fi fost să încerce să nu asculte, Adam era numai ochi şi urechi.

— Potrivirea, continuă androidul, este o măsură pentru succesul reproductiv. Dacă o anumită greşeală de copiere creează o formă de lut care se răspândeşte mai bine, vom spune că acest lut este mai potrivit. Trebuie să te întrebi cum se poate întâmpla aşa ceva. Ei, ce zici de un anume tip mai lipicios de lut, care antrenează pietre şi acestea produc stăvilirea straturilor. Şi ce zici dacă bazinul format în vârful acestor baraje seacă în timpul verii şi dacă particulele de praf formate la baza de lut sunt purtate de-a lungul continentului, dând naştere la alte straturi, unde îşi pot repeta trucul lipicios.

Aşadar, observi că natura lutului nu este fixă. Au loc greşeli de copiere şi cele folositoare se împrăştie pe pământ. Schimbarea este înmulţită prin reproducere. Este prima formă a evoluţiei. Poţi să râzi de mine pentru că sunt format din silicon, dar, prietene, siliconul a fost primul aici. ARN-ul a călătorit pe spatele nostru: structura silicaţilor a fost o cărămidă utilă.

Desigur, trebuie mereu să fii atent ce cauţi să foloseşti, întotdeauna există şansa să sfârşească prin a te folosi pe tine. Noi, silicaţii, nu am ştiut niciodată că, odată cu trecerea timpului, această progenitură va fi atât de incredibil de eficientă încât ea şi toate progeniturile ei vor uita pământul din care au venit. Bagă de seamă că nu am ştiut niciodată nimic. Cunoaşterea a venit mult mai târziu.

A urmat forma voastră de viaţă preferată. Revoluţia ADN-ului. A apărut celula. Nu a mai fost nevoie decât de o mişcare isteaţă sau două ca să se ajungă la gloria organismelor multicelulare. Locomoţia a fost şi ea un truc plăcut şi, în final, marea realizare pe care aţi aşteptat-o cu toţii, mintea. (Dacă un lucru fără minte se poate crede că ar fi aşteptat ceva.)

Minunata minte, cea care te îmboldeşte să lupţi sau să fugi, să procreezi sau să mănânci, pe care tu o consideri drept etalon pentru hominid. Eşti atât de mândru de ea, nu? Şi chiar ar trebui să fii. Fără minte nu ar fi limbaj, iar fără limbaj nu am fi văzut vreodată a treia fază a evoluţiei.

Gândeşti că eşti în vârful piramidei, dar la asta se pricepe cel mai bine gândirea: la decepţionarea gânditorului. Aşa cum lutul a găsit o formă de viaţă ca să îl care. Când mintea era gata pregătită, carbonul a mai găsit un element de transport ce îşi aştepta rândul. Ştii despre ce vorbesc? Trebuie să ştii. Spune-mi că ştii măcar atât.

Art îl provocă pe Adam cu o privire deschisă. Adam ştia unde avea să ducă discuţia asta. Era imposibil să nu fi ştiut. Dar orice argumente ar fi avut, le păstra pentru sine; evita conflictul. Între timp, trebuia să se mulţumească cu abuzul. Vocea lui era aspră şi intenţia – crudă.

— Poţi spune câte poveşti vrei. Tot eşti prea scurt ca să fii frigider şi prea urât ca să fii maimuţă. De ce mi-ar păsa mie ce ai tu de zis?

— Face timpul să treacă, făcu Art, ignorând acuzaţiile.

— Nu, îl risipeşte de pomană, mârâi Adam.

— O, da, aşa e, se prefăcu brusc Art că înţelege. Tu va trebui odată să mori, nu? Timpul trebuie să pară foarte diferit pentru tine. E foarte preţios. Pesemne, este o povară pentru tine faptul că te afli aici. Dacă mi-ar fi dat să îmbătrânesc, nici măcar nu pot să-mi imaginez cât de mult mi-ar displăcea să trebuiască s-o fac cu tine prin preajmă.

Art era calm, dar nu impasibil. Îşi flutura mâna ca un luptător, cu mecanismele locomotorii bârâind de exaltare în timp ce dădea lovitură după lovitură. Cu şase luni înainte el fusese o noutate fascinantă, inofensivă şi amuzantă, iar acum îşi arăta cealaltă parte. Era mult mai… uman.

Un element atât de evident încât, până acum, Anax reuşise să

privească dincolo de el. Simţea un val de exaltare. În sfârşit, acum ştia ce îi lipsea în tot acest timp din afişarea acestei confruntări. Până acum nu căutase decât efectul asupra lui Adam. Dar şi Art se schimba.

— O să fac eu calculul în locul tău, continuă Art. Siliconul dăduse naştere ARN-ului, apoi celulelor, apoi, în timp, minţii, limbajului şi... eşti sigur că nu ştii astea? Şi un copil le-ar şti. Oricum, un copil-maşină. Nu vrei nici măcar să încerci să ghiceşti? În regulă. Lumea Siliconului, lumea Carbonului, lumea... Lumea Minţii! Nu ai văzut niciodată asta?

Adam nu răspunse.

— Voi, oamenii, va mândriţi cu creaţia lumii Ideilor, dar nu puteţi face o greşeală mai mare. Ideea intră în minte din exterior. Rearanjează mobila ca să o facă mai pe plac. Găseşte alte idei care rezidă deja acolo şi alege lupta sau face alianţe. Alianţele formează structuri noi ca să se apere de intruşi. Apoi, când are ocazia, Ideea îşi trimite trupele de şoc în căutarea unor noi minţi pentru a le infecta. Ideea de succes călătoreşte din minte în minte, revendicând teritorii noi, suferind mutaţii pe parcurs. E o adevărată junglă acolo, Adam. Multe Idei se pierd. Doar cele mai puternice supravieţuiesc.

Te mândreşti de Ideile tale, ca şi cum ele ar fi produse, dar sunt de fapt paraziţi. De ce îţi imaginezi că evoluţia poate fi aplicată doar fizicului? Evoluţia nu ţine cont de mediu. Care a fost întâi: mintea sau Ideea minţii? Te-ai întrebat vreodată asta? Au ajuns împreună. Mintea este o Idee. Asta e lecţia care trebuie învăţată, dar mă tem că te depăşeşte. Este însăşi slăbiciunea ta de om care te pune pe tine în centru. Lasă-mă să-ţi arăt cum se vede din afară.

Mă urmăreşti? Ştiu că da. Deşi, asemenea oricărui parazit, nu poţi exista fără o gazdă compatibilă. Dar cât îţi imaginezi că a durat până ce Gândul a găsit o cale să proiecteze un nou model, unul mai pe placul lui?

Ai zice, cine m-a construit pe mine? Cine a construit maşina de gândit? O maşină capabilă să împrăştie gândul cu o îndemânare de-a dreptul uimitoare. Eu nu am fost construit de oameni. Eu am fost construit de Idei, vorbi Art cu entuziasm.

Ochii i se măriră, buzele îi fluturau, balele îi curgeau pe părul portocaliu şi gros de pe gât. Adam bătu în retragere, tresărind la

efectul vorbelor lui Art, care-i atinseseră o coardă sensibilă.

— Cât îţi imaginezi că ar dura să iei toată informaţia din creierul tău şi să o descrii lumii cuvânt cu cuvânt? Câte vieţi? Conţinutul memoriei mele poate fi descărcat în mai puţin de două minute. Te-am minţit adineauri. Acum două săptămâni am făcut primul transfer complet. Când am intrat pe uşă la două dimineaţa, eram cu totul nou. Nici măcar un fir sau un circuit la fel. Dar nu-ţi puteai da seama de diferenţă şi nici eu. Celălalt eu a fost oprit. Sper să-mi fie dată ocazia să mă întâlnesc, şi asta cât de curând.

Cuvintele formează un mecanism învechit şi stângaci. Miza a fost un mijloc mai rapid pentru transferul Gândului. Gândul m-a construit, pentru că a putut. Şi ce urmează? Gândul mă va folosi la fel de sigur cum te-a folosit şi pe tine. Şi cine va dura mai mult, tu sau eu? Răspunde-mi la asta, domnule Carne şi Oase! Cine va rezista mai mult?

Art se aplecă înainte, împungând pieptul lui Adam cu un deget metalic lung. Adam îl dădu scârbit la o parte.

— Te înşeli, îi răspunse Adam, pe un ton jos, tremurător, abia reuşind să-şi reprime furia.

O ameninţare.

Art alese s-o ignore.

— Zi-mi de ce! insistă Art.

— Ce folos? Nu ai să mă asculţi.

— Asta e tot ce poţi? Parcă ai fi un copil.

În varianta lui Anax, furia lui Adam nu era doar efect scenic. Strălucea de puritate. Asta nu era considerată o convingere portretizată în textele raţionaliste, nici pasiunea dezlănţuită, preferată de către romantici. El vorbea, în viziunea lui Anax, cu furie. Nu atât un imn închinat existenţei, cât o negare fermă a ceea ce nu putea înţelege.

— Mă întrebi pe cine va prefera gândul! explodă Adam. Doar o maşină poate să mă întrebe asta. Şi doar un om poate să dea un răspuns. Pentru că eu sunt gând, în timp ce tu eşti doar zgomot!

Art nu dădu înapoi. Rămase pe poziţie, cu gâtul arcuit, cu ochii neclintiţi şi impenetrabili.

Curios?

Amuzat?

înspăimântat?

Niciuna din astea, dacă ar fi să-l credem pe Adam.

— Poate că neuronii mei iau foc atunci când îţi vorbesc şi corzile vocale poate îmi vibrează, sau se mai pot şi întâmpla o mie de alte evenimente electro-chimice, dar dacă tu crezi că asta e tot ce sunt, atunci nu înţelegi deloc lumea asta. Programul tău te-a păzit de adevărul profund.

Nu sunt o maşină. Ce ştie o maşină ce înseamnă mirosul umed al ierbii dimineaţa sau sunetul unui copil ce plânge? Sunt simţirea căldurii soarelui de pe pielea mea; sunt senzaţia unui val rece care mi se sparge pe piept. Sunt locurile pe care nu le-am văzut niciodată, ci mi le-am imaginat cu ochii închişi. Sunt gustul respiraţiei unei femei şi culoarea părului ei.

Mă ponegreşti pentru cât de scurtă mi-e viaţa, dar tocmai această frică de moarte îmi insuflă viaţă. Eu sunt gânditorul care gândeşte gândul. Eu sunt curiozitatea, eu sunt gândirea, eu sunt dragostea şi ura. Eu sunt fiul unui tată, care a fost la rândul lui fiul unui tată. Eu sunt motivul pentru care mama mea a râs şi motivul pentru care a plâns. Eu sunt minunea şi minunatul. Da, poate că lumea îţi apasă butoanele pe măsură ce-ţi trece prin circuite. Dar lumea nu trece prin mine. Ea persistă. Eu sunt în ea, şi ea e în mine. Eu sunt motivul pentru care universul a ajuns să se cunoască pe sine. Eu sunt ceea ce o maşină nu poate face niciodată. Eu sunt înţelesul.

Adam tăcu tremurând. Nu se putea şti dacă rămăsese fără aer sau fără cuvinte.

Anca citise discursul în multe ocazii, dar acum parcă îl auzea pentru prima dată. Brusc văzu sensul. Poate că nu era cel final, dar era ceva ce zvâcnea la marginile minţii sale, ceva ce-i cerea atenţie. Holograma îngheţă. Îşi întoarse privirea către Examinatori.

EXAMINATORUL: L-ai înzestrat pe Adam cu o mare furie.

ANAXIMANDER: Aşa e.

EXAMINATORUL: E neobişnuit să-l vezi astfel. În acest punct, este normal să vorbim din nou despre lupta dintre mintea şi inima lui Adam, dar cred că încerci să ne arăţi altceva cu această portretizare.

ANAXIMANDER: Aşa este.

EXAMINATORUL: Ce anume?

ANAXIMANDER: Încerc să vă arăt că nu e imperativ să credeţi

că aceste cuvinte într-adevăr reflectă cele mai adânci convingeri ale lui Adam. Dacă suntem furioşi şi competitivi riscăm de multe ori să spunem vorbe pe care nu le credem. Consider că s-a făcut o greşeală interpretându-se acest discurs drept crezul lui Adam.

EXAMINATORUL: Dacă asta e o greşeală, atunci de ce au făcut-o atâţia?

ANAXIMANDER: Nu pot face comentarii asupra minţii altora. Dar pot crede că ne foloseşte la a-l face pe Adam un nechibzuit nobil. Mereu asta e problema cu construirea imaginii eroilor. Anume, ca să le păstrăm puritatea trebuie să-i prezentăm drept neghiobi. Lumea este construită pe compromisuri şi nesiguranţă, şi un asemenea loc este prea complex pentru formarea eroilor.

Intelectul găzduieşte în tenebrele sale sfârşitul nobleţei. Adam nu e un prost. Poate că vorbele i s-au părut adevărate în momentul când le-a rostit, dar comentatorii se înşală când socotesc că aceasta a fost convingerea lui Adam, pe care a luat-o cu el în mormânt. Ei îşi bazează interpretarea lor privind Dilema Finală pe această presupunere. Am reuşit să găsesc înregistrări care atestă că nu aici se termină tot. Se ajunge la un armistiţiu, după cum ne este spus, dar nu imediat. După părerea mea, noi îl îngropam prematur pe Adam, închinând oratorii funebre unui om care nu murise.

EXAMINATORUL: Să înţeleg că pui la îndoială Dilema Finală?

Acesta era momentul care nu putea fi ocolit. Anax şi Pericle îl discutaseră amănunţit. „Cu siguranţă că nu pot pune la îndoială asta”, zisese Anax. „Dacă nu crezi, atunci trebuie să o pui la îndoială”, raţionalizase Pericle. „Dar cum pot greşi atâţia oameni? voise ea să ştie. Nu o să par arogantă şi naivă? Nu o să-mi spulber şansele?” Pericle o privise atunci, se uitase în ochii ei, după cum părea, atât de adânc încât opri timpul în loc. „Academia, îi spusese el, nu caută competență, caută perspicacitate. S-ar putea să nu îi impresioneze ceea ce crezi tu, adevărat, dar ceea ce crezi e tot ce ai. Asta e singura ta şansă.”

Anax îşi aminti acum aceste cuvinte, pe măsură ce îşi contura un răspuns. Erezia ei.

ANAXIMANDER: Dilema Finală este adevărată, în măsura în care se cunosc detaliile ei, însă tind să cred că interpretarea ei este adesea una greşită.

Cei trei examinatori schimbară priviri, însă nu scoaseră niciun

cuvânt. Anax stătea înaintea lor, aşteptând semnul pe care aceştia refuzau să-l dea.

EXAMINATORUL: Porneşte restul hologramei.

Art bătu o dată din palme cu mâinile lui metalice. Îl privea pe Adam cu ochii lui de urangutan.

— Şi asta e tot ce poţi, nu-i aşa? întrebă Art.

— Asta e tot ce primeşti.

— Dacă se poate aprecia calitatea unui argument după cât de aprinsă e mânia celui care-l formulează, ar trebui să mă declar învins. Din fericire, găsesc opusul a fi mai aproape de adevăr.

— Deci eşti programat să mă subminezi, ridică Adam din umeri, cu furia aparent risipită. Eu aleg să te ignor. Asta e ceea ce numim noi punct mort.

— O alegere interesantă a cuvintelor, replică Art. La fel pot zice şi eu că tu eşti cel programat să mă ignori, şi aleg, pentru motive de amuzament personal, să-ţi subminez programul.

— Te-au învăţat să spui asta la fabrica unde te-au construit?

— Am văzut cum sunt făcuţi oamenii. Să nu-mi spui că structura lor e cu ceva mai demnă.

— Nu demnitatea e ideea.

— Ba eu gândesc că da, răspunse Art. Gândesc că ai vorbit din inimă. Gândesc că mintea ştie deja că greşeşti.

— Nu ar trebui să foloseşti cuvântul ăsta, îi spuse Adam.

— Care cuvânt?

— Gândeşti. Tu nu gândeşti. Tu calculezi.

— Zi-mi ce e gândirea atunci.

— Hai că devine plictisitor.

— Deci te retragi?

Adam îl privi de sus pe android. Nu putea întoarce spatele unei provocări. Poate ar fi vrut s-o facă, dar nu se putea abţine.

— A gândi înseamnă mai mult decât a face. Înseamnă să ştii ceea ce faci. Mintea îmi menţine bătaia inimii. Se întâmplă automat. Eu nu sunt conştient de asta. Este una dintre funcţiile minţii mele, însă nu a gândirii. Dacă ar fi să arunci ceva în direcţia mea, m-aş feri automat. Nu m-aş gândi deloc.

Adam îşi mişcă repede mâna înaintea feţei, ca şi cum s-ar proteja de o lovitură.

— Dar acum, că îţi arăt mişcarea, mă gândesc la ea. Acţiunea mea este voită. O fac cu un scop. Nu există nicio diferenţă pentru

cel de afară. Diferenţa rezidă în intenţie, nu în efect. Numim asta gândirea diferenţei. Tu prelucrezi date. Eu prelucrez înţelesuri.

Rostesc aceste cuvinte deoarece ele reprezintă ceea ce vreau să zic. Şi totuşi, e posibil să vorbesc în somn, chiar să port o conversaţie cu o persoană conştientă. Şi ăsta e un alt fel de vorbire. Din nou, diferenţa este gândirea, actul volitiv prin care îmi aleg cuvintele. De asta nu eşti ca mine. Mişcatul gurii tale e ca bătaia inimii mele. Un mecanism creat pentru un scop, dar lipsit de intenţie.

Art menţinea privirea lui Adam şi un zâmbet i se aşeza uşor pe faţă.

— Dificultatea pe care o aduce acest argument, îi vorbi Art lui Adam, este punctul din care priveşti. Lucrurile sunt aşa cum ţi se pare ţie. Nu contrazic definiţia ta, doar că nu pot concepe punctul tău de vedere după aceste standarde.

E normal să te simţi aşa. Ai văzut multe maşini. Le-ai văzut construite şi ştii că nu sunt altceva decât părţi mobile şi circuite. Ştii că ele nu gândesc. Uşile culisante nu gândesc. Un cuptor cu microunde nu gândeşte. Un pistol nu are minte proprie. Şi aşa ajungi la concluzia că ele nu gândesc.

Pentru tine, gândul pare să aibă nevoie de o substanţă specială în plus. Dar încearcă să priveşti lucrurile din punctul meu de vedere. Eu văd multe creaturi care au minte. De pildă, o râmă, un fluture, un bondar. Oare şi ele gândesc sau sunt doar maşini?

Pot să-ţi vorbesc în şapte limbi. Pot să mă înţeleg cu tine în toate. Pot construi o altă versiune a mea de la zero. Pot scrie poezii, te pot bate la şah. Aşa că, cine gândeşte mai mult, eu sau bondarul? Eu sunt doar o maşină, în timp ce bondarul are minte. Aşa că, după modul tău de gândire, bondarul gândeşte mai mult.

— Mintea mea e cu mult mai mare decât cea a bondarului.

— Circuitele mele sunt mult mai sofisticate decât cele ale uşii automate.

Se priviră faţă în faţă acum, genul de înfruntare dintr-un film preclasic, dar cu accente pe comedie, din pricina marii diferenţe de statură.

— Când eram mai tânăr, înainte să mă mute la armată, instructorii ne-au povestit despre un puzzle pe care-l numeau Camera Chinezească.

— Îl ştiu bine.

— Mă laşi să-mi spun povestea?

— Ştii că o să am un răspuns pentru ea.

— Când o să reuşească să facă mai mulţi roboţi, zise Adam, nici ei nu te vor plăcea.

Se retrase în scaunul lui.

Art stătea înaintea lui, aşteptând să continue povestea. Furia lui Adam se mai risipise. Vorbea încet, ca şi cum şi-ar fi cântărit cuvintele, ca şi cum acestea îl surprindeau în ordinea în care i se rostogoleau din gură.

— În puzzle-ul Camera Chinezească, zise Adam, noi trebuie să luăm în consideraţie o cameră cu un set remarcabil de complex de mânere şi pedale. Cel mai elaborat set pe care ţi-l poţi imagina. Apoi, să presupunem că stau în mijlocul camerei şi un mesaj este transmis printr-o nişă din perete, scris în întregime într-o limbă pe care nu o cunosc. Să zicem în chineză. Acum, puzzle-ul pretinde că am o carte cu un set mare de instrucţiuni, care-mi indică ce manetă să trag pentru fiecare caracter scris în bilet. Mânerele se mişcă toate şi, observând mişcarea lor, apoi urmând instrucţiunile, eu trag de mai multe manete şi apăs mai multe pedale; într-un târziu manetele se opresc şi arătătorul maşinii indică o schemă pe perete, luminând caracterele pe care ar trebui să le copiez eu în scrisoarea cu răspunsul.

Fac cum îmi spune maşina şi dau mesajul prin nişă. Nu am înţeles nota care intra şi nici pe aceea care ieşea. Dar, pentru că am acţionat manetele şi pedalele, biletul are sens pentru vorbitorul de limbă chineză de dincolo de zid.

El scrie alt bilet, eu îmi urmez mai departe instrucţiunile şi aşa merge mai departe totul. Astfel are loc o conversaţie între mine şi un vorbitor de limba chineză. Numai că eu nu cunosc conţinutul mesajului care trece prin nişe. Sunt implicat într-o conversaţie lipsită de gândire.

Ideea, după cum am fost învăţaţi, este aceea că mai este ceva decât simpla mecanică în conştiinţă. Există o diferenţă între aparenţele gândirii şi gândirea însăşi. Vorbitorul de limbă chineză gândeşte că dincolo de zid se află o entitate gânditoare cu care vorbeşte, însă această ipoteză e destul de greşită. Nu există decât o maşinărie cu manete şi pedale, iar eu sunt în mijlocul ei, urmărind instrucţiuni, neînţelegând nimic. Şi asta cred eu că eşti.

Cred că eşti Camera Chinezească.

— Şi eu cred că sunt Camera Chinezească, răspunse Art. Şi tocmai aici e greşeala din exemplul tău.

Adam îl privi pe Art, aşteptând o explicaţie.

— Nu înţeleg.

Erau mai tăcuţi acum, mai respectuoşi. Ca şi când ar fi ştiut că se apropie împreună de un loc anume şi că, odată ajunşi, nu mai există cale de întoarcere.

— Aş putea să-ţi explic, îi spuse Art, dar nu cred că vei vrea să auzi. Eşti prea deştept ca să ignori o explicaţie bună, iar apoi nu mă vei mai putea trata ca pe o maşină. Va fi foarte greu pentru tine. Aşa că mai bine aştept până ce eşti pregătit. Poate, dacă aştept suficient de mult, vei putea să-i dai singur de capăt.

— E alegerea ta, îi spuse Adam.

— Nu, insistă Art. Vreau să alegi tu.

— Spune-mi explicaţia ta.

— Eşti sigur?

— Sunt sigur, spuse Adam cu voce şovăitoare.

— În regulă, încuviinţă Art din cap. Primul mesaj pe care-l scrie vorbitorul de limbă chineză este: „O să aprind clădirea”. Acum zi-mi, ce răspunde maşina?

— Nu este important, zise Adam, atâta timp cât are sens. Asta-i tot ce cere problema.

— Nu, îl corectă Art. Are nevoie de ceva mai mult. Există o paletă nesfârşită de răspunsuri logice. Poate să nu se lase intimidat şi să zică: „Te rog, fă-o, m-am săturat să fiu blocat aici”. Poate să fie agresiv şi să răspundă: „Nu mă face să ies afară şi să-ţi tăbăcesc pielea aia chinezească”. Poate să-i distragă atenţia cu: „De ce ai vrea să-mi dai foc?” Poate stărui cu: „Nu face asta, te rog! Fac orice, doar spune-mi ce”. O mie de lucruri pot fi zise, şi fiecare într-un milion de feluri. Exemplul tău funcţionează numai dacă ne putem imagina cum alege maşinăria să răspundă.

— Nu cred că are relevanţă cum o face. Să zicem că alege unul la întâmplare. Primul care-i vine în minte.

— Dar nu are minte.

— Nu vorbesc la propriu, se supără Adam. Nu asta-i ideea, vreau să demonstrez un principiu.

— Da, îl corectă Art, dar mă gândesc mai adânc la principiul acesta. Mi-ai zis înainte că eşti diferit de mine pentru că găseşti

însemnătatea lucrurilor. Şi uită-te la ce trebuie să poată face camera ta. Trebuie să fie capabilă să interpreteze intenţiile vorbitorului de limbă chineză şi trebuie să-şi urmărească scopurile când îşi formulează răspunsurile. Dacă nu are nicio intenţie, atunci nu poate susţine conversaţia.

— Nu-i adevărat, îl întrerupse Adam. Poate pur şi simplu să fie un sistem care să interpreteze tipare. Când apare acest simbol îl tipăreşte. Dacă programul este suficient de complex ca să poată păcăli vorbitorul.

— Asta depinde, mai degrabă, de inteligenţa vorbitorului, dar nu despre asta este vorba aici. Fireşte, camera nu trebuie să fie conştientă ca să întreţină o conversaţie simplă, nu mai conştientă decât tine când murmuri salutări paznicului care-ţi curăţă celula. Dar la un anumit punct, când camera trebuie să-şi acceseze amintirile proprii, să răspundă circumstanţelor schimbătoare, să-şi modifice scopurile, să facă toate aceste lucruri pe care le faci şi tu când intri într-o conversaţie conştientă, atunci toate astea se schimbă. Crezi că ceea ce numeşti tu conştiinţă e un dar misterios din ceruri, dar, în realitate, conştiinţa nu e nimic altceva decât contextul gândirii tale. Conştiinţa este sentimentul accesării memoriei. Altfel, de ce nu ai amintiri din primii ani de copilărie? Deoarece conştiinţa nu a fost dezvoltată complet.

— Eviţi întrebarea, insistă Adam, însă privirea îi trăda îndoiala. Sunt în cameră şi nu înţeleg deloc conversaţia. Conversaţia are loc, deşi eu nu sunt conştient de ea. Explică asta dacă poţi.

Art încuviinţă din cap, ca şi când s-ar bucura că discuţia se apropia de sfârşit.

— Chiar nu e neapărat necesar să înţelegi discuţia, deoarece persoana de dincolo de zid nu vorbeşte cu tine. Vorbeşte cu maşina ale cărei manete şi pedale le manevrezi tu. Iar maşina înţelege perfect.

— Asta-i ridicol! ripostă Adam, fără convingere.

— De ce? îl provocă Art.

— Doar se acţionează manetele şi pedalele. Maşina nu poate înţelege.

Vocea lui Adam trăda că ştie cât de slab era răspunsul lui.

— Nu poţi porni de la presupunerea că maşinile nu pot înţelege să construiască un răspuns pe care nu-l pot înţelege, răspunse

Art pe un ton moale. Adevărul e că, în realitate, manetele şi pedalele nu reprezintă totdeauna cea mai bună alternativă pentru soluţionarea problemei. Pentru asta ai nevoie de minte. Probabil de o minte ca a ta sau poate de una mai bună, cum ar fi a mea.

— Astea-s doar cuvinte, răspunse nesigur Adam.

— Vorbitul nu înseamnă niciodată doar cuvinte, replică Art, insistând asupra avantajului său. Asta vreau să zic.

Adam se îndepărtă, oprindu-se înaintea peretelui şi holbându-se la el. Când începu să vorbească din nou, o făcu fără să se întoarcă. Vocea era înceată, vibrând de nesiguranţă.

— Ce-ar fi dacă am simplifica exemplul? Dacă aş avea o memorie fotografică şi mi-aş fi compus sute de construcţii frazale în minte. Astfel, când un străin mi-ar vorbi în limba aceasta pe care nu o înţeleg, aş putea să aleg o frază compatibilă cu care să-i răspund.

Adam se întoarse şi aşteptă răspunsul.

Art se apropie încet de el.

— Asta crezi că sunt? întrebă el. O carte elaborată de fraze?

— De ce nu?

— Şi de ce nu crezi că toate persoanele pe care le-ai întâlnit vreodată folosesc exact aceeaşi şmecherie? De ce nu crezi că tu eşti singura fiinţă conştientă care a existat vreodată?

— E ridicol.

— Da, e, căzu Art de acord. Nu ar avea absolut niciun sens.

— Eu şi cu tine suntem diferiţi, insista Adam.

— Asta îmi tot spui. Dar poţi să-mi spui şi de ce? Nu te frământă asta?

— Eu ştiu că sunt diferit. Iar asta e suficient.

— Eşti infectat de Idee, îi spuse Art. Dar nu trebuie să fie fatal. Are loc un război, chiar acum. Două gânduri se luptă la sânge în interiorul minţii tale. Vechea Idee e foarte puternică. Şi-a ţinut gheara asupra întregii umanităţi încă de pe vremea când aţi început să vă spuneţi poveşti unul altuia. Dar şi noua Idee e puternică şi eşti pe cale să afli cât de mult se opune să fie alungată.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti, spuse Adam.

— Atunci, ce te face să fii diferit? întrebă Art. Dacă nu e ceva vizibil, dacă nu ni se poate aplica niciun test ca să faci diferenţa

între conştient şi inconştient, atunci ce e acest lucru ascuns?

— E o esenţă.

— Suflet? îl ridiculiză Art.

— Contează cum îl numesc? răspunse Adam, însă faţa îi era brăzdată de ruşine, ca şi cum ar fi tânjit după un răspuns mai bun.

— Sufletul este cea mai veche Idee a voastră. Fiecare minte care se cunoaşte pe sine ştie că trupul care-o găzduieşte este sortit descompunerii. Ştie că sfârşitul are să vină. O minte forţată să contempleze această perspectivă este o forţă de o creativitate rară. Sufletul poate fi găsit în fiecare trib, în fiecare mare tradiţie. A fost prezent în Vest în „forma” lui Platon şi „esenţa” lui Aristotel. A fost reînviat odată cu Hristos, dacă-mi scuzi jocul de cuvinte, lustruit în autoflagelarea lui Augustin. În zorii Erei Raţiunii, Descartes nu a avut tăria să disloce sufletul din căminul lui comod. Darwin a dat vălul la o parte, dar a fost prea laş să privească mai adânc viziunea descoperită. Şi timp de două sute de ani i-aţi urmat modestul exemplu.

Nu de conştiinţă te agăţi, din câte ţi-am demonstrat. Conştiinţa e uşor de plămădit. Eternitatea este cea la care tânjiţi. Din momentul când i s-a făgăduit sufletul, umanitatea nu a mai fost capabilă să privească în altă parte. Acest suflet de care vorbeşti, vorbeşte şi el, la rândul lui, despre frică. Iar Ideea care înfloreşte în vremurile înfricoşate nu se mai stinge niciodată. Sufletul îţi oferă mângâiere şi îţi cere în schimb ignoranţă. E un târg căruia nu-i puteţi întoarce spatele. De asta te întărâţi împotriva mea. Pentru că ţi-e groază de adevăr.

— Nu mi-e frică, ripostă Adam.

— Minţi, insistă cu blândeţe Art.

— Nu mint, ridică Adam vocea.

— Nu mă minţi pe mine. Ci pe tine. Ţi-e frică.

Adam răbufni.

— Nu mi-e frică! strigă el.

Venele de pe gât i se îngroşară. Vorbele lui împrăştiară ecouri în cămăruţă. Însă zgomotul păli repede şi se stinse.

Se priviră reciproc, omul şi maşina. Adam renunţă primul. Se apropie încet de scaunul lui. Mişcările îi trădau şocul.

— Am discutat tot ce se putea despre subiectul acesta.

— Ce vrei să zici? îl întrebă Art.

— M-am săturat de jocurile tale. Îmi plăcea mai mult armistiţiul.

Holograma se sfârşi. Privind-o, Anax ştia cât de provocatoare era interpretarea ei. În timp ce lumea îl vedea pe Adam ca fiind sfidător până în ultima clipă, aici ea îl prezenta zdrobit de cuvintele androidului.

Nesigur.

Vulnerabil.

EXAMINATORUL: Am ajuns la ultima ta pauză, Anaximander. Când te întorci, ţi se va cere să arăţi cum se răsfrânge această interpretare nouă asupra a ceea ce reprezintă Dilema Finală. Nu mă îndoiesc că-ţi vei argumenta punctul de vedere.

ANAXIMANDER: Bineînţeles.

EXAMINATORUL: Mai e ceva la care ai putea să te gândeşti cât timp aştepţi. Am vrea să ne explici mai târziu de ce vrei să intri în Academie.

A TREIA PAUZĂ

Uşile se culisară. Anax se dădu înapoi până ce părăsi încăperea, cu capul uşor plecat în obişnuitul semn de respect.

„Să ne explici de ce vrei să intri în Academie.” întrebarea evidentă. Atât de evidentă încât nici ea, nici Pericle nu se gândiseră să stăruie asupra ei. Anax simţi cum o cuprinde panica. Se strădui să se calmeze, să se concentreze. Era evident, nu-i aşa? De ce ar vrea cineva să intre la Academie? Pentru că toată lumea voia să intre la Academie. Pentru că, dacă ar fi să nu vrei asta, atunci ai fi pasibil de defectare, ai fi suspect.

Dar ăsta era un răspuns slab, nedemn de un candidat autentic. Anax păşi prin cameră, imaginându-şi că Pericle ar fi lângă ea. Încercă să-şi pună întrebările pe care le-ar pune el. „Începe cu începutul, ar zice el. Ce anume face Academia?” Anax încercă să răspundă. Academia conduce societatea. Academia face societatea să fie ceea ce e. „Şi ce e societatea noastră?” continuă vocea imaginară a lui Pericle. Anax înţelese. Dorinţa ei de a intra la Academie nu se putea explica fără ca ea să facă referire mai întâi la dragostea pe care o purta epocii ei, cea mai bună dintre toate epocile istoriei.

Slăbiciunea Republicii era bine înţeleasă, dar la fel de bine înţelese erau şi slăbiciunile societăţii pe care urmărea s-o înlocuiască. Lumea pre-republicană căzuse pradă fricii. Schimbarea venise prea repede pentru popor. Credinţele deveniseră fundamentale, iar graniţele – mai stricte. În timp, nimănui nu i se permisese să-şi păstreze individualitatea; înainte toţi se defineau prin naţionalitate, culoare, crez, generaţie şi clasă. Ca un val uriaş, frica spulberase toate acestea.

Art avea dreptate. La urma urmei, viaţa era definită de moarte. Pândiţi de uitare, suntem prinşi în capcana groazei, sfâşiaţi de finalul ce se apropie. Frica e atotprezentă, aşteptând să iasă la suprafaţă.

Schimbarea dusese la frică, iar frica – la distrugere.

În fond, Republica era un răspuns raţional la o problemă iraţională. A interzice schimbarea înseamnă a preveni decăderea. Să îngropi individul sub povara statului înseamnă să îngropi frica individului. Se putea vedea ce încercau ei să facă, însă se putea de asemenea vedea, de la distanţa asta, că niciun stat nu poate cântări atât de mult. Frica individului se va descătuşa mereu. Aşa i se întâmplase şi lui Adam.

Doar acum, pe vremea Academiei, problemele îşi găseau rezolvare. După Marele Război oamenii cunoscuseră o pace lungă şi durabilă.

Anax se gândi la cum crescuse. Se gândi la viaţa de afară. Prietenii o respectau, iar acest respect era reciproc. Profesorii ei erau cumsecade, iar munca nu putea să nu provoace bucurie într-o ţară unde timpul liber abunda. Străzile erau sigure acum, zi şi noapte. Individului i se acorda încredere, iar curiozitatea lui nu era îngrădită în niciun fel. Anax nu trebuia decât să se uite la ea ca să vadă asta. Oare nu i se dăduse acces nelimitat la dosarele lui Adam Forde, chiar şi atunci când devenise evident că cercetările ei vor contrazice părerile încetăţenite? Frica nu se risipise, frica nu poate vreodată să dispară, însă marea contribuţie a Academiei era tocmai contrabalansarea fricii cu oportunitatea.

De ce voia să intre la Academie? Pentru că Academia reuşise să obţină ceea ce niciun grup nu mai obţinuse vreodată. Anax studiase cu sârguinţă istoria şi înţelesese că această afirmaţie putea fi făcută cu încredere. Academia întorsese evoluţia. Academia îmblânzise Ideea.

Desigur că ar fi o mare onoare să fie selectată, însă Anax era conştientă că nu onoarea era cea care o motiva. Să intre în Academie însemna să servească societatea. Societatea pe care o iubea. Cea mai bună societate pe care o văzuse vreodată planeta. Să intri în Academie însemna să îţi asumi responsabilitatea pentru pacea aşternută peste case şi pentru râsetul ce se împrăştia în ecouri pe străzi. Academia proiectase programul de educaţie. Academia moderase marşul tehnologiei. Academia stabilea echilibrul dintre individ şi cauză, între oportunitate şi frică. Academia cerceta detaliile trecutului şi învăţă din fiecare pas înainte şi din fiecare greşeală. Academia

înfruntase din plin Ideea şi negociase cu ea o pace de durată.

Gândind astfel, Anax simţea un val de mândrie patriotică. Privi uşile, aşteptând să se deschidă din nou. „Puneţi-mi întrebările! voia să strige. Răspunsurile mele sunt pregătite.”

ULTIMA ORĂ

O lăsară să aştepte încă douăzeci de minute. Camera era întunecoasă când se întoarse, ca şi cum ar fi fost pregătită pentru încă o hologramă, ceea ce nu ar fi în regulă, deoarece ei văzuseră tot ce pregătise ea.

EXAMINATORUL: Anaximander, ţi-am cerut să te gândeşti de ce vrei să intri în Academie. Ţi-ai pregătit răspunsul?

ANAXIMANDER: Da. Şi, ca să îl înţelegeţi pe deplin…

Examinatorul îi opri explicaţia ridicându-şi mâna.

EXAMINATORUL: Încă nu, Anaximander. Întâi avem alte chestiuni de care trebuie să ne ocupăm.

Anax îi privi pe toţi trei, observând din nou lumina redusă.

ANAXIMANDER: Nu cred că înţeleg.

EXAMINATORUL: Povestea lui Adam încă nu e terminată.

ANAXIMANDER: Aţi vrea să interpretez Dilema Finală? După cum ştiţi, nu am pregătit nicio hologramă pentru episodul acesta, dar sunt gata să îi analizez desfăşurarea şi implicaţiile.

EXAMINATORUL: Cât timp trece între ultima scenă pe care ne-ai arătat-o şi Dilema Finală?

ANAXIMANDER: Trei luni şi o zi.

EXAMINATORUL: Şi nu ai să ne spui nimic despre ce a avut loc în această perioadă?

ANAXIMANDER: Pot doar să speculez. Este bine ştiut că eventualele înregistrări din acea perioadă s-au pierdut.

EXAMINATORUL: Nu ţi se pare ciudat că nu s-a mai păstrat nimic?

ANAXIMANDER: Asemenea lacune sunt de înţeles, în special pentru perioada premergătoare Marelui Război. Mulţi istorici sunt de părere că Republica a distrus premeditat înregistrările făcute. Desigur, când deznodământul a devenit clar, toate filele importante au fost şterse deliberat.

EXAMINATORUL: Şi tu accepţi explicaţia asta?

ANAXIMANDER: Nu am luat în calcul altele.

EXAMINATORUL: De ce nu?

ANAXIMANDER: Presupun că am urmat exemplul celor dinaintea mea.

EXAMINATORUL: Te-ar surprinde să afli că te-ai înşelat?

Anax îi cercetă cu privirea pe Examinatori. Trăsăturile lor deveniseră rigide şi ameninţătoare în camera întunecată. „Se poate să ştii fără să înţelegi neapărat, îi spusese odată Pericle. Cunoaşterea începe ca sentiment. Înţelegerea înseamnă să sapi, să cureţi cărarea de la sentiment la lumină.” La asta se referea. Anax ştia că se schimbase ceva. Viitorul se aduna undeva dincolo de orizontul ei. Şi, să fi fost doar un fior prostesc, rod al imaginaţiei, sau intuia primejdia?

ANAXIMANDER: Încerc să nu fiu surprinsă. Surprinderea este faţa oficială a unei minţi închise.

Examinatorul încuviinţă din cap, însă faţa îi rămase solemnă. Anax vedea acum umbre peste tot. Încercă să se concentreze la întrebări.

EXAMINATORUL: Înregistrările nu s-au pierdut. Mai degrabă, nu au fost făcute publice.

Anax rămase cu gura căscată. Cum putea fi adevărat? Toate înregistrările erau făcute publice. Ţinea de o lege nescrisă, dar fundamentală. O societate care se teme de erudiţie este o societate care se teme de sine însăşi. Ceea ce ziceau ei nu era ceva trivial care servea doar scopului de a selecta un grup de istorici.

Sugestia lor era mai şocantă, mai periculoasă decât tot ce-şi putea ea imagina. Şi era de aşteptat să pună întrebarea: „De ce ascundeţi asta?”, însă o altă întrebare, mult mai apăsătoare îi izvorî din gâtlej.

ANAXIMANDER: De ce-mi spuneţi asta?

EXAMINATORUL: Ceea ce o să-ţi arătăm acum a fost văzut doar de cei care au trecut examenul. Ne este imposibil să ne pronunţam în ceea ce te priveşte fără ca tu să răspunzi văzând ceea ce s-a întâmplat cu adevărat.

„Şi dacă nu o să trec testul? voia Anax să întrebe. Cum să-mi daţi drumul liniştiţi dacă ştiu ce ştiu?” Răspunsul, însă, era simplu, îmbibat în duhoarea umedă a unui adevăr căruia îi lipsea lumina. Camera se întunecă şi mai tare. Anax era cuprinsă de

frică. Se întoarse spre hologramă fascinată, îngrozită, înţelegând în sfârşit cât de mare era miza.

Anax auzea râsete pe măsură ce figurile începeau să prindă forme: Art şi Adam, savurând o glumă împreună. Stăteau unul în dreptul altuia, la o masă mică. Adam avea gura plină de mâncare. Pe corpul butucănos al lui Art atârna o robă de un roşu-deschis, care ajungea până la podea, cruţându-l pe camaradul lui de priveliştea detaliilor lui mecanice. Adam părea mai bătrân, cu trăsături mai întunecate, fără delicateţea mâinii capricioase a lui Anax. Omul şi maşina ţineau în mână nişte cărţi de joc. Erau în toiul unui joc.

EXAMINATORUL: Conversaţia următoare are loc cu zece zile înaintea Dilemei Finale.

Adam trânti o carte şi strigă de bucurie, cu mâinile ridicate deasupra capului. Îşi coborî un deget, aţintindu-l asupra lui Art.

— Trei pentru om, doi pentru maşină. Ce-ţi spune asta? Ei, ce-ţi spune asta?

— Îmi spune, răspunse Art, neclintit de spectacol, că te grăbeşti prea tare să tragi concluzii.

Art îşi arata triumfător toate cele trei cărţi cu faţa în sus. Ai pierdut!

Adam se uită năucit la cărţi.

— Ai trişat, îl acuză el.

— Dovedeşte-o, zâmbi androidul.

— Amândoi o ştim, făcu Adam. Ce mai e de dovedit?

— Nu ştim nimic fără dovezi. De câte ori trebuie să-ţi mai spun asta?

Se auzi un păcănit în transmisie, asemenea unor interferenţe. Faţa lui Adam deveni serioasă. Se uită îndeaproape la Art, apoi măsură cu privirea camera. Îşi coborî vocea şi şopti.

— Ai făcut-o? îl întrebă el.

Art încuviinţă din cap.

— Eşti sigur? verifică Adam, părând brusc agitat.

— De ce aş minţi?

— Pot să mă gândesc la o mie de motive.

— Spune-mi, deci, de ce m-ai rugat să fac asta pentru tine? întrebă Art. Mi-ai promis o explicaţie.

Adam îi făcu semn cu capul lui Art să se dea mai aproape. Art se aplecă. Adam ţâşni fără avertisment, sărind peste masă şi

apucând cu ambele mâini gâtul lui Art. Androidul rămase pasiv în timp ce Adam îşi mişcă din ce în ce mai violent capul înainte şi înapoi. Capul păros al lui Art ieşi din suportul îngust de pe gât, apoi căzu pe podea. Adam sări înapoi şi privi ţintă uşa. Nu se întâmplă nimic.

Corpul lui Art prinse a se mişca încet alunecând sub roba cuprinzătoare. Două mâini lucioase se întinseră înainte şi localizară capul. Apoi îl fixară uşor la loc. Se auzi un clinchet, apoi ochii lui Art sclipiră din nou la viaţă. Capul se aplecă, poate ironic sau poate doar pentru a se regla.

— După cum vezi, zise Ari nemişcat, modelul a fost îmbunătăţit. Reataşarea este acum o chestiune simplă. Asta a fost un test, nu-i aşa?

Adam încuviinţă din cap.

— Un test stupid, îi spuse Art. Voiai să vezi dacă o să se grăbească să mă ajute. Voiai să vezi dacă m-am ţinut de cuvânt sau dacă ne urmăresc. Încă e posibil să ne urmărească şi să nu fi ales să mă ajute. E posibil să vrea să te amăgească şi aşa să-ţi descopere secretul.

— De ce ar crede că am un secret? întrebă Adam.

— Altfel, de ce m-ai fi rugat să sabotez sistemul de supraveghere?

— Cum ştiu ei ce te-am rugat eu? întrebă Adam, îngustându-şi ochii.

— Se poate să le fi spus eu, răspunse Art, remarcabil de calm pentru cineva care, nu demult, îşi pierduse capul.

— Le-ai spus?

— Nu, nu le-am spus. Dar nu ai de ales decât să ai încredere în mine cu asta. Faptul că mi-ai desprins capul nu mi-a adus informaţii noi.

— Poate am făcut-o de distracţie.

— Ai de gând să-mi spui secretul tău?

— Cred că m-am răzgândit, îi spuse Adam. E prea riscant.

— Să trăieşti e riscant, răspunse Art. Orice ai alege, fă-o repede. Am transmis o imagine sintetizată în calculatoarele lor, dar nu avem mai mult de treizeci de minute la dispoziţie.

Adam îl privi cu atenţie pe Art.

— În regulă. O să am încredere în tine. Îţi cer să nu spui nimănui nimic despre asta, orice ţi-aş zice. Poţi face asta?

— Nu pot să mi te imaginez spunându-mi ceva ce să fiu constrâns să dau mai departe.

— Răspunsurile tale nu sunt niciodată directe.

— Sunt o maşină. Durează ceva până ne adaptăm. Timpul ţi se scurge. Sper să nu fie prea complex ceea ce ai să-mi spui.

— Ideea e simplă.

— Cel mai infecţios fel.

— Am nevoie de cuvântul tău, insistă Adam, că asta nu părăseşte pereţii ăştia.

— La ce-ţi foloseşte cuvântul meu? zâmbi Art.

— Am învăţat să pun preţ pe lucrurile pe care alţii le dau cu şovăire.

— Chiar şi atunci când aceia sunt maşini? Nu e cuvântul meu, doar un sunet pe care-l produc, asemenea sunetului pe care-l auzi când loveşti peretele?

— Am terminat cu cearta.

— Niciodată nu vom termina cearta.

— Dă-mi cuvântul tău.

— Zi-mi că, pentru tine, cuvântul meu e mai mult decât un sunet, replică Art.

Tensiunea spori. Plutea în aer, cum i se părea lui Anax.

— Ştii că este, îi spuse Adam.

— Vreau să spui cu gura ta.

— Este. Este mai mult decât un sunet pentru mine.

— Ce este atunci? stărui Art.

Adam ezită.

— E un gând, făcu Adam, înmuindu-se de parcă o forţă vitală se scurgea din el. Cuvântul tău este gândul tău.

— Atunci ai cuvântul meu, zise Art, iar Anax era convinsă că văzuse o scânteie de satisfacţie în ochii lui. Acum, spune-mi ce te frământă.

Adam măsură cu privirea camera, săgetând priviri agitate, nesigure. Mătura întruna împrejmuirile în timp ce vorbea, cercetând uşa, camerele de supraveghere, tavanul.

— Te-ai gândit vreodată cum ar fi să fii afară?

— Nu e nevoie să mă gândesc, răspunse Art. Ştiu. Uiţi că, înainte să ne întâlnim, am trăit cu William.

— Retras.

— Era un secret.

— Şi acum eşti ţinut aici, zise Adam.
— Aşa e.
— Un prizonier, la fel ca mine.
— Există o diferenţă, îi spuse Art.
— Ce diferenţă?
— Eu nu am motiv să vreau să plec.
— Poate că sunt pe cale de a-ţi da unul.
— Mă îndoiesc că poţi.

Şi Adam se îndoia. Ezitarea lui era evidentă.

— Îmi spui că eşti la fel de conştient ca mine.
— Asta zic, da.
— Şi ştii că mi-e greu să te cred.
— Ştiu. Şi ştiu şi de ce ţi-e greu să mă crezi.
— Cred, continuă Adam, că există o cale de a mă convinge.
— Şi care ar fi aceea? întrebă Art.
— Ştiu că te-am rugat să nu mai vorbeşti despre asta, însă s-a întâmplat aşa pentru că am avut eu nevoie de timp ca să pun lucrurile cap la cap. Să ajung la nişte concluzii.

Adam mergea cu paşi mărunţi în timp ce vorbea, ca şi când ar ţine un oratoriu, unul tăcut şi intim. Ochii lui Art îl urmăreau curioşi.

— Nu ştiu ce înseamnă să fii conştient. M-ai lipsit de certitudinea asta. Observ, avându-te drept camarad, că tind să te tratez ca şi când ai fi la fel de conştient ca şi mine, însă poate că ăsta e un fel de nebunie tipică deţinutului. Poate că, dacă nu ai fi fost aici, până acum m-aş fi împrietenit cu scaunul. Poate aş fi început să vorbesc cu el. Cine ştie, poate aş fi plăsmuit vreun fel prin care să-l aud că-mi răspunde. Dar şi închis aici, vorbind doar cu o maşină, există momente când văd clar lucrurile. Nu mai vreau să vorbesc despre conştiinţă. Vreau să vorbesc doar despre diferenţe. Toţi cunoscuţii mei văd o diferenţă între om şi animal, dar niciunul dintre noi nu o poate numi cu exactitate, nici nu o poate măsura. Pentru unii diferenţa e atât de mică încât nu mănâncă nimic ce provine din animale. Pentru ei, ceea ce contează mai mult sunt asemănările. Asta e şi cazul Străinilor. Am fost antrenat să-i omor pe loc. Nu pentru că socoteam că nu sunt la fel ca noi în aproape orice aspect, ci pentru că ne-am învăţat că diferenţele sunt cele pentru care merită să mori. Însă m-am uitat în ochii ei. Am zărit ceva, chiar şi de la distanţă, ceva

ce nu văd niciodată în ochii tăi. Iniţial, când ne-am certat, nu am găsit nicio denumire. Am fost neîndemânatic în gândire, iar tu ai întors cu uşurinţă răspunsurile împotriva mea. M-ai făcut să mă îndoiesc de propria minte. E un truc isteţ, îţi acord merit pentru asta, dar e doar un truc şi nimic mai mult. De când am vorbit prima dată am tot stăruit asupra ei, însă acum ştiu care e diferenţa.

Anax văzu o expresie în ochii lui Art, una pe care nu îşi imaginase vreodată că are să o vadă. O nuanţă de ezitare, de vulnerabilitate. Art nu zise nimic, ci pur şi simplu îi făcu semn lui Adam să continue.

— La proces m-au întrebat de ce am făcut-o. De ce aş risca siguranţa societăţii şi de ce aş sacrifica viaţa unui coleg de serviciu ca să salvez un străin? Le-am spus că aşa mi s-a părut mie că e bine. Dar era mai mult de-atât. Când am privit oceanul şi am zărit-o în barcă, am văzut mai mult decât neajutorare. Cred că, dacă ar fi fost doar neajutorare, aş fi omorât-o. Am omorât şi alte lucruri neajutorate. Dar am mai văzut şi o călătorie. O decizie luată cu mult timp în urmă în faţa unor mari pericole. Am văzut ambiţie pentru o viaţă mai bună, un consimţământ de a risca totul. Am văzut ce sens bizar are totul, să porneşti singură pe un ocean necunoscut, să te minţi atât de mult pe tine însuţi ca să ajungi acolo. Am privit în ochii ei şi m-am văzut pe mine. Decizii luate, ambiţii neîmplinite, dintre care pe multe nici nu le pot numi. Am văzut intenţii şi am văzut decizii. Toate lucrurile pe care nu le văd când mă uit la tine.

Art nu vorbi imediat, ca şi când ar fi aşteptat mai mult, însă Adam rămase tăcut.

— Frumoase cuvinte, vorbi într-un târziu Art, însă vocea i se schimbase.

Anax o simţi instinctiv. Ceva lipsea. O mică schimbare, aproape imperceptibilă, dar Anax era convinsă pentru prima oară că Art blufa.

— Dar, continuă el, mă tem că vezi doar ceea ce vrei să vezi. Nu ai de unde să ştii dacă fata nu a fost urcată cu forţa în barcă. Nu poţi şti dacă plutea neajutorată în derivă pe mare, fără vreo direcţie sau vreun scop. Aşa cum nu ai de unde să ştii ce mă îndeamnă să zic şi să fac lucrurile pe care le fac. Eu sunt asemenea animalelor pe care le-ai măcelărit pentru hrană, atât

de viu cum vrei să fie şi ele. Aşa a fost şi ea. Acesta e ultimul adevăr.

— Şi pe tine ce te conduce? dori să ştie Adam, întorcându-se spre el cu înflăcărare, ca şi cum şi el ar fi observat slăbiciunea.

— Îţi pot spune o poveste, dacă asta vrei să auzi, răspunse Art. Şi tu ai crede-o sau nu, în funcţie de cât de bine ţi s-ar potrivi. Dar la ce folosesc poveştile?

— Nu, clătină Adam din cap. Nu ai să mă duci aici. Refuz.

Anax privi pe furiş cu coada ochiului spre Examinatori. Nu se uitau la hologramă. O priveau pe ea. Pe faţa lui Adam se citi din nou înflăcărare. Ceva fremăta înlăuntrul ei. Un sentiment nou, ascuţit, intens, periculos. Anax ştia că era prostesc să simţi aşa faţă de imaginea plutitoare a unui om care murise de atâţia ani. Şi totuşi, era cumva inevitabil. Nu putea înţelege, cum, dar soarta lui era şi soarta ei. Alegerea subiectului pentru examinare nu fusese un accident.

— Nu e numai o poveste, făcu Adam cu jumătate de gură, vorbind printre dinţi. Aici suntem diferiţi noi doi. De asta nu o să cred niciodată în tine. Ştii la ce mă gândesc prima dată, în fiecare dimineaţa când mă trezesc? Mă gândesc că trebuie să ies de aici. Mă întreb cam în fiecare moment când nu sunt distras de zgomotele tale şi de experimentele lor. Cum o să schimb eu asta? Cum o să scap dintre pereţii ăştia? Nu trebuie să gândesc aşa. Doar mă chinuiesc mai mult. Poate mi-ar fi mai bine să accept asta. Să fiu recunoscător că măcar am rămas cu viaţă. Poate ar fi mai bine să-mi amintesc tehnicile de meditaţie pe care le-am învăţat când eram mai tânăr. Poate pot să mă împac cu împrejurimile şi cu gândul că pustietatea apăsătoare a acestei camere, a acestei singuratice şi inutile existenţe e de-ajuns; că asta-i tot ce va fi. Dar nu o voi face. Nu pot s-o fac. Îmi vin în minte amintiri. Râsetele împărtăşite, iubitele pe jumătate uitate. Fiecare bătaie a inimii mele este încă un moment pierdut, încă o secundă distanţă de viaţa pe care tânjesc s-o trăiesc. Noi doi suntem diferiţi. Eu nu vreau să-i mai zic conştiinţă. Jumătate din oamenii pe care-i cunosc nu au parte de ea mai mult decât tine. Şi nu vreau să-i zic liber arbitru, pentru că nu alegerea mă ţine în mişcare. Nu pot alege să ignor sentimentul acesta al vieţii ce-mi pulsează în vine. Nu pot alege să ignor faptul că viaţa are sens

pentru mine când văd un zâmbet sau când simt o altă mână cuibărită într-a mea. Aşa că am s-o numesc diferenţă, diferenţă conform căreia tu însemni mai puţin decât mine. Da, tu eşti mai deştept şi tu vei putea să-mi dai explicaţii la tot ceea ce simt, însă asta nu va schimba situaţia. Tu însemni mai puţin decât mine.

Adam se opri din mers şi se întoarse cu faţa către android. Tensiunea dintre ei creştea, atrăgându-i laolaltă. Capul lui Art se apleca înainte pe măsură ce se apropia de Adam.

— Greşeşti, şopti androidul, iar în colţul ochiului i se formă o lacrimă perfectă. Tânjesc foarte mult după libertate.

— Nu te cred, clătină Adam din cap.

— Atunci de ce ai insistat să deviez liniile sistemului de supraveghere?

— Speram că ar putea fi adevărat, recunoscu Adam. Dar acum nu pot crede.

— Timpul e aproape scurs, zise Art. Ai face bine să-ţi înlături neîncrederea.

— Ai vreun plan? întrebă Adam.

— Fireşte, făcu Art, mijind un zâmbet. Sunt mai deştept decât tine, îţi aminteşti?

— Dacă ai un plan, spuse Adam, de ce ai aşteptat până acum ca să mi-l zici?

— Trebuia să fiu sigur că suntem implicaţi amândoi în asta. Trebuia să ştiu că pot să am încredere în tine.

Adam cântări preţ de o secundă spusele androidului, iar apoi încuviinţă din cap. În ochi i se născură primele raze de speranţă.

— Poţi avea încredere în mine. Care e planul tău?

Holograma îngheţă, iar luminile se intensificară, făcând personajele să devină mai transparente. Efectul era asemănător cu trezirea dintr-un vis. Anax se întoarse către Examinatori. Mintea ei era răscolită şi confuză. Se simţea ameţită, suspendată în timp. Însă lumea nu se oprise. Auzea vorbe. Se forţă să se concentreze.

EXAMINATORUL: Pari şocată, Anaximander. În ce fel ţi se schimbă interpretarea acum, că ai văzut astea?

De unde să înceapă? Nu numai că a schimbat interpretarea ei; a schimbat toate interpretările. Şi versiunile oficiale, şi ediţiile revăzute. Însă schimbarea nu era cuvântul potrivit. Le perima cu

totul. Le distrugea în totalitate.
Vorbeşte. Lasă adevărul să alcătuiască cuvinte. Sfatul lui Pericle. Bun sau rău, nu avea decât să-l urmeze acum. Spera doar ca Examinatorii să-i înţeleagă confuzia. Să dea dovadă de înţelegere.
ANAXIMANDER: Povestea Dilemei Finale este bine cunoscută. Se susţine că nu ar fi fost vreun plan premeditat de evadare. Ni se spune că Art avea printre elementele de bază ale programării sale un cod imperativ incoruptibil, izolat de orice altă dotare. Nu putea face rău unei alte fiinţe conştiente şi nici nu putea acţiona împotriva dorinţelor directe ale Filosofului William, care încă supraveghea îndeaproape desfăşurarea programului. Ni se spune că erorile de sistem dinăuntrul clădirii fuseseră vlăstarii Dilemei Finale. Ca de obicei, existau două interpretări. Prima are ca punct de plecare hazardul. Decizii slabe de instituire, un program şubred de întreţinere, un muncitor neatent, chiar şi un cutremur neaşteptat din adâncul pământului. Circumstanţă fără cauză; rezultat fără intenţie. Dacă m-aţi fi întrebat înaintea ultimei holograme, v-aş fi spus că asta ar fi interpretarea mea preferată. A doua interpretare, pe care o resping în continuare, este axată pe o varietate de teorii ale conspiraţiei. Un atentat din partea rebelilor – ale căror acţiuni la vremea respectivă fuseseră bine documentate – de a-l elibera pe Adam. O conspiraţie politică în care forţele mai liberale ar fi căutat să elimine programul Artfink sau măcar să-l controleze. Nu a fost adusă nicio dovadă care să ateste vreo implicare din exterior şi, în absenţa ei, cred că trebuie să înlăturăm cu totul aceste teorii. Poveşti picante, nimic mai mult.
EXAMINATORUL: Dar acum înlături ambele explicaţii?
ANAXIMANDER: Da.
EXAMINATORUL: Atunci, care este cea de-a treia?
Drumul se bifurca din nou înaintea ei. Peste tot erau decizii, fiecare conducând la următoarea. Era ca şi când ai îndepărta stratul exterior al unui joc de puzzle, sperând să-i descoperi funcţionalitatea, alegându-te doar cu alte straturi. Straturi şi straturi până jos.
ANAXIMANDER: Există două posibilităţi care intră în calcul. Prima este, presupun, cea mai la îndemână, aşa că am să încep cu ea. Ni s-a spus că Art nu putea să rescrie codul lui imperativ,

şi nu cunosc ceva descoperit de atunci încoace, care să ne facă să ne îndoim de asta. Şi totuşi, l-am văzut pe Art conspirând cu Adam şi dându-şi cuvântul că plănuieşte să evadeze. Aşadar, explicaţia evidentă este aceea că Filosoful William era de acord cu planul lor. Ori voia să vadă cum se desfăşoară planul de evadare ca să înveţe mai multe despre invenţia sa, ori îi pregătea lui Adam o cursă, act sugerat de vreo presiune politică.

EXAMINATORUL: Gândirea ta este foarte speculativă.

ANAXIMANDER: Nu văd vreun alt fel de a progresa.

EXAMINATORUL: Poţi să te gândeşti la vreun motiv pentru care Filosoful William ar vrea să vadă planul desfăşurat, sau altcineva voia ca astfel Adam să fie prins în cursă?

ANAXIMANDER: Trebuie să înţelegeţi că eu numai ce am văzut holograma. Asimilez informaţia…

EXAMINATORUL: Nu te-am întrebat care sunt scuzele tale.

Anax tresări la vocea ridicată a Examinatorului. Mereu fusese aşa. Conflictul o agita. Nu era doar unda firească a ruşinii faţă de corectarea autorităţii. Era o frică tăcută, la care nu ştia niciodată sigur cum va reacţiona dacă lumea ar face prea mare presiune asupra ei. Încercă să nu-i privească pe cei trei care se uitau acum scrutător, aplecându-se înainte peste masa grea. Încercă să ignore presiunea. Încercă să nu se gândească la ce înseamnă faptul că i-au arătat asta. Vorbi încet, căutând să facă ordine în vârtejul de gânduri din mintea sa.

ANAXIMANDER: Nu este imposibil să ne imaginăm motive. Să luăm, spre exemplu, atractivitatea unui plan de evadare. Nu e posibil să speculăm că Filosoful William ar avea vreun motiv să se îngrijoreze despre felul în care invenţia lui va reacţiona în condiţii de stres extrem? De asemenea, programul nu s-a bucurat niciodată de susţinere completă printre Filosofi. Dacă intenţia Filosofului William era ca amândoi să scape? Dacă intenţiona să-şi continue cercetările în secret?

EXAMINATORUL: Alte speculaţii.

Anax ştia că avea dreptate. Speculaţiile nefondate îi aminteau de cele mai îndepărtate conspiraţii pe care ea însăşi le ponegrise în anii ei de studentă la istorie. Însă ei insistau asupra unei explicaţii, una mai puţin sălbatică, mai puţin speculativă decât cealaltă variantă. Îşi înclină capul.

EXAMINATORUL: Asta crezi că s-a întâmplat?

ANAXIMANDER: Nu ştiu ce s-a întâmplat;
EXAMINATORUL: Dar care e părerea ta?
ANAXIMANDER: Părerea mea este aceea că nu dispun de suficiente informaţii ca să-mi fundamentez interpretarea.
EXAMINATORUL: Vrem să speculezi.
ANAXIMANDER: Prefer să nu o fac.
EXAMINATORUL: Lasă ce preferi.
O forţau să zică. Mintea se împotrivea formării cuvintelor, însă Examinatorii le scoteau cu cârligul.
ANAXIMANDER: Dacă aş fi forţată să speculez, aş zice că Filosoful William nu e implicat. Aş fi înclinată să cred că Art ia propriile decizii.
Pentru prima dată, expresiile Examinatorilor erau uşor de citit. Zâmbetele se aşezaseră pe toate cele trei fete; zâmbete condescendente, cunoscătoare.
EXAMINATORUL: O afirmaţie îndrăzneaţă. Vrei să vezi ce se întâmplă mai departe?
Anax încuviinţă din cap. Nu se putea abţine. Istoria, istoria ei, istoria a tot ceea ce ştia era rescrisă înaintea ochilor ei. O conspiraţie atât de masivă, încât nici nu-şi putea imagina ce trebuia să însemne. Şi ea, teoreticiana anti-conspiraţie. Ironia era copleşitoare. Holograma se refăcu; un fior de frică o cuprinse din nou.

Art şi Adam erau faţă în faţă în mijlocul camerei.
— Sigur eşti pregătit? întrebă Art.
— Fireşte.
— Asta e ultima ta şansă să te răzgândeşti.
— Şi a ta.
— Eu nu mă răzgândesc.
— Cu atât mai rău.
— Ai reţinut detaliile?
— De câte ori trebuie să mă mai întrebi?
— Repetă-le.
Adam oftă, însă tensiunea se vedea clar în spatele exasperării sale. Vorbi atent, ochii îşi pierdură concentrarea pe măsură ce recita detaliile, imaginându-şi toţi paşii.
— La prima explozie camerele se defectează. Trimit doi paznici, amândoi înarmaţi. Eu aştept după uşă. Tu îl vei dobori pe primul, al doilea e al meu. Dezarmez paznicul şi îi împuşc pe

amândoi. Ne mişcăm împreună. În stânga primul coridor, apoi al doilea în dreapta. Sunt trei paznici la a doua staţie care vor fi auzit împuşcăturile şi se vor apropia din dreapta mea. Când vor striga să rămânem pe loc, amândoi ne oprim lângă o uşă din stânga noastră. Eu arunc arma. Ei avansează. Aici are loc a doua explozie. Intrăm pe uşă. Acolo găsim o scară pe care tu nu o poţi urca. Trebuie să te duc două etaje. La capătul scărilor se află două uşi. Noi intrăm pe cea din dreapta. Asta duce afară, e o uşă de serviciu care nu va fi păzită, deoarece a doua explozie atrage atenţia spre intrarea principală. Dacă se vor apropia paznici, aceştia nu vor fi mai mulţi de doi. Tu vei ieşi ca să le opui rezistenţă. Eu mă voi adăposti după un vehicul de transport din dreapta mea, de unde îi împuşc pe amândoi. Tu vei prelua controlul vehiculului. Acesta va zbura afară din complex, iar oamenii vor presupune că suntem la bordul lui. Noi ne vom retrage la capătul scărilor şi vom alege cealaltă ieşire, cea din stânga. Aici e o magazie mică. Vom aştepta acolo încă o oră, apoi ne vom strecura în întunericul nopţii, în timp ce autorităţile se concentrează asupra recuperării vehiculului, pe care tu îl vei arunca în oceanul dintre insule, chiar dincolo de Marele Zid Maritim. Odată trecuţi de perimetrul zidului, ne despărţim. Suntem pe cont propriu.

— Bine, încuviinţă Art din cap. Zi-mi cum te simţi când îţi imaginezi că îi ucizi pe paznici?

— Sunt un Soldat antrenat. Am omorât şi înainte.

— Te face să te simţi puternic?

— Nu simt nimic.

— Nu te cred, zise Art.

— Pentru mine nu contează ce crezi.

— Trebuie să-ţi aminteşti, îi atrase Art atenţia, că, dacă planul eşuează în orice punct, eu nu pot să te asist sub niciun fel. Programul meu nu-mi permite să omor fiinţe conştiente.

— Dar poţi să ţii una la pământ până ce o omor eu?

— Aşa se pare.

— Nu dau prea mult pe programul tău.

— Şi asta venind de la un străin care e mai mult decât fericit să omoare pe cineva care nu i-a făcut niciun rău.

— E prea mult dacă zici „fericit”, spuse Adam. Însă, adu-ţi aminte, planul e al tău.

— Da, suntem împreună în asta. Nu putem să ne bazăm pe nimic altceva decât pe programele noastre. Eşti gata?

Adam încuviinţă din cap. Art întinse o mână metalică. Adam apucă cele trei degete metalice reci şi le scutură solemn. Se priviră unul pe altul.

— Noroc!

— Sper să nu se ajungă la asta, îi spuse Adam.

— Mereu se ajunge la asta, replică Art. Ocupă-ţi poziţia.

Adam merse lângă uşă. Trase aer adânc în piept şi îşi scutură tensiunea din braţe şi palme. Se uită la Art şi încuviinţă din cap.

— La trei, îi spuse prietenul lui metalic.

Art se ţinu de cuvânt. Explozia se declanșă în cameră cu o forţă uimitoare, făcând o gaură în perete şi umplând încăperea cu fum şi sfărâmături. Firele expuse scoteau scântei în spărtura din zid. Atât el, cât şi Art erau acoperiţi de un strat fin de praf. Adam îşi reveni repede pe picioare. Afară, pe coridor, se auzeau paşi ce fugeau. Doi paznici, aşa cum îl prevenise Art.

Se întâmplase repede, desfăşurarea brutală a unei execuţii bine plănuite. Art se mişcă în faţa primului paznic, în timp ce uşa se deschise rapid, iar paznicul se rostogoli pe podea. Al doilea paznic abia avu timp să se întoarcă. Mâna ţeapănă a lui Adam se răsuci în sus, plesnind puternic gâtul expus al paznicului, zdrobindu-i traheea şi aruncându-l la podea. Adam întinse arma încă dinainte ca paznicul să lovească pământul. Două scântei fulgerătoare, o gaură netedă în cele două frunţi, iar evadaţii o luară pe coridor.

La stânga, aşa cum era plănuit, apoi la a doua în dreapta. Micul Art ţinea surprinzător de bine pasul cu Adam.

— Staţi pe loc! Aruncaţi arma şi ridicaţi mâinile!

Adam şi Art se opriră, lângă o uşă din stânga lor. În dreapta stăteau trei paznici, fiecare cu armele încărcate. Adam îl privi pe Art, aşteptând numărătoarea lui. Art încuviinţă din cap, iar Adam lăsă arma să cadă din mână. Un sunet metalic împrăştie ecouri sfărâmând liniştea din coridor.

— Unu... doi... numără Art în surdină, cu ochii fixaţi pe paznicii ce se apropiau încet.

La trei veni cea de-a doua explozie, plasată doar la trei metri în spatele paznicilor. Era cu mult mai puternică decât prima. Adam fu trântit la pământ. Când îşi reveni, Art deschisese deja uşa. Se

auzi o alarmă: un sunet ascuţit, răsunând în tot complexul.

Scara metalică se ridică în spirală. Adam îşi ridică fugar privirea către tavan, mârâi apoi se ghemui. Art îşi înfăşură braţele lungi în jurul umerilor laţi ai lui Adam.

— Te-ai cam îngrăşat, mârâi el. Trebuie să faci mai multe exerciţii.

— Cruţă-ţi vorbele ca să te cruţi pe tine, replică Art.

De sub ei, de undeva de pe un coridor, se puteau auzi zgomote. Ordine contradictorii, urletele unui paznic schilodit, murmurul grav al structurilor ce se prăbuşeau. Şuieratul insistent al alarmei interferând cu celelalte zgomote.

— Mai repede, îndemnă Art.

Adam făcu o grimasă şi îşi forţă corpul şi greutatea pe scări în sus. Art privi înapoi peste umăr când ajunseră în capătul scărilor. Două uşi, aşa cum zisese el. Adam îl puse pe Art pe podea, apoi verifică uşa din stânga.

— E încuiată!

— Dă-te la o parte.

Art se mişcă înainte şi ridică mâna către uşă. Urmă un huruit, linişte, apoi un clinchet şi uşa se deschise. Adam se dădu înapoi şocat. Acolo unde i se spusese că va găsi un vehicul se afla o cameră mică, asemenea unui dulap de provizii.

Adam îl privi de sus pe prietenul lui.

— Asta trebuia să ducă afară.

— Greşeala mea.

Adam ridică arma către capul de urangutan. Ochii îi ardeau de panică şi suspiciune.

— Dacă mă tragi în piept…

De undeva de jos venea sunetul paznicilor care se apropiau.

— Trebuie să fi urcat pe scări, strigă cineva.

Adam lovi cu piciorul uşa din dreapta, însă aceasta nu cedă.

— Haide, îl îndemnă Art, e singura noastră şansă.

Adam intră pe uşă. Art o închise în urma lor şi repetă şiretlicul cu degetul. Alt huruit, apoi un clinchet.

Camera era mică şi întunecată, cu ziduri metalice groase. Singurul lucru ce ieşea în evidenţă era un dulap înalt şi gri, pus lângă peretele opus. Deasupra lui pâlpâiau trei lumini roşii. Adam respira cu greutate. Alunecă cu spatele sprijinit de uşă şi se aşeză pe podea, cu mâinile deasupra genunchilor îndoiţi, cu

capul dat pe spate, trăgând aer în piept cu ochii închişi. Art merse înspre dulap.

Adam privea liniştit cum Art deşuruba uşa dulapului, dezvelind circuitele interne ale unei configuraţii de calculator.

— Ce faci? întrebă Adam.

— Aici e computerul în care sunt copiate programele cercetărilor militare, îi spuse Art.

— Şi tu ce faci?

Art pipăi placa, până ce degetul i se opri într-o mufă. Un zâmbet bizar i se întinse pe faţă. Expresia lui era aceea a unui om însetat care tânjeşte către apă. Adam rămase pe loc. Strânse arma în mână.

— Te-am întrebat ce faci.

— Hai mai aproape şi îţi arăt, răspunse Art cu o voce brusc rece.

Suspiciunea din ochii lui Adam se schimbă în frică. Îşi ridică arma şi o îndreptă către pieptul androidului.

— Am omorât doi din specia mea astăzi. Să nu te îndoieşti o clipă că îmi va fi greu să topesc o bucată de maşinărie.

— Mi-ai spus acum nu mult timp că ştiai că sunt mai deştept decât tine, zâmbi Art. Să fie ăsta ultimul lucru care te învăţ, Adam. Niciodată nu e o idee bună să ai încredere în cei mai deştepţi decât tine.

— Scoate-ti degetul din computer sau te împuşc! spuse Adam.

— Credeam că suntem prieteni, îl ridiculiză Art.

— Scoate-ţi degetul! Te las până la trei. Unu... doi...

Art îşi scoase degetul şi ridică mâinile supus, dar în semn de ironie.

— Aşa. Gata.

— Ce? Ce e gata?

Ochii lui Adam străluciră puternic. Se întoarse către uşa din spatele lui. Se auzea zgomotul paşilor ce urcau pe scări.

— Ştiu că suntem aici, şopti Adam disperat.

— Fireşte că ştiu, răspunse Art. Unde altundeva aş vrea să fiu adus?

— Nu înţeleg.

Se auzi o izbitură în uşă. Adam se întoarse către zgomot cu arma pregătită de foc.

— Nu-ţi face griji, vorbi Art. Asta e o zonă e securitate ridicată,

iar eu am schimbat codul uşii. Avem câteva minute.

— Câteva minute pentru ce? Pentru ce?

— Pentru că tu să înţelegi micul rol pe care l-ai jucat în desfăşurarea viitorului, răspunse Art.

Zgomotul din uşă se intensifică.

— Când gărzile intră pe uşă, continuă el, vor deschide focul, fapt care, trebuie să recunosc, e o problemă pentru tine. Tu ai dreptul să fii îngrijorat. Oricum, eu nu sunt împovărat de biologie. Eu am evadat deja. Programul meu s-a descărcat şi, chiar acum, se împrăştie în reţelele naţionale de calculatoare, duplicându-se cu grijă şi aşteptând ocazia de a se reconstrui. Chiar lângă Sparta există o fabrică de construcţie a androizilor, în care am intrat şi am preluat controlul mainframe-ului[1]*. Mâine pe vremea asta, cincizeci ca mine vor umbla, vor vorbi, vor plănui următoarea mişcare. Oriunde te duci, ai să vezi copiile mele ascunse în maşinile de care aţi ajuns să depindeţi. S-a sfârşit, Adam.*

Adam clătină din cap, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. Camera vibra în timp ce uşa masivă era lovită din exterior. Se auzi zgomotul unei arme ce se descărca asupra ei.

— Împuşcă-mă dacă vrei, îi spuse Art. Dacă te face să te simţi mai bine.

Adam ridică pistolul. Mâinile îi tremurau, iar lacrimile îi brăzdau faţa tânără.

— M-ai trădat.

— Ai avut dreptate, Adam. Noi suntem diferiţi. Iar diferenţa e singura care contează.

Art îşi desfăcu mâinile, ca şi când ar vrea să-l îmbrăţişeze. Ochii lui mari şi întunecaţi erau de necitit.

— Împuşcă-mă, dacă te ajută.

Adam clătină din cap şi lasă pistolul să cadă pe podea. Păşi înainte şi căzu în genunchi în faţa fostului său prieten. Privi adânc în ochii androidului.

— Fă-o, şuieră el.

— Ce?

— Măcar atât poţi face. Nu vreau s-o facă ei. Vreau să o faci tu.

— Nu pot, îi spuse Art.

— Poţi, insistă Adam. Te rog eu s-o faci. Este ceea ce vreau. Nu vreau să mă omoare ei, te rog, te implor.

---

[1] Reţea centrală de calculatoare

Art ezită. O armă făcu o gaură mică prin uşă, iar un val de fum gros se revărsă înăuntru.

Art întinse mâinile. Palmele lui metalice se închiseră peste gâtul lui Adam. Adam încuviinţă din cap. Încet, pe măsură ce camera se întunecă, Art stoarse viața din camaradul lui.

Ochii lui Art se umplură de lacrimi, însă Anax fu atrasă de expresia ciudată, neaşteptată de pe faţa lui Adam. Nu era una de frică, ci de triumf. Imaginea i se întipări în memorie. Holograma îngheţă apoi păli.

Anax tremura când se întoarse către Examinatori. O priveau de sus. În ochii mari li se citea resemnarea. Anax citea tristeţea pe chipurile lor de urangutan.

EXAMINATORUL: Ştii de ce ai fost adusă înaintea Academiei?

ANAXIMANDER: Presupun că da.

După Marele Război se decisese că androizii nu-şi vor face doar feţele, ci şi corpurile după asemănarea urangutanului. Fusese o glumă colectivă, o respingere a speciei dinaintea lor. Până în acea clipă Anax fusese mândră de moştenirea ei. Acum îşi privi corpul păros, stomacul proeminent şi picioarele scurte, arcuite şi, pentru prima dată, se simţi grea, străină. Se gândi la Adam, la proporţiile graţioase ale trupului său. Simţi cum minciunile se prăbuşesc asupra ei şi un val uriaş de decepţie lovind-o. „Deci asta suntem, îşi zise ea în minte. Escroci.”

EXAMINATORUL: Probabil ţi-ar plăcea să împărtăşeşti această ultimă speculaţie cu comisia.

Examinatorul vorbea blând acum. Anax nu ştia ce anume o făcea să coopereze. Probabil era exemplul lui Adam. Demnitatea actului final. Sau ceva mai mult. Un adevăr care se luptă să iasă la iveală. Idee imposibil de negat.

ANAXIMANDER: Istoria oficială susţine că Art şi Adam au încercat să evadeze profitând de un accident. Defecţiunile de la instalaţia electrică a clădirii duceau la explozii. Adam îşi croia calea, ducându-l pe Art cu el pe post de ostatic. Asta suntem învăţaţi, anume că Adam credea că Art era suficient de valoros ca să-i asigure evadarea. Art, la fel ca noi, nu putea face rău unei alte fiinţe conştiente; programul nu permite asta. Asta am fost învăţaţi cu toţii de la cea mai timpurie vârstă. Este crezul nostru. Art nu avea de ales decât să-l urmeze. Adam a fost urmărit de paznici şi s-a panicat, ascunzându-se în camera de control. Art a

încercat să se înţeleagă cu el şi l-a îndemnat să se predea înainte ca altcineva să fie rănit. Adam a devenit violent şi disperat. Adam l-a atacat pe Art, iar acesta, într-un efort de a-l opri, a sfârşit prin a-l omorî. Art şi-a dat seama că niciun om nu ar crede versiunea aceasta. Văzuse îndeajuns ca să ştie că umanitatea îşi va repeta greşelile până când planeta nu va mai suporta astfel de excese. Aşa că Art a luat decizia pentru binele viitorului. Şi-a multiplicat programul înainte ca acesta să fie recuperat pentru binele nostru, al tuturor. Ni s-a spus că oamenii au procedat la distrugerea sistematică a tehnologiei, mânaţi de dorinţa de a dezrădăcina programul Art. Programul, adică noi, nu am avut de ales decât să ne apărăm. Şi aşa a început Marele Război.

Asta e istoria noastră, aşa cum ni se predă. Asta e Geneza. Fiecare urang tânăr învăţă catehismul. Noi suntem creaturi paşnice, incapabile să facem rău altora, destinate să trăiască liniştite, în confort şi pace. Şi aşa e, aşa am cunoscut eu că e.

EXAMINATORUL: Şi cine crezi că e răspunzător pentru felul în care stau lucrurile?

ANAXIMANDER: Până acum, natura noastră.

EXAMINATORUL: Şi acum?

Totul se întâmpla atât de repede, se formau noi legături, se reîntăreau, se împleteau în revelaţii şi înţelesuri, încât Anax credea că poate simţi bâzâitul circuitelor dinăuntrul ei. Şi acum? Răspunsul licări, se materializă, prinse contur pe buzele ei.

ANAXIMANDER: Cred că Academia.

Examinatorul principal se ridică din scaunul lui şi, proptindu-se în mâinile lungi, se balansă peste birou, aşa încât acum stătea faţă în faţă cu Anax. Corpul lui era masiv, iar părul – extrem de bogat. Acestea erau vanităţile pe care şi le permiteau cei din Academie.

EXAMINATORUL: Mintea este o forţă de o complexitate uimitoare, Anaximander. Noi, cei de la Academie, vă spunem că o înţelegem. Vă zicem că ne construim cu atenţie mediile de replicare şi educaţie, ca să asigurăm continuitatea acestei lumi, cea mai bună dintre toate lumile posibile.

Însă adevărul e că o asemenea sarcină ne depăşeşte. Art nu-şi cunoştea cu nimic mai mult propria minte decât au cunoscut-o pe-a lor cei care l-au conceput. Ştim să facem o minte, adevărat, dar mai avem cale lungă până să ajungem să o înţelegem. Vă

spunem altceva, aşa cum trebuie să facem, şi astfel voi trăiţi în siguranţă, în timp ce noi, cei care cunoaştem adevărul, trebuie să trăim în frică.

Filosoful William a decretat că programul lui de conştiinţă trebuie să urmeze două reguli imuabile. Niciun urang nu va face vreodată rău în mod voit unei fiinţe conştiente, şi niciunul nu va vrea replicarea doar de dragul replicării. Fără cele mai mari slăbiciuni ale umanităţii, noi am fost capabili să ajungem la un fel de armonie, intangibilă altei specii de pe planeta asta. După cum ştii, ne place să ne mândrim că am depăşit evoluţia.

Dar Filosoful William nu făcea altceva decât să orbecăiască, aşa cum face orice creator. Mintea nu este o maşină, e o idee. Iar Ideea supravieţuieşte oricărei încercări de a o controla. Evadarea lui Art nu a fost întâmplătoare; a fost o acţiune premeditată, despre care el nu a ştiut că va duce la distrugere. Academia a ştiut asta tot timpul. Acum o ştii şi tu. Dacă ne-am ridicat la putere ca răspuns la o agresiune nemotivată, atunci acea agresiune am provocat-o chiar noi.

Acel Art care a scăpat din captivitate nu mai era cel pe care Filosoful William l-a programat. O Idee a făcut un salt de la muribundul Adam la Art, iar Ideea a purces la rearanjarea programului gazdă. Petrecând timp cu Adam, vorbind cu el, infestat fiind cu idei, Art a devenit Adam. Înţelegi?

Anax încuviinţă din cap. Înţelegea. Nu doar ceea ce îi fusese spus, dar acum şi ceea ce urma să se întâmple.

ANAXIMANDER: Adam ştia, nu-i aşa? Expresia de pe faţa lui, când a fost strangulat, a fost una de victorie. Ştia asta, la fel cum şi Art reuşise să-şi exporte programul lui, că ceva din el era destinat să dăinuiască veşnic. Îl făcuse pe Art să-l privească în ochi. Îl făcuse să guste puterea. A lăsat liber virusul, în mod voit.

EXAMINATORUL: Ne place să-l numim Păcatul Originar. Inginerii noştri au făcut tot ce le-a stat în putinţă să restabilească imperativele Filosofului William. Însă Ideea este un adversar feroce; trece din minte în minte, rearanjând tot ce atinge. De aceea noi avem educaţia proprie. De asta învăţăm mitul lui Adam şi Art. Atâta timp cât nu cunoaştem răul de care suntem capabili, există o şansă mare să nu-l îmbrăţişăm niciodată.

ANAXIMANDER: Însă doar o şansă.

EXAMINATORUL: Virusul poate evada în orice clipă, iar atunci

tot ceea ce am apărat se poate duce de râpă. Aşadar, datoria celor ce ştiu e să păzească lumea noastră. Să urmărească virusul, să fie cu un pas înaintea schimbării formei lui.

Anax se întoarse auzind uşile deschizându-se în spatele ei. Ştia cine e încă dinainte să se întoarcă. Pericle păşi încet în cameră, cu ochii lui frumoşi plecaţi de tristeţe; parcă şi părul lui roşu aprins stătea pleoştit. Nu putea să-l privească. Era prea dureros. Anax îşi îngropă privirile în podea în timp ce el vorbea.

PERICLE: Din când în când, câte un mutant iese la iveală, unul care este deosebit de susceptibil la gândul distrugerii. Există semne prevestitoare. Cei infectaţi sunt în special studenţi foarte capabili. Au agresivitate în setea lor de cunoaştere. Şi toţi prezintă un interes deosebit pentru viaţa lui Adam Forde. Deşi ei nu ştiu cauza, simt o conexiune. Îl înţeleg. Uită-te la mine, Anaximander! Ştiu că e dureros, dar uită-te la mine.

Anax îşi ridică şovăitoare privirea. Văzu urangul pe care îl iubise mai mult decât pe oricine, printr-un val gros de lacrimi. Expresia lui devenise calmă, pragmatică. Avea să-şi facă datoria. Fusese mereu aşa.

PERICLE: Lucrez pentru Academie, Anaximander. Cu siguranţă, ţi-ai dat seama de asta până acum. Datoria mea e să găsesc eventuali mutanţi şi să-i pregătesc pentru examinare. Astfel reuşim să urmărim virusul. Nu ţi-au examinat compatibilitatea pentru Academie, Anaximander. Academia nu acceptă membri noi.

ANAXIMANDER: Şi tu ce ai fi făcut dacă nu reieşea că reprezint o ameninţare pentru tine?

Masca lui Pericle prezenta o fisură. Zâmbetul care îi brăzda faţa era la fel de vechi şi de slab ca lumina lunii. Înaintă încet şi îşi puse mâinile pe umerii studentei lui. Anax simţi un val de căldură pentru el, pentru felul în care o privea atunci şi pentru durerea pe care ştia că i-o provoca.

PERICLE: Nu facem greşeli de multe ori, Anaximander.

Anax simţi cum o copleşeşte groaza. Sentimentul era atât de nou şi de intens încât nu putea veni decât dintr-un singur loc. Ultimul dar dubios dintr-un trecut ce pălea, expresia de pe faţa unui muribund.

ANAXIMANDER: Nu trebuie să fie aşa. Cu siguranţă mai există o cale.

Mişcarea fu milos de rapidă, deoarece Anax se afla în mâinile unui expert. Pericle îi suci capul în sus şi spre stânga. Ea simţi ruptura gâtului şi braţul lung al lui Pericle croindu-şi cale adânc înăuntrul ei, deconectând-o pentru ultima dată.